

Ankara'nın İlk İşgal Evi ATOPYA Şimdiden Başlayabiliriz...

Başkent'in göbeğinde, Başçavuş Sokak'ta bir işgal evindeydik. Sohbet bitip evden ayrıldığımızda, yaklaşık 15 kişilik grubun içerisinde neredeyse kimsenin ismini sormadığımızı, isimimizin sorulmadığını farkettilik. Bize verilen kimlikleri üzerimizden çıkarmış, sadece insan olarak birbirimizle iletişim kurmuştuk ki bu bizim için çok yeni bir şeydi... Umuyoruz ki, bu sınırsız söyleşi; ulaştığı her yerde, bu söyleşiden arta kalanlarla yetinmeyip emekle yaşanılabilir bir hale getirilen, yaşayan bu evin bahçesinde daha derin sohbetlere dalınmasına vesile olur.

Özge Altınyayla - Buse Kaynarkaya
>> s.12-13

12 Eylül Davası

Hüsnü Öndül >> s.5

Kadın Sorunlarını Görünür Kılan

Buse Kaynarkaya >> s.14-15

Erkekler Öldürüyor,
Kadınlar Burada ve Susmuyor!

Şahika D. >> s.15

Yatağan İşçilerinin Ankara Direnişi

Akın Atauz - Fahri Aksırt >> s.16-17

Latin Amerika,
Dünya Kupaları ve Diktatörlükler

Osman Bulugil >> s.18

Piyasa Sistemi ve İnsan Hakları

Hüseyin Özel >> s.18

Futbola Direnmek

Nur Yılmazlar >> s.19

Sinemacı Jacqueline Lentzou İle Söyleşi

Onur Mat >> s.21

Haziran'dan Haziran'a Tuzluçayır Direnişi

Aslında sadece 5 kilometre. Evet Tuzluçayır Meydanı, Kızılay Meydanı'na sadece 5 kilometre uzaklıkta. Bu kadar yakın olmasına rağmen şehre, şehirde yaşayanlara yıldızlar kadar uzak olan bir semt. Geçmişten günümüze hep politik olmuş, haksızlıklara karşı ilk tepkileri vermiş bir semt. Nam-ı diğer "Küçük Moskova".

Engin Aygün >> s.8

12 Eylül Davası Sonuçlandı ama Daha Verilecek Çok Mücadele Var...

Konuğumuz, Av. Arif Ali Cangı, 12 Eylülcülerin yargılanması için 2000'lerden bu yana davalar açmış, hemen tüm davalarda mutlaka takipçi olmuş bir avukat. 18 Haziran'da sonuçlanan bu 12 Eylül Davasının da müdahillerindendi. Sagolsun söyleşi isteğimizi geri çevirmedi.

Aydın Bodur >> s.06-07

Ethem Sarısülük'ü Vuran Polise Tutuklama Kararı...!

1 Haziran 2013'te Gezi eylemleri sırasında Güvenpark'ta açtığı ateş sonucu Ethem Sarısülük'ün ölümüne sebep olan Ahmet Şahbaz'a; 7 Temmuz'da, Ankara 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen davada "olası kast ile adam öldürme" suçundan 20 ile

25 yıl arasında hapis cezası istendi. Mahkeme başkanı sanık hakkında, "kamu görevine ait araç ve gereçleri suçta kullanma" suçunu düzenleyen TCK'nin 266. maddesinin uygulanma ihtimali olduğunu açıklayarak, ek savunma hakkı verdi. Duruşma 3 Eylül'de görülmeye devam edecek.

Duruşmada sanığın avukatları, "Çektim sıktım üç tane" videosundaki kişinin Şahbaz olduğunu itiraf ettiler. Sarısülük ailesi avukatı Murat Yılmaz, 6. celsesi görülen davada Şahbaz için "Buradan tekrar elini kolunu sallayarak gitmesi Ethem Sarısülük'ü ve ailesini tekrar öldürmek, hukuku çiğnemesi demektir. 6. Ağır Ceza Mahkemesi tarihte asla unutulmayacak." dedi.

Duruşma sonrası salonda bulunan Şahbaz'ın müzakere odasına kaçma girişimi ve sanık avukatlarının sözlü tacizi sebebiyle; davayı izleyenler ve avukatlar ile jandarma arasında arbede yaşandı.

Solfasol/ Buse Kaynarkaya

Can Ertuna ile Söyleşi: İŞİD, Sünni Kesimin Bir Bölümünden Toplumsal Destek Görüyor!

10 yıllık habercilik yaşamı sırasında; Suriye'de, Mısır'da, Irak'ta, Libya'da devrimlere, isyanlara tanıklık eden Can Ertuna "Arap İsyanları Güncesi" kitabıyla bu sürece tanıklık ediyor. Burcu Cura >> s.10-11

Ankara'da Ulaşım Hakkını Gasp Eden Zamlar...

Ankara'nın değişmeyen belediyeçilik anlayışı yeni dönemde de keyfi uygulamalarına devam ediyor. Bunların başında ulaşım zamları, kenti yaşanabilir olmaktan hayli uzaklaştırıyor. Keyfi diyoruz fakat bu zamları 'uygun' görenler için elbet birçok gerekçe vardır. Ulaşım alanında ne tür çıkarlarının olduğunu bilmesek de tahmin edebiliyoruz. Bu konuya dair, refleksi kuvvetli Halkevleri Ulaşım Hakkı Meclisi'ne göre zamlı tarifelerle birlikte biri öğrenci olan üç kişilik ailenin aylık ulaşım gideri 390-430 TL'ye ulaşmıştır. Ayrıca bu tutarın asgari ücretin neredeyse yarısı olduğuna dikkat çekilmiştir.

Bununla birlikte zamların herhangi masumane bir gerekçeye oturtulabilmesi imkansızdır. Kentte temel ihtiyaç olarak görebileceğimiz 'toplu taşıma', çalışmalarını hiçbir zaman toplumsal bir bağlama oturtamayacağımız belediyeçilik anlayışının tekelinde başka bir rant alanı olmaya devam ediyor. Hatta zaman zaman kentin yaşayanlarına karşı da kullanılabilir.

Bunun en önemli örneği Tuzluca'yır'da yaşanan ulaşım hakkı gaspıdır. Bu gasp, belediye tarafından bir belediye otobüsünün tahrip edilmesi ile gerçekleştirilmiştir. Binlerce kişinin yaşadığı Tuzluca'yır'da Tuzluca'yır-Ege-General Zeki Doğan güzergahı iptal edilmiştir. Kentin yaşayanları, temel hakları, zaten onların olan toplu taşıma araçları ile tehdit edilmekte 'cezalandırılmaktadır'. /sendika.org&Solfasol&S.E.

Gezi'nin Çocukları Parkı Açıldı

'Hiçbirimiz Hepimiz Kadar Güçlü Değiliz'
Çayyolu Semt Meclisi, Çayyolu'nun bugününe sahip çıkmak ve yarınını

şekillendirmek için 16 Şubat 2014 tarihinde kurulmuştur. Semt meclisi, Ahmet Taner Kışlalı, Alacaatlı, Çayyolu, Dodurga, Konutkent, Kuru, Mutlukent, Ümit, Yaşamkent mahallelerini kapsamaktadır.

Daha yaşanabilir bir kent ve Çayyolu için, toplumsal süreçlere aktif katılımı hedefleyen ve çevresiyle birlikte var olan yurttaş anlayışıyla meclis, birçok çalışma grubu oluşturmuştur. Bu çatı altında 'Hiçbirimiz Hepimiz Kadar Güçlü Değiliz!' inancıyla birleşmişlerdir.

Semt sakinleri arasındaki dayanışma, birlikte üretim, aktiviteler organize etme noktasında da oldukça yol kat etmiş olan Çayyolu Semt Meclisi, geçtiğimiz ay da Gezi'nin Çocukları Parkı'nın açılışını devletin ve devlet güvenlik birimlerinin katlettiği arkadaşlarımızın yakınlarıyla yaptı.

Gezi'nin Çocukları Parkı'nın açılışını, Gezi Haftası Programı kapsamında 31 Mayıs günü gerçekleştirdi Meclis.

Ankara'nın paylaşım, dayanışma ve birlikteliğini çoğaltabileceği yeni bir alanı, ortamı daha var artık./ÇayyoluSemtMeclisi&Solfasol&S.E.

Ostim-İvedik Katliamları Soruşturmasında Bakanlık ve Başsavcılık'tan Skandal Tutum

Ostim-İvedik Katliamı'nın üzerinden 3 yıl geçti ve insan canı üzerinden hak-hukuk yok sayılırken, cezasızlık ve skandallar devam ediyor...

Tam 20 işçimizin yaşamını yitirdiği, Ankara Ostim ve İvedik organize sanayi bölgelerinde 2011 yılında yaşanan 2 patlama/katliamın hazırlanan bilirkişi raporuna göre, patlamada sorumlu ve kusurlu bulunan dört ayrı bakanlığın yetkili ve görevlileri hakkında dört bakanlık tarafından da soruşturma izni verilmediği öğrenildi. Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı da bu komik kararları kullanarak "kovuşturmaya gerek yok" dedi ve geçti.

Ne Olmuştu:

Tarih 3 Şubat 2011'di ve Ankara'da ardarda patlamalar meydana geldi. Saat 11.00'de Ostim OSB'deki Özkanlar Hidrolik İmalat'ta patlama yaşandı ve 9 işçi arkadaşımız göçük altında kalarak bir iş cinayetinde daha yaşamını yitirdi.

Bundan sadece 9 saat sonra, bu sefer İvedik OSB'de Metsan'da bir patlama ve yangın yaşandı. Bu iş cinayetinde de 11 işçi yaşamını yitirdi. Patlamaların ardından başlatılan soruşturmada Özkanlar ve Metsan'ın sattıkları oksijen gazını satın aldıkları Ersoy Gaz ve kardeş şirketi Asgazsan'ın ruhsatı olmadığı, ve ruhsatsız bir şekilde doğalgaz dolumu ve satışı yaptığı anlaşıldı. Satışı için tüpü ve vana sistemi farklı olduğu halde oksijen tüpü kullanılırken, patlama günü içine daha önce doğalgaz doldurulmuş olan boş tüplerin oksijen konularak satışa çıkarıldığı belirlendi.

Her iki iş cinayetiyle ilgili davaya bakan Ankara 10. Ağır Ceza Mahkemesi, Ankara Büyükşehir Belediyesi ile Yenimahalle Belediyesi'ne, iki bakanlığa, TSE'ye, EPDK'ye, Ostim ve İvedik Organize Sanayi Bölgelerine "Son 5 yılda kaç kez denetim yaptınız?" diye sordu. Sekiz kurum ve kuruluşun topu birbirine atmasının sonucunda sadece Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın en son 2007'de denetim yaptığı ortaya çıktı.

Soruşturmada Yaşanan Saçmalıklar:

İki yıl önce kararı verilen ancak yeni tebliğ edildiği anlaşılan kararlarda, dört Bakanlık da birbirinden "ilginç" gerekçelerle sorumlu olmadıklarını öne sürdü. Kararlara itiraz etmesi beklenen Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı da, kovuşturmaya gerek olmadığına karar verdiğini açıkladı.

Ostim-İvedik Katliamına ilişkin yürütülen soruşturma kapsamında Savcılık, Ankara İl İdare Kurulu'na başvurdu ve Bilim, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı İl Müdürü Mustafa Dak hakkında soruşturma izni istedi. Kurul "İl Müdürlüğünün sadece tüpün iç kısmını denetleyebildiği, dışını denetleme yetkisinin bulunmadığı" gerekçesiyle soruşturma izni vermedi

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, savcılığa "patlamanın öncesinde kuruma yapılmış herhangi bir ihbar ya da şikayet olmadığını" söyledi ve soruşturma izni vermedi.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı da iş müfettişlerini korumak için, "İş kazalarından ötürü iş müfettişlerinin suçlanmasının söz konusu olmadığı, denetimin iş kazaları ve meslek hastalıklarını ortadan kaldırmayacağı, aksi değerlendirme halinde, işlenen her adli olayda emniyet mensuplarını, her trafik kazasında trafik polislerini suçlamak gibi bir sonuç doğuracaktır" açıklamasıyla olumsuz karar aldı.

Çevre ve Orman Bakanlığı ise, patlamadan ve iş cinayetinden Bilim, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın sorumlu olduğunu savundu.

Başsavcılık da Bakanlıkların kararlarından iki yıl sonra, 9 Haziran 2014'te işlemlerin kaldırılmasına ve kovuşturmayaya yer olmadığına hükmetti.

Ostim ve İvedik'te yakınlarını kaybeden işçi aileleri, hukuk ve adalet mücadelelerini sürdürüyor./ Radikal&Solfasol&T.G.

Sayın Motorlu Araç Sürücüleri ve Destekçileri! Hasan Berk'i de Öldürdünüz...

"Evet bir arkadaşımızı daha öldürdünüz, 5 şeritli yola sığmayıp katil oldunuz. Hem de hepiniz.

Gerek ülke, gerekse kent ölçeğinde motorlu taşıtların her gün artan önceliği, hızı ve şiddeti bir kez daha canımızı yaktı, bir canımızı daha aldı. Hasan Berk Baysal, bisikletiyle çıktığı turdan 5 Temmuz gecesi saat 01:00 sularında dönerken Konya Yolu Kepekli Yokuşu'nda almış olduğu tüm güvenlik önlemlerine karşın kendisine çarptıktan sonra kaçan kimliği belirsiz sürücü yüzünden bugün artık aramızda değil.

Hasan Berk Baysal 39 yaşında, evli ve dört yaşında bir çocuk babası bir makine mühendisi idi."

M. Seymen Renkmen

"Bisiklet dünyanın en sağlıklı, en çevreci ve en ekonomik ulaşım aracıdır. Bisiklet dünyanın en saygı değer sporlarından biridir. Bisikletli yaşam, dünyanın en insanlı, en medeni, en zararsız yaşam tarzlarından biridir. Bütün bunlara rağmen bisiklete binmek ülkemizde en az teşvik edilen, en tehlikeli bulunan ve tehlikeli hale getirilen, en çok engellenen etkinliğidir. Ülkemizde bisiklet ne ulaşım aracı olarak, ne spor olarak, ne de hobi olarak teşvik edilmiş, desteklenmiştir. Buna rağmen, bisiklet severler, Don Kışotvari bir cesaretle bu güzel sporu yapmaya çalışmakta, bisikletli bir yaşam tarzından vazgeçmemektedirler. "Gölge etmeyin başka ihsan istemez" noktasında bile mutlu olmaya hazır bisikletseverler, ülkemizdeki bisiklete duyarsız, bisiklete karşı ve bisiklet sevmez kent

politikaları ve ulaşım kültürü nedeniyle ne yazık ki hayatlarını, sağlıklarını, can güvenliklerini kaybetmeye devam etmektedir. En son 18 Ağustos Perşembe akşamı Onur Karaca arkadaşımızı, Ankara Dikmen'de bisiklet kültürünü sevdirmek, trafikte bisiklete karşı duyarlılık yaratmak ve insanları bisikletli yaşama özendirme için yapılan Perşembe Akşamı Bisiklet turlarına katılmak için çıktığı yolda bir arabanın çarpması sonucu kaybettik. Onur daha 21 yaşında bir üniversite öğrencisiydi. Ülkemizde insan hayatına en zararlı şey ulaşım ve trafik kültürümüzdür. Lütfen bu konuda bir şey yapın. Lütfen bisikletin ve bisikletseverlerin de bu ülkede insanca ve zarar görmeden yaşayabilmesi için bir şeyler yapın."

E. Sarı -2011

"Öldürmeseler ya bisiklete binen insanları, babaları, anneleri, çocukları... O kadar çok değiliz, öldükçe bitiyoruz işte. Araba ezince, ezip kaçınca arabaların şoförleri, bitiyor hayatımız. Anılarımız, tanışıklıklarımız... Demirden değiliz işte etiz, kemiğiz. Çok kolay ölüyoruz. **Lütfen bisiklete binen insanları ÖLDÜRMEYİN!** Trafikte bisikletler sağ şeridin en sağından gitmekle yükümlü taşıtlardır. Trafikte bir bisikletli gördüğünüzde lütfen yavaşlayınız ve en az 1.5 metre solundan geçiniz. Toprağın bol olsun Hasan Berk. "

B. Kuddaş

"Lütfen Dikkat!

Bisiklet ve Motorsiklet kullanıcısıyım...

İki tekerin çevreye, sağlığa, cüzdana, askıda kalmış ve negatif sinerjili beyinlere katkılarını hepimiz biliyoruz.

Trafikte yaşadığımız sıkıntılara rağmen cengaverlik yapıp bisikletli yaşamın ve iki tekerin ülkemizde yer edinmesini sağlamaya ve her şeye rağmen bisikleti ve motorsikleti ulaşım amaçlı kullanmaya çalışıyoruz.

Birçok bisikletli ve motorsikletli arkadaşımızı trafik terörü yüzünden kaybettik. Ve bugün bir can daha aramızdan ayrıldı.

Unutmayın ki bizlerin kaportası bedenimiz. Lütfen trafikte bisikletli ve motorsikletliye de saygı gösterelim. Saygı sıkıntısı olanları uyaralım. Trafik terörüne dur demek için daha fazla farkındalık yaratmak için lütfen paylaşınız... İnanmak istiyoruz başka bir dünya mümkün..."

Ö. Yalçın

karşıya olduğunu da biliyor. Şimdi bu halkın belediye hizmetlerinden yararlanması için yapabileceği tek şey var Mücadeleye devam!

Tuzluçayır ve Nato yolu halkı parklarda toplanarak bu konuyu tartıştı. Salı günü formdan çıkan halk dikimevine kadar yürümüş ve kendi hakkı olan otobüsle Tuzluçayır'a döndü. Çarşamba günü meydana gelen kalabalık megafonlarla halkı eyleme çağırarak miskete kadar yürüdü. Haberi alan EGO otobüs güzergahını değiştirmeye devam ediyor. Otobüsleri durduran ve binmek isteyen halka çevik kuvvet tarafından gaz la saldırıldı.

En kötüsü ise ekip amirinin ettiği küfürlerdi. Ben böyle bir amiri daha önceki hiçbir eylemde duymadım görmedim de. Ağıza alınmayacak cinsiyetçi küfürler le halkı tahrik ederek kışkırtmaya çalıştı.

Bu cezalandırma ve hizmetten kaçma ve hukuksuzluk mantığına karşı CHP den iki avukat dava açtı. Dört dönemdir hizmet alamadığımız gökçekten biliyoruz ki mücadele etmezsek Gökçek in bu tavri devam edecek. Bu nedenle de mücadeleye devam edeceğiz. O zaman AKP ve onun Belediye başkanı Gökçek'e sormamız gerekiyor sizin halkı cezalandırma yetkiniz nereden geliyor? Hakkı olanı almak için sokaklara çıkmaktan başka çare bırakmadığınız halkın susup kaderine razı gelmesini mi bekliyorsunuz? Sonra da "Neden sokağa çıkıyorsunuz hepiniz teröristsiniz" diye saldırıyorsunuz! Halkı hem mağdur edeceksin hem de sesini çıkarma diyeceksin. Gülistan Aydoğdu/Solfasol

Ulaşım İnsan Hakkıdır Engelenemez!

9 Haziran 2014 Lice deki ölümleri protesto eden eylemciler tarafından otobüslere en konulması nedeniyle Ankara büyük şehir belediye Başkanı Melih Gökçek önce Twitter dan Tuzluçayır halkını tehdit ve tahrir etmiş, arkasında da otobüsleri çekmiştir.

Yaklaşık 16 gündür Abidin paşa, Kartal tepe, Saime kadın, Aşık veysel, General zeki doğanın bir kısmı ve Şahintepe, Misket mahallesinin bazı kısımlarına otobüsler gitmiyor. Ulaşım sadece özel halk otobüsleri ve dolmuşlar la yapılmakta. Zaten insanlık dışı koşullarda üst üste gidilen otobüsler de olmayınca halk mağdur oldu.

Ankara büyük şehir belediyesinin web sitesindeki duyuruda Gökçek'in Tuzluçayır halkına yönelik kin dolu sözlerini görmek mümkün.

"Bu otobüsün suçu halkı taşımak mı? Verdiğiniz zarar halka değil mi? Sizde vicdan olmadığı kesin ama akıl da yok..." "Tuzluçayır'lılar şimdi görev sizde... Bu teröristleri tek tek, isim isim polise ihbar etmelisiniz..."

Gezi eylemleri sırasında Tayyip'in "Tencere Tava çalan komşularınızı ihbar edin" söylemiyle aynı. Yaklaşık 16 gündür yukarıda saydığımız semtler belediyenin ulaşım hizmetlerinden faydalanamıyor. Yani kamu kurumu olan kent halkına hizmet vermek için kurulan belediye kamu hizmeti vermiyor, halkı cezalandırıyor. Yasal sorumluluğunu yerine getirmediği gibi hizmet için de halkı muhbirliğe zorluyor. Tuzluçayır halkı kendisinin AKP nin ve onun borazanı Gökçek'in hedefinde olduğunu bilincinde. Zaten yıllardır bölgeye hizmet vermek istemeyen bir belediye ile karşı

Ankara'da Madımak Anması

Sivas'ta 2 Temmuz 1993'te 37 kişinin hayatını kaybettiği Madımak olaylarının 21. yılında Ankara'da da anma programı düzenlendi. Anma etkinlikleri 26 Haziran'da Sakarya Caddesi'nde konser ve semah gösterisi ile başladı. Etkinlikler 2 Temmuz'da Toros Sokakta başlayan gösteri yürüyüşü ve Kurtuluş'taki mitingle devam etti. Mitinge Alevi Örgütleri, KESK, DİSK, TMMOB, Halkevleri, AKA-DER, CHP, ÖDP, HDP dahil bir çok sol örgüt katıldı. CHP'li milletvekili ve belediye başkanları da miting alanında idi.

CHP Ankara milletvekili Levent Gök ün katıldığı mitingde Konuşan PSDK başkan yardımcısı Hasan Cem Yılmaz Madımak'ta katledilenlerin katillerinin hala bulunmadığını, davanın zaman aşımına uğratıldığını, kapatılmak istendiğini söyleyerek "Bizim 37 canımızı göz göre göre yaktınız. Şimdi de zaman aşımı nedeniyle dosyayı kapatarak kendi adamlarınızı aklamaya çalışıyorsunuz. Sivas'ın hesabını soracağız. Sorana kadar da peşinde olacağız. Madımak Otel'i'nin kapatılması yetmez "utanç müzesi" olmasını istiyoruz" dedi.

Ankara dışında Sivas, İstanbul ve İzmir'de de kalabalık anma toplantıları yapıldı. İzmir'deki anmaya polisin tahammülsüzlüğü ve saldırısı damga vurdu. Gazeteler/Abo, Gülistan Aydoğdu/Solfasol

Soma'da Hep Bildiğimiz Hikaye(ler) "Cinayet" Beklendiği Gibi Gerçekleşti

Soma'da ele geçirilen bilirkişi raporuna göre, ölçümü yapılan karbonmonoksit seviyesinin katliamı önceden haber verdiği anlaşıldı. Rant uğruna görmezden gelinen ölçümler, boşaltılmayan maden, katliama yol açtı.

Raporda, karbonmonoksit seviyesinin sınır kabul edilen 50 PPM'i 5 ay boyunca sürekli aştığı ve buna hiçbir yetkilinin önlem almadığı öne sürüldü. Madendeki karbonmonoksit seviyesinin bazen sınır değerinin 10 katına kadar (500 PPM) çıktığı da belirlendi. %19'un altına düştüğü anda risk oluşturan oksijen seviyesinin de çoğu kez bu seviyenin altına düştüğü ve yine de madenin boşaltılmadığı anlaşıldı. 30 dereceyi aşmaması gereken kuru sıcaklık 46 dereceye kadar çıktı. Teknik nezaretçiler karbonmonoksit yükselmelerini onaylı ve 15 günde bir hazırlanan defterlere de geçirmediler.

Ancak 4 gün sonra 16 Mayıs'ta yapılabilen ilk bilirkişi incelemesinde, kömür işletmelerinde hava ile teması sağlanan kömür oksitlenmesi sonucunda ısının açığa çıktığı, bu ısı uzaklaştırılmadığı için de ocak yangınlarının oluştuğu ifade edildi. Hazırlanan ilk raporda, kömürün kendiliğinden yanması sonucunda karbonmonoksit, karbondioksit, ısı ve nemin açığa çıktığı, bu parametrelerin izlenmesi halinde yangının takip ve tespit edilebilmesinin mümkün olduğu kaydedildi. / **Radikal&İsmailSaymaz&Solfasol&T.G.**

Lice'de Asker Havaya Ateş Açmış, Halk Birbirini Vurmuş !

Devletin cinayetlere karşı durmak yerine kendini koruma refleksini geliştirdiği bir ülkede yaşıyoruz. Nasıl bir sistem önce yurttaşlarına ateş açıp sonra da suçu ölenlerin ve yaralananların üstüne atabilir!

Lice'de Jandarma kendisine saldırılacağı istihbaratı üzerine havaya ateş açtı. Lice halkı birbirini vurdu.

Radikal'den İsmail Saymaz'ın haberine göre, Jandarma tarafından hazırlanan tutanağa göre, 1. Jandarma Tabur Komutanlığı 3. Komando Bölüğü emrinde görev yapan üç ve dördüncü timler 28 Mayıs'ta Lice-Bingöl karayolundaki Kevribel Tepesi'nde emniyet tedbiri aldı. Birinci jandarma komando timi de 29 Mayıs'ta isimsiz Meşelik Tepesi'ni tuttu. İddiaya göre, 'Şeref' adlı 10-11 yaşlarındaki çocuk jandarma timlerine Çalibükü'ndeki su deposunun olduğu bölgeden birliklere ateş açılacağını söyledi. On yaşındaki çocuğun verdiği "istihbarat" üzerine üçüncü ve dördüncü timler geri çekilirken, yerini Ankara'dan gelen Jandarma Özel Asayiş Komutanlığı'nda görevli iki time bıraktı. 4 Haziran'da Kırılan köyünde tedbir alan Bingöl Özel Hareket Birliği, iddiaya göre saldırıya uğradı. Çatışmalar 45 dakika sürdü.

Diyarbakır İHD yöneticileri incelemelerin henüz sonuçlanmadığını ifade ederek, "Ramazan Baran'ın sırtından öldürücü nitelikte iki ateşli silah mermisi ile vurulması, hedef alınmak sureti ile vurulduğuna işaret ediyor, önemli emareler dosyada mevcut. Sonuçlanmasını umduğumuz incelemelerin ardından her şeyin açığa çıkmasını bekliyoruz. Türkiye'de güvenlik güçleri tarafından işlenen suçlarda karşımıza çıkan cezasızlık uygulamaları bu dosya nezdinde kaygılarımızı artırıyor" dedi. /Radikal&İsmailSaymaz&Solfasol&T.G.

Havagazı Fabrikası Arazisi AVM mi Oluyor?!..

Havagazı Fabrikası Arazisi'ne AVM yapılacağı duyumları alan Mimarlar Odası Ankara Şubesi buna izin vermeyeceklerini söylerken, CHP milletvekili Aylin Nazlıaka da İçişleri Bakanı Efkân Ala'ya araziye AVM yapılıp yapılmayacağını detaylarıyla bir soru önergesi olarak Verdi.

"Havagazı fabrikasının bulunduğu 52 bin 270 metrekarelik alanda 1928 yılında inşa edilmeye başlanan havagazı fabrikası Cumhuriyet döneminin sanayi hamlesi olarak kurulmuştur. Ankara'nın havagazı ve kok kömürü ile çalışan ilk elektrik üretim tesisidir. Mimar Werner Issel olan yapı Alman firması tarafından yapılmıştır. Cumhuriyet döneminin tanıkları arasında yer alan Havagazı fabrikası tesisleri kentin tekno-tarihsel profiline katmanlarından birisidir. Aynı zamanda türünün ayakta kalabilmiş son örneğidir. Londra'nın Kings-Crown An tren Garına komşu ve Viktoria Dönemi ticari canlılığının bir simgesi olarak 3 adet 'gazometre' (havagazı fabrikası) benzer şekilde korunmuştur. Biz de ise bu tür yerler korunmak yerine rant aracı olarak yok edilmeye çalışılmaktadır." diyen Mimarlar Odası Ankara Şube Başkanı Tezcan, "1990 yılında şubemiz koruma kuruluna, havagazı fabrikasının korunması için başvurmuş ve 19.03.1991 tarihinde tescil edilmesini sağlamıştı. 2006 yılında tescil kararı kaldırılarak fabrikanın bir bölümü gece yarısı yıkıldı. Şimdi Torunlar İnşaat'ın, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile birlikte alışveriş merkezi yapılması için çalıştıklarının duyumunu aldık. Havagazı Fabrikası yerleşkesinin tamamı yok edilmek istenmektedir. Alanın korunması için herkesi endüstri mirasına sahip çıkmaya davet ediyoruz. Ankara'nın AVM'ye ihtiyacı yok, Ankara'nın mirasına sahip çıkarak kent yaşamına katılacak alanlara ihtiyacı var. Havagazı Fabrikası yerleşkesini AVM'ye teslim etmeyeceğiz." diyerek konuyu sürekli gündemlerinde tutacaklarının işaretini verdi.

CHP Ankara Milletvekili Aylin Nazlıaka da, İçişleri Bakanı Efkân Ala'ya bu iddiaları sordu.

Bakan Ala'nın yazılı cevabı istemiyle TBMM Başkanlığı'na bir soru önergesi veren Nazlıaka, "Kentler; tarihine ışık tutan, tanıklık eden kültür ve sanat yapıları, meydanları, doğal alanlar ile kimlik sahibi olurlar. Bu farklılıklar bir kenti diğerinden ayırır ve yaşanır kılar. Dünyanın önemli kentleri ve başkentleri bu türden simgeleriyle tanınmakta ve ilgi odağı haline gelmektedir. Günümüzde bu türden simgeler milyonlarca turist çekmekte, kentlerin tanıtımında önemli rol üstlenmektedir" dedi.

/ Solfasol&T.G.

Mezuniyet Töreninde 'Siyasi İçerikli' Konuşmaya Ceza

Okulunu birincilikle tamamlayacak olan lise öğrencisi İştan Önder, mezuniyet töreninde Gezi Direnişini hatırlatarak Berkin Elvan ve Ali İsmail Korkmaz'ı andığı ve bu konuşma okul yönetiminin 'siyasi içerikli' bulunduğu gerekçesiyle disiplin kuruluna sevk edildi. Disiplin kurulunda ceza alması durumunda ise okul birinciliği de elinden alınacak.

Gezi Direnişi gibi toplumsal bir gerçekliği yok varsayan okul yönetiminin peşisıra Milli Eğitim Bakanı Nabi Avcı da, "Çocuk korktuğumuz gibi bu olaydan ötürü çok fazla etkilenmemiş gibi görünüyor. Dolayısıyla burada ceza verenler bir anlamda mükafatlandırmışlar gibi..." sözleriyle gençleri duyarsızlaştırma ve pasifleştirme çabalarını bir kez daha göstermiş oldu. / **Solfasol&S.E.**

Gazetecileri Koruma Cemiyeti'nden Yayın Yasağına Tepki

Gazetecileri Koruma Cemiyeti (CPJ), Musul'daki rehine krizine getirilen basın sansürünün acilen kaldırılması çağrısı yaptı.

New York merkezli Gazetecileri Koruma Cemiyeti (CPJ), Türk yetkililerin Musul'da rehine bulunan Türk vatandaşlarına yönelik haberlere getirdiği yayın yasağına tepki gösterdi.

CHA'nın haberine göre, CPJ, Başbakan **Tayyip Erdoğan** ile Türk yetkililere seslenerek sansürün biran önce kaldırılması çağrısında bulundu.

CPJ adına yazılı açıklama yapan kurumun Avrupa ve Avrasya Programı Koordinatörü **Nina Ognianova**, Türk yetkililerden ayrıca basının üstlendiği hayati role de saygı duymalarını istedi. Hassas konulara getirilen yayın yasağı ile toplumda söylentilerin ve yanlış bilgilerin daha fazla karmaşaya yol açacağı konusunda uyarın Ognianova, bunun da sorunu içinden çıkılmaz hale dönüştüreceğine dikkat çekti.

CPJ, medyaya getirilen sansürün Türkiye'de ilk olmadığını belirtti ve halkın özgür haber alma hakkının engellendiğini iddia etti. / CHA&Solfasol&T.G.

**12 EYLÜL 1980
AKIL TUTULMASI**

12 Eylül ve Balyoz/ Ergenekon Kararlarına Bir Bakış

Geçtiğimiz günlerde iki önemli gelişme ardı ardına yaşandı: Türkiye tarihinde ilk kez bir askeri darbenin lideri olan iki general (Kenan Evren ve Tahsin Şahinkaya) yargılama sonucu müebbet hapse mahkum oldular ve de Anayasa Mahkemesi'nin haklarının ihlal edildiğine hükmetmesiyle Balyoz davasının bütün sanıkları salıverildiler. Daha önce de Ergenekon davası sanıklarının önemli bir bölümü, beş yıllık tutukluluk süresi boyunca hükmün kesinleşmemesi nedeniyle serbest bırakılmışlardı.

"12 Eylül davası ile Balyoz/Ergenekon davaları Türkiye'deki yüzleşme/yüzleşmeme meselesi üzerinden birlikte ele alınmayı hak ediyor." diyen Murat Paker, bu mahkumiyetleri küçümsemememiz gerektiğini söyleyerek devam ediyor.

"...Türkiye gibi darbeler cenneti olan bir ülkede ilk kez 'başarılı' darbeci generaller yargılanıp mahkûm oluyorlar. Bu durum, daha çok sembolik düzeyde de olsa, küçümsenebilecek, yok sayılabilecek bir durum değil. Bu sonucun çıkmasında çok uzun yıllardır sürdürülen demokrasi mücadelelerinin kuşkusuz büyük bir payı var."

Bu süreç adına da müdahillere teşekkür etmemizin şart olduğunu dile getiriyor Paker: *"... geçici 15. maddesinin kaldırılması sonrasında açılan dava ve başından beri davayı ısrarla izleyen, müdahil olan başta Yeşiller ve Sol Gelecek Partisi, Emekçi Hareket Partisi ve de 78'liler Girişimi olmak üzere Türkiye Solu'na."*

Oldukça geç kalmış ve yaşatılan zulmü bilmeyen bir neslin karşılaştığı dava sonucunu da bir yandan büyütmemek gerekiyor ve Paker şöyle devam ediyor; **"Evet Evren ve Şahinkaya'nın mahkûmiyetleri bir ilk olması itibarıyla önemlidir, küçümsenmemelidir, ama aynı zamanda kabul etmek gerekir ki bu mahkûmiyetler, 12 Eylül rejimi ile yüzleşme gibi devasa ve çok katmanlı bir faaliyetin ancak çok küçük bir parçası olabilir. Bu mahkûmiyetler, ancak mütevazı bir başlangıç olarak anlamlıdır. Toplumsal demokratik muhalefetin, 12 Eylül'ün diğer unsurlarıyla (kişiler, yasalar, kurumlar) yüzleşme talebini unutmadan ısrarla sürdürmesi gerekecektir. Unutulmamalıdır ki, 12 Eylül'le yüzleşme, Türkiye'nin şimdi ve burada demokratikleşmesini de kapsamaktadır. Giderek otoriterleşen bir ülkede eski bir otoriter dönem ile yüzleşmenin hem imkânı hem de anlamı olmayacaktır."**

Gelelim Balyoz/Ergenekon kararlarına...

Paker'in görüşü oldukça net ve sert; *"Balyoz ve Ergenekon davalarının seyri, Türkiye'nin bu yüzleşme bahsinde ne denli sefil bir durumda olduğunu gözler önüne sermektedir... Bu davaların araştırmaları nedeniyle Türkiye'de zaten çok cılız olan yüzleşme kültürü ve ona bağlı olan hakikat arayışı biraz daha yıpranmıştır."*

Paker'in son söyledikleri de hafızamıza kazınamız gerekir nitelikte; **Bize düşen, 12 Eylül askeri cunta döneminde olsun, son 10 yılda olsun, ne kadar zaman geçmiş olursa olsun, demokrasi standartlarının yerleşmesi için, tüm darbelerin adil bir şekilde yargılanmalarını talep etmek, bu talebi sosyo-politik bir ihtiyaç haline getirmek için uğraşmak ve bütün bunları yaparken bugünden bağımsız bir geçmişle yüzleşmenin mümkün olmadığını hiçbir zaman unutmamaktır. Yakın ve uzak geçmişimizle yüzleşme, aynı zamanda bir demokrasi mücadelesidir. /MuratPaker&Solfasol**

12 Eylül Davası

Hüsnü Öndül

"12 eylül davası" biter mi? İki "12 eylül davası" var kanımca İlki için- vicdan meselesi- cevabım şudur: Bitmez. İkinci tür "12 eylül davası" için de şu söylenebilir:

Mahkemede bitebilir ama –bunun da şartları var- kamu vicdanında bitmez.Yine vicdan meselesi çıkıyor karşımıza. Darbeler ve sonuçlarının sadece hukuki ve siyasi sonuçları yok. Nasıl bitsin? Onlarca idam, yüzlerce işkence ile öldürme; yargısız infaz, gözaltında kayıp yaşanmış.Cezaevleri işkencehane olmuş; ölüm oruçlarında, protestolarda can vermiş insanlar.Geri gelir mi yitirilen canlar.İnsanlık bu ve benzeri durumlarla ilgili acıları en aza indirecek ve bir daha yaşanmaması için alınacak önlemler konusunda kimi ilkeler kabul etmiş, yollar aramış ve büyük ölçüde bulmuş.Bulmuş' demek belki fazla ileri gitmek olur ama genel bir kabul var.

Yaklaşık 40 ülkede bu tür karanlık dönemlerle ilgili gerçekler ortaya çıksın diye hakikat komisyonları kurulmuş. Çünkü hakikati bilme hakkı bir insan hakkıdır ve en başta mağdurlar bu hakka sahiptir.Geçmişle yüzleşme ya da geçmişle hesaplaşma olarak geçmiş literatüre bu tür çalışmalar. Mağdurların adalet arayışına yanıtlar verilmeye çalışılmış. Çünkü mağdurlar insan hakları hukukunda hak sahibi kişilerdir.Geçmişte yaşam haklarına, insanlık onurlarına saldırlar olmuş.İnsanlığa karşı suçlar işlenmiş. Kendilerine, yakınlarına, topluma karşı. . .

Şöyle bir durum var; "cezasızlık" kavramından söz etmeliyiz:

Cezasızlık, ağır insan hakları ihlallerinin faillerinin bulunmaması, soruşturulmaması, kovuşturulmaması ve cezalandırılmaması halidir.

Türkiye'de bu durum yaygın ve sistemattir. Tek bir tarihsel olaydan değil, süreçten ve sistemik durumdan söz edebiliriz.

Öyle olunca, bu cezasızlık halinden(durumundan) vereceğimiz örnekler sayısızdır. Ta 1915 Ermeni soykırımından, 1937/38 Dersim soykırımından, bütün darbe dönemlerinden, İstiklal Mahkemeleri uygulamalarından, azınlıklara 6/7 eylül saldırılarından, idamlardan, Sivas,Maraş,Çorum katliamlarından, Madımaktan, 90'lı yılların zorla yerinden etmelerinden, faili meçhullerden, yargısız infazlardan, gözaltında kayıplardan ve elbette Kürt sorunundan kaynaklı çatışma ortamından, onbinlerce insanın ölümünden söz edebiliriz.Yakın tarihlerden, mesela Roboski'den, gezi isyanında ve devamında gençlerin katledilmelerinden de söz edebiliriz.

20 yıl önceki katliamların sorumlularından, son yıllarda yoğunlaşan davaların nakledilmelerinden , fail/sanıkların tutuksuz yargılanmalarından ve beraet ettirilmelerinden de

söz edebiliriz.Çok uzağa da gitmeye gerek olmayabilir: İşkence bir insanlık sudur ama cezasızlık o kadar yaygın ve yerleşik bir politika ki, çok nadir olarak işkenceciler cezalandırılır.

İşte yukarıdaki paragrafta kısaca değindiğimiz konuların benzerleri başka ülkelerde de yaşanmış ve oraya geçmişle yüzleşme ve/veya geçmişle hesaplaşma kavramları kullanılmaya başlanmıştır(geçmişle yüzleşme ve hesaplaşma kavramları için bakınız Sançar Mithat, Geçmişle Hesaplaşma, İletişim yayınları, İstanbul, 2007 ve Schlink Bernhard, Geçmişe İlişkin Suç ve Bugünkü hukuk, Dost Yayınevi, Ankara, 2012).

12 Eylül Davası, 12 Eylül 1980 askeri darbesini gerçekleştiren o tarihteki Genelkurmay Başkanı Kenan Evren ile tarihteki Hava Kuvvetleri Komutanı Tahsin Şahinkaya'nın tutuksuz olarak yargılandıkları yargılandığı davadır. Dava Ankara 10.Ağır Ceza Mahkemesi'nin 2014/137 esas numaralı dosyası ile 18 Haziran 2014 tarihinde karara bağlanmıştır.

Cumhuriyet Savcısı 12 eylül öncesi meydana gelen bazı olaylara dikkat çeken bir mütalaa vermiştir..Buna göre, 1 mayıs 1977 tarihinde Taksim meydanında 34 kişinin öldürülmesinde otelin üst katında ateş edenler görüldüğü halde yakalanmamışlardır.Malatya'da 6.4.1978 tarihinde belediye başkanı Hamit Fendoğlu bomba ile öldürülmüştür.Ardından Alevilere ve solculara ait ev ve işyerleri yağmalanmıştır.16 mart 1978 tarihinde İstanbul üniversitesi öğrencilerinin üzerine bomba atılması olayı, 1978 Sivas olayları, 1978 Kahramanmaraş olayları, , 1979 yılı şubat ayı başında gazeteci Abdi İpekçi'nin öldürülmesi, Çorum olayları,Fatsa olayları,, cumhurbaşkanlığı seçimleri, MSP'nin Konya mitingindeki provokatif eylemlerle ilgili şikayetlerin soruşturulmaması 12 eylüle zemin hazırlamıştır.

Savcı, sıkıyönetim ilan edilen yerlerde de etkin önlemlerin alınmadığını, 2.ordu komutanı Bedrettin Demirel'in "ortamın tam olgunlaşmasının beklenildiği"ne dair beyanlarının olduğunu bildirmektedir.Savcı mütalaaasının 2.bölümünde, müdahale fikrinin nasıl ortaya çıktığını, uyarı mektubunu verilmesini anlatmakta ve mektubun muhtevasına mütalaaasında yer vermektedir.Savcı "bayrak hareket planı"nın ne olduğunu açıklamakta ve bunun komu-tanlara gönderilmesini ve geri toplatılmasını anlatmaktadır.Savcı, mütalaaanın 3.bölümünde darbe gününü ve sonrasındaki gelişmeleri özetlemektedir.Savcı mütalaaasının 4.bölümünde, hukuki değerlendirme ve sonuç başlığı altında, 1)işkence ve kötü muamele açısından eylemlerin değerlendirilmesinde işkencenin o dönemde yaygın ve sistematik olarak uygulandığını belirtmektedir.2)İç Hizmetleri Kanunu'nun 35.maddesinin darbe gerekçesi olarak kullanılmayacağını değerlendirmektedir.3)Zamanaşımı ve suç tarihi açısından ise anayasanın geçici 15.maddesinin ortadan kalktığı 12 eylül 2010 tarihinden sonra zamanaşımının yeniden işlemeye başladığı, o tarihe kadar ise soruşturma ve kovuşturma engeli bulunduğunu, o nedenle sürenin engelin kalkmasından sonra işleyeceğini bildirmektedir.Darbelerin geçici 15.maddeyi düzenlemek suretiyle kendilerini güvenceye aldıklarını belirtmektedir.Sonuç olarak mütalaa, eylemin anayasal düzeni ortadan kaldırma ve böylelikle o tarihte geçerli 765 sayılı Türk Ceza kanununun 146.maddesinin ihlali olarak değerlendirmiştir.

Savcı mütalaaasında AİHM'in Korbely/Macaristan ve Kononov/litvanya kararlarına atıfta bulunmaktadır.

Mahkeme, savcılığın mütalaaası doğrultusunda sanıkların 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 146/1.maddesi gereğince ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası ile cezalandırılmalarına, mahkemedeki tutum ve davranışları ve ikrarları düşünülerek 59.madde uygulanarak cezalarının müebbet hapse çevrilmesine, ceza kesinleştiğinde 1632 sayılı Kanun'un 30.(Türk silahlı kuvvetlerinden çıkarmayı öngören maddedir) ve 31.maddelerinin(bu madde uyarınca askeri rütbe ve memuriyetler kaybedilir) her iki sanık hakkında uygulanmasına karar vermiştir.Bu makalenin yazıldığı 30 Haziran itibarıyla mahkeme henüz gerekçeli kararı yazmamıştı.

Bazı sonuçlardan söz edebiliriz:

Yargılamalar darbeden ancak 34 yıl sonra gerçekleşebilmiştir. Ama gerçekleşmiştir.

Davada darbeler yargılanmış ve cezalandırılmıştır. Bu bir olgudur. Ama '12 eylül ile yüzleşme ve 12 eylül ile hesaplaşma gerçekleşmiştir' diyemeyiz. Çünkü "12 eylül" bir kavramdır, anlayıştır ve bu kavramın ima ettiği vahim ihlaller bulunmaktadır.

50 idam, 173 işkenceden ölüm, 650 bin kişinin işkence görmesi, 15 bin kamu görevlisinin işini kaybetmesi, 30 bin insanın ülkeyi terk etmesi, 1980-1983 döneminde 675 yeni yasanın yürürlüğe girmesi gibi. . .Dolayısıyla, davaya bir bütün olarak geçmişle yüzleşme ve hesaplaşma anlamını yüklemek gerek .

Fakat bu hesaplaşmanın yapılabiliğini göstermektedir. Bir gerekliliği,zorunluluğu ve yapılabiliği ortaya koymuştur. Yargılanan iki kişi yerine ve onlarla birlikte çok sayıda sivil ve üniformalı görevlinin de yargılanması elbette olabilirdi.Elbette bu dava vesilesiyle sadece ceza yargısı değil onarıcı adalet ilkeleri de işletilebilseydi.

Hakikat komisyonları kurulabilseydi. Mağdurların adalet beklentisine cevap verilebilseydi. TBMM'de geçmişle yüzleşme ve hesaplaşma için kapsamlı bir yasa çıkarılabilseydi. İhlaller tekrarlanmasın diye güvenceler verilebilse ve oluşturulabilseydi.Bütüncül bakılabilseydi geçmişe. . .

12 eylül davası vesilesiyle, 12 eylül anayasası ortadan kaldırılabilseydi ve insan hakları ve özgürlüklerine dayalı özgürlükçü bir anayasa ortaya konabilseydi.Ve açık net samimi bir özür dilenseydi, devlet yetkilileri tarafından.

Bireylerden ve toplumdan açık bir özür dilenseydi. Suçun ne olduğu açıkça ifade edilerek dilenseydi bu özür."Yaktık,yıktık,öldürdük,kaybettik, bir daha asla" diye açık,samimi özürler dilenebilseydi.

Mağdurların adları caddelerde,parklarda,meydanlarda olabilseydi.Faillerin adları da silinseydi, cadde ve sokaklardan,okullardan,meydanlardan. . .

12 Eylül Davası'nın Müdahil Avukatlarından Arif Ali Cangı'yla Görüştük: **12 Eylül Henüz Bitmedi, Daha Verilecek Çok Mücadele, Yürünecek Çok Yol Var...**

Hazırlayanlar: Aydın Bodur, Can Mengilibörü, M.Dirican, Onur Yılmaz

Konuğumuz, Av. Arif Ali Cangı, 12 Eylülcülerin yargılanması için 2000'lerden bu yana davalar açmış, hemen tüm davalarda mutlaka takipçi olmuş bir avukat. 18 Haziranda sonuçlanan bu 12 Eylül Davasının da müdahillerindendi. Davayı hem hukuken ve hem de siyaseten en iyi anlatacaklardan biri olduğunu bildiğimizden peşine düştük. Bizi kırmadı, zaman ayırdı. Yaptığımız güzel sohbetten kimi parçaları paylaşıyoruz.

İlk sorumuz davanın sonucundan memnun kalmasını beklediğimiz birçok insanın davanın sonucundan memnun kalmamasına ilişkin...

"12 Eylül Davası iki generalin hüküm giymesine sonlandı ama; yıllardır 12 Eylül'den mağdur olduğunu söyleyen bir yığın insan, bu sonuçtan, pek de memnun olmadı, sanki?"

"12 Eylül'ün yargılanması meselesi, sadece bugünün meselesi değil, biliyorsunuz. 12 Eylül'den bu yana pek çok kesim, 12 Eylül'den şikayetçidir. Ama gerçek anlamda 12 Eylül'ün mağdur ettiği, eziyet ettiği bir kesim vardır, Türkiye'de. Darbeden sonra meclisin oluşması ile birlikte; yani göreceli bir rahatlama ortamıyla birlikte, belki de taa 30 yıldan beri, 12 Eylül'ün yargılanmasına dair istekler dile getirilmeye başlanmıştır. Bu 30 yıllık süreçte, her fırsatta, 12 Eylülcülerin yargılanması istendi. Her 12 Eylül'ün yıldönümünde, özellikle 12 Eylül'den en ağır darbeyi almış kesimlerin dile getirdiği ilk talep: hep 12 Eylülcülerin yargılanmalarının önünde engel olarak duran 12 Eylül anayasasının geçici 15. Maddesinin kaldırılması ve 12 Eylül'ün yargılanmasıydı.

Bugün mahkumiyetle sonuçlanan bu davayı önemsemediğini söyleyenlerin de ağırlıklı talepleri hep aynı olmuştu. Bunu bir karşıtlık yaratmak için söylemiyorum. Bir olgunun altını çiziyorum."

Arif Ali CANGI Kimdir?

1964, Mersin-Mut doğumlu. 1989'da, İ.Ü. Hukuk Fakültesinden mezun oldu. İzmir'e yerleştikten sonra 1995'den itibaren Çağdaş Hukukçular Derneği İzmir Şubesi Yöneticisi, 1998'den itibaren farklı dönemlerde İzmir Barosu'nda yönetici olarak çalıştı.

Cangı, başta Bergama köylüleri ile çevredeki diğer köylülerin tarım arazilerinde "siyanürlü altın işletmelerine" dönük başlattıkları mücadelelerde köylülerle birlikte oldu, İzmir-Bergama, Eşme, Sivrihisar, Havran/Küçükdere/ Elele hareketi sözcülüğünü yaptı. Ege Bölgesinde çevre hareketinin gelişmesinde etkili olan EGEÇEP'in kuruluşuna destek verdi ve sözcülüğünü üstlendi. Barajın suları altında bırakılmak istenen Alliano antik yerleşiminin korunması için çaba harcadı. Küresel BAK (Barış ve Adalet Koalisyonu) ile savaş karşıtı eylemler yürüttü.

ÖDP'den milletvekili adayı gösterildi, İzmir Şubesinde yöneticilik yaptı. 2009'da İzmir'den Bilikte Başaracağız Platformu'nun adayı olarak, Bağımsız Belediye Başkanlığı için yarıştı. EDP'nin ve Yeşiller ve Sol Gelecek Partinin kurucularından ve yöneticilerinden oldu. Cangı, Birgün Gazetesi, Sesonline, izmirizmir.net, turnusol.net vb. gibi haber sitelerinde yazılar yazdı, görüşler sundu.

Ali Arif Cangı, 2000'den bu yana 12 Eylül ile ilgili hemen tüm davaların müdahili ve takipçisi oldu, 12 Eylül rejiminin yargılanması ve ceza alması için çalıştı...

"Doğru söylüyorsunuz, bu gün 12 Eylül davasının sonucunu önemsemeyen kesimlerin arasında 12 Eylül'den belki de en çok zarar görmüş, en radikal kesimdekilerin de devamı niteliğindeki sol siyasi görüşlerin temsilcileri bulunmakta."

"Evet, o zamanlarda da farklı görüşler vardı. Ama yine de hemen her kesim, kendi görüşleri doğrultusunda 12 Eylül'le nasıl hesaplaşılması gerektiğine dair taleplerini dillendirmekten geri durmadılar. 2010 Anayasa Referandumuna kadar taleplerden de öte, hemen tüm kesimler girişimlerde de bulundular. Hatırlayalım, Savcı Sacit Kayasu'nun 1999'da 12 Eylülcülerini yargılama girişimi, heyecanla karşılandı. Hazırlanan iddianame önemli bir girişimdi, ama zamanın zinde güçlerince bu girişim, engellendi. Savcının hazırladığı iddianame önce suç duyurusu olarak değerlendirildi, sonra takipsizlik verildi ve iddianameyi hazırlayan Kayasu da savcılıktan atıldı."

Avukat Cangı, bu girişimin sonrasında 11. Eylül 2000'de kendisinin de aralarında bulunduğu bir grup avukatla birlikte, İzmir'de 12 Eylül'ün yargılanması için suç duyurusunda bulduklarını anlatıyor. O dönem en önemli korkularının zaman aşımına takılmak olduğunu anlatıyor. Hazırladıkları dosya, 12 Eylül'e giden taşların nasıl dizildiği, 12 Eylül rejiminin felaketler getiren hukuksal ve siyasi sonuçları, mağdur ettiklerini detayları ile anlatan bir çalışma olmuş. Hazırladıkları dilekçenin aslında, 18 Haziran'da Evren ve Şahinkaya'nın hüküm alması ile sonuçlanan iddianamesinden daha özenli ve detaylı olduğunu görüyoruz.

Başvuru dilekçesi dönemin Başsavcısı Vural Savaş tarafından geçici 15. Madde gerekçe gösterilerek, gereğinin ifası için TBMM'ye gönderilmiş. Dilekçe tabii ki, komisyonlar arasında dolaştırılı dolaştırıla, üzerinde hiç konuşulmadan kaybolmuş. Dava bir türlü açılmamış. Cangı, dikkatimizi çekiyor "12 Eylül'ü aşmanın ne kadar zor olduğunu"na dikkat çekiyor, "12 Eylül'ün ilk kapattığı yer, meclis ve o meclis bile 12 Eylülcülerin yargılanmasını önemsemiyor" diye bir kez daha şaşkınlığını dile getiriyor.

Sonra sıra geliyor: 2010 Anayasa Oylamasına: "diğer tartışmaları geçelim" diyor. 12 Eylülcülerin yargılanmasını engelleyen Geçici 15. Maddenin kaldırılmasının, bu dava için önemine dikkat çekiyor. O sırada yaşanan "evet" ve "hayır" arasındaki siyasi çekişmenin, sağlıksız tartışma ortamının, hukuksal olarak nasıl da anlamsızlaştığını anlatıyor. "İşte" diyor, "bu olayı değersizleştiren, önemsizleştiren de bu sağlıksız tartışma zemini"ydi diyor.

Cepheleşmenin anlamsızlığına dikkat çekerken, söylemeden geçemiyor: "beklerdim ki, 12 Eylül'ün yargılanmasını gerçekten isteyen tüm kesimler, oylamada siyaseten 'evet' ya da 'hayır' oyu verseler bile, oylamadan hemen sonra koşa koşa 12 Eylül için suç duyurusu bulunmaya adliyeleri doldurmalydılar" diyor. Ve o sırada, 12 Eylül'ün yargılanma yolunun açıldığına inanan EDP'liler olarak, 13 Eylül sabahı İzmir'de, İstanbul'da, Ankara'da ülkenin her yerinde suç duyurusunda bulduklarını söylüyor.

Dava için suç duyurusunda bulunmayan bazı kesimlerin bakış açılarındaki tutarsızlıklara da gönderme yapmadan duramıyor, Sayın Cangı: "Bir kesim, suç duyurusunda bulunmadığı gibi, davanın açtırılmayacağını ya da açtırılsa bile zaman aşımından düşeceğini söylediler" diyor; "hüküm verilmeyeceğini söyleyenler, kurucu iktidara suç duyurusu yapılamaz diyenler, o kadar çoktu ki", diyor, canı sıkılarak... Bir de sanık tarafındaki avukatların da "aynı şeyleri söyleyerek savunma yapmalarının" çok can yakıcı olduğunu söylüyor. "Ancak" diyor, "12 Eylül rejiminden gerçekten mağdur olmuş kesimlerin, Berfo Anaların, çocukları kaybedilmiş, idam edilmiş anaların, babaların, babalarını kaybetmiş çocukların, işkenceden sağ çıkabilenlerin, 1402 sayılı yasa mağdurlarının dava açıldıktan sonra, kendiliğinden davaya dahil olmaları, takipçisi olmaları; en sevindiricisi, bu oldu" diyor.

12 Eylül'ün insanlarda neden olduğu travmalara işaret ediyor. Her gece 12 Eylül işkencehanelerinde geçirdiği işkencelerin kabusları ile uyanan bir şair arkadaşından duyduğu ifadeyi bizle paylaşıyor: "bu karar belki, uyuyamadığım gecelerimin sona ermesine neden olur?" Belki de" diyor, "12 Eylül'le yüzleşmenin yolu açılacak bu davanın sonucuyla" diyor... "Ama" diyerek ekliyor "mutlaka diyor bundan sonraki diğer faillerin cezalandırılması için, açılmış ve açılacak tüm davaların çok sıkı takipçisi olmalıyız..." "bu davanın bir nevi ana dava niteliği taşıdığını, MİT'den, Genelkurmaydan, birçok ulaşılamaz delilin, ulaşılamaz belgenin, bilginin toplanmasına olanak verdiği de söylüyor. Bayrak planına, Yutkor belgelerine ulaşıldığını" altını çiziyor. "Bu belgelerle Devrimci 78'liler Federasyonu 3 kalın kitap çıkardı diyor.

"Yani" diyorum, "bu dava sadece yaşı geçmiş iki generalin hüküm giymesinden ibaret değil".

"Şüphesiz ki" diyor, Avukat Cangı. "Bu belgelerin hepsinin sonra açılacak davalarda kanıt olarak, dayanak olarak kullanılacağını" söylüyor.

Aslında daha en başta, hazır bir avukat bulup da konuşmaya başlarken, Balyoz davası ile 12 Eylül davasının aynı zamanlarda sonuçlanmasına dikkat çekerek başlamıştık sorularımıza..

Cangı, Balyoz'da verilen kararın geçici bir karar olduğuna ve davanın yeniden görüleceğine dikkat çekmişti. Ve bir darbe planı olduğuna ilişkin deliller olmasına karşın, yargılamada bir çok usulsüzlükler ve hak ihlalleri olduğunun da altını çizmişti. Ve farklı kesimlerin hak ihlallerinin, diğer kesimler tarafından da hak ihlali olarak değerlendirilmemesini, yüksek sesle seslendirilmemesinden duyulması gereken rahatsızlığını da dile getirmişti.

Sonra 12 Eylül davasına dönüyoruz; Açılan davanın nasıl yürütüldüğü ile ilgili önemli bir vurgu yapıyor. "bu dava bir darbe davasıydı" diyor. "12 Eylül'deki mağduriyetleri başlatan ana eylem, soruşturma konusuydu" diyor. "Dosyanın içine herşey karıştırılmadı bu davanın, Balyoz ya da Ergenekon davalarında olduğu gibi" diyor. "Tersine diğer dosyalar, davanın içinden ayıklandı". "Davanın kilitlenmemesi için müdahil sayısı sınırlı tutuldu, biz de bu konuda ısrarcı olmadık", diyor. "Dava sembolik de olsa MGK'nin yaşayan üyelerine açıldı". Böylece davanın daha hızlı ve daha kolay yol aldığı vurguluyor.

Tekrarlama pahasına, "bu davanın 12 Eylül rejiminin bir darbe, bir suç olduğunu tescillediğini" söylüyor ve bunun son derece değerli olduğunu altını birkez daha çiziyor: "çünkü darbeler tarihine sahip Türkiye'de ilk kez bir darbe suç olarak tanımlandı, yani darbe mahkum oldu" diyor. "Böylece darbenin yarattığı hukukun, o hukukla yapılan yargılamaların, kurumların meşruiyetleri tartışılmaya başlanır, yani rejimin tümü tartışılmaya, dava konusu olmaya başlanır" diye devam ediyor. Bu davanın böyle sonuçlanması demokrasi güçlerinin önüne 12 Eylül'ün aşılması fırsatını yarattığını da anlatıyor. "Nitekim, sanık avukatının savunmasında da bu vurgu yapılmıştır: '12 Eylül yasalarının devam ettiği hatırlatılarak, bu mahkeme ve diğer kurumların bile meşruiyeti tartışılır' denilmiştir, diye hatırlatıyor.

Cangı'ya, "Hükümetin bu davaya, bu karara dönük yaklaşımı için bir değerlendirme yapmasını" istiyoruz.

"Davanın başlangıcı ile sonuna doğru, hükümetin bu davaya yaklaşımında olumsuz anlamda ciddi bir değişiklik olduğunu anlatıyor. İktidar, bu davadan böyle bir sonuç beklemiyordu ve hatta 12 Eylül'ün cezalandırılmasına hazır da değildi" diyor. "Hatta" diyor, "son zamanlarda mahkemenin Başbakanlığa bağlı MİT ve Genelkurmaydan istediği birçok belge ve bilgi gönderilmez de olmuştu". Bu hukuki sonucun siyasi bambaşka sonuçlara yolaçmasından siyasi iktidarın korktuğunu ifade ediyor. Sonra diyor, Balyoz davasındaki kararın bozulmasını olumlayan Başbakanın, 12 Eylül davası için aynı sevinci göstermediğinin de altını çiziyor. Hatta kendisi için planladığı daha otoriter bir sisteme dönük fırsatlarını da boşa çıkarmasından korktuğu için (12 Eylül'ün kimi yasalarına, kurumlarına ihtiyaç duyduğu için örneğin YÖK'ü kaldırmak istemediği için) zorluk bile çıkartmak isteyeceğini düşünüyor.

"Yani 12 Eylül yasalarına, kurumlarına bu hükümetin sahip çıkacağını ifade ediyorsunuz öyle mi" diye soruyoruz?

"Hadi" diyor, "o kadar iddialı vurgu yapmayalım ama 12 Eylül yasaları ve kurumlarını değiştirmek konusunda da istekli davranmayacağını kolaylıkla ifade edebiliriz... yani karşısındaki vesayet rejimini devirdiğini düşünen giderek otoriterleşen yeni rejimin artık 12 Eylül rejiminin kural ve kurumlarını değiştirmek gibi bir derdinin kalmadığını kolaylıkla söyleyebiliriz", diyor. "Bir kere 12 Eylülü aşmak isteyen bir iktidar, bu davada çıkan karar üzerine 12 Eylül kalıntılarını temizlemek üzere hemen harekete geçer, böyle bir irade göremiyorum", diyor. Ve "kararın hükümete rağmen, müdahillerin davalarına sahip çıkmasıyla mahkemenin iradesi ile çıkmış olduğunu ve bu şekilde kesinleşebileceğini" de vurguluyor.

12 Eylül davasının sonuçlanması yeni başka mağduriyetlerin soruşturulmasını, soruşturulmasa bile 12 Eylül yasalarına, kurumlarına dayanan mağduriyetler dolayısıyla sivil itaatsizlik eylemlerinin çoğalacağına da işaret ediyor, Avukat Cangı.

Dava boyunca pekçok tartışmanın yapıldığını ve aşıldığını söylüyor, mesela önce 'kurucu iktidarın' yargılanamayacağı üzerine yürümüş, tartışmalar. Ancak demokratik olmayan, halkın iradesi ile oluşmayan iktidarın meşru olamayacağından yola çıkarak 12 Eylülcülerin bu 'kurucu iktidar' savunması çürütülmüş. Evren ve Şahinkaya'nın bireysel başvurusunun AYM tarafından reddedilmiş olmasının anlamı budur. AYM kararı üzerine artık kurucu iktidar savunması çökmüştür. Dolayısıyla Yargıtay'dan da bu davanın aynı hükümlerle bağlanacağına inanıyor.

Bu dava henüz daha bir başlangıç:

"Bu dava iki ihtiyarın yargılandığı bir dava değil, sadece" diyor, Cangı. "Bu davaya bağlı olarak başka bir çok davanın (şu anda aralarında komutan, yüksek bürokrat, vali, emniyetçi vb. gibi) yaklaşık 300 şüpheliye karşı açılmış/açılacak davaların da dayanağı olacak. Bu davadaki toplanan belge ve bilgilerle sadece diğer darbe davalarında kullanılmasının yanında, birçok işkence ya da başka mağduriyetlerin kanıtlanabilmesi, azmettiricilerin ortaya çıkartılması falan da mümkün olacak," diyor ve ekliyor "örneğin biliyorsunuz 12 Eylül sonrası Avrupa İnsan Hakları Komisyonu tarafından devlet başvurusu ile Türkiye'de sistematik işkence olduğuna dair Kabul edilebilirlik kararı verilmiş, varılan dostane çözüm çerçevesinde birçok gözlemci gelmiş ve raporlar düzenlemişti, bu hususlarda 12 Eylül'ün sistematik işkenceye dayanan bir rejim olduğu da gerekçede yer alacak"... "Böylece bir çok işkence mağduru bu gerekçeden faydalanabilecek", diye açıklamasına devam ediyor... Mahkemenin bizzat kendisinin, Evren ve Şahinkaya hakkında sistematik işkence yaptığına dair yoğun

şikayetler üzerine savcılığa suç duyurusunda bulunduğunu da hatırlatıyor. Bu davanın bu yönüyle de önemli olduğuna, sistematik işkencenin bundan sonra tevessül edilmemesi gereken bir yol olduğuna da bir gösterge olacağını ifade etti...

Cangı, bu davanın başka açılacak davalar için ne kadar önemli olduğunu konuşurken, oldukça önemli bir hatırlatması daha oluyor: başka davalar kanalıyla yapacağı etkinin büyüülmesi için bu davaların toplumsallaştırılması gerektiğine vurgu yapmayı da ihmal etmiyor. "Nasıl ki bu dava kendiliğinden açılmadıysa ve kendiliğinden sonuçlandırılmadıysa, bundan sonraki davalarda da tüm mağdurların 12 Eylül'le ilgili suçların ve suçluların peşine düşmesi gerektiği ve takipçisi olması gerektiğini de" önemle vurguluyor. **Tüm davaların sahiplenilmesi gerektiğini yeniden tekrarlayan Cangı, hiçbirimizin, "adam sendeciliğe kapılma lüksümüzün olmadığını hatırlatıyor"**

ve "bu tür davaların önemsizleştirilmesinin yol açacağı sonuçların hiç de hayırlı olmayacağını, 12 Eylül'den hesap sormak için hepimizin yapacağı şeyler olduğunu tekrar tekrar vurguluyor.

Ayrılırken son olarak ekliyor: 18 Haziran'da çıkan kararın kesinleşmesinin zaman alacağını ve karar kesinleşmeden hapis cezasının ve rütbelerin sökülmesinin uygulanamayacağını söylüyor. Bu süre içinde **suçluların ölümü halinde kamu vicdanının zedelenmemesi için yasama organına görev düşüğünü, 12 Eylül darbesinin sağladığı tüm ünvan ve kazanımların geri alınması için yasa çıkartılabileceğini ifade ediyor ve meclisi görevle çağırıyor.**

12 Eylül'de Neler Oldu?

12 Eylülcülerin yargılanması için Avukat Cangı ve arkadaşları 11 Eylül 2000'de TCK'nin 147. maddesine muhalefet, işkence, adam öldürme, adam kaldırma, hürriyeti tahdit, alıkoyma, mesken masuniyetini ihlal suçlarına azmettirme ile ilgili suçlara istinaden İzmir'den suç duyurusunda bulunmuşlardı. Suç duyurusu dilekçesindeki bilgiler, 12 Eylül rejiminin yüz karasını tüm açıklığıyla ortaya seriyordu:

Aralarında şu anda yaşayan **Kenan Evren, Tahsin Şahinkaya** ve diğer komuta kademesindeki generallerden oluşan bir grup subay ve bürokratin, 12 Eylül 1980 tarihinde askeri bir darbe yaparak Bakanlar Kurulunu ve Devletin tüm anayasal kurumlarını ortadan kaldırmak üzere TCK'nun 147. maddesine göre düzenlenmiş olan dosyaya göre suçlamalar başlatılmış ve 27 Ekim 1980 tarihli 2324 sayılı Anayasa Düzeni hakkında Kanun'u yayınlamakla varlıklarını meşrulaştırmaya çalışmalarından söz ediyordu. Kanun olarak belirtilmiş olan ancak halk iradesi ve yasama kurumundan geçmemiş bu yasa ile TBMM kapatıldı. Mevcut anayasa ilga edildi. Mevcut siyasi partilerin hepsi, kapatıldı; mallarına el konuldu. Yöneticileri, hapsedildi, sürgünlere gönderildi. 650 bin'den çok insan gözaltına alındı; Bir milyon altı yüz seksen üç bin kişi fişlendi; 230 000'den çok insan için, bir çoğu özel mahkemelerde en az 210 000 dava açıldı. Açılan davaların birçoğu hukuk kurallarına aykırı olarak siyasi otoriteden gelen direktiflerle sonuçlandırıldı. 7 000'den fazla insan için idam cezası istendi; 517'si idamla cezalandırıldı. Yaşı tutmayanlar dahil 50 insan asıldı. 259 kişinin idam isteğiyle dosyası Meclis'e gönderildi. 71 000'den çok insan, TCK'nin 141, 142 ve 163. maddelerinden yargılandı. 100 000'e yakını "örgüt üyesi olmak"la suçlandı; birçoğu ceza yedi. 400 000'e yakın insan pasaport alamadı. 30 000 kişi "sakıncalı" sayıldı, işini kaybetti, yurttaşlık haklarından bir çoğunu kullanamaz hale getirildi. 14 000 kişi yurttaşlıktan çıkarıldı. 30 000'den çok insan "siyasi mülteci" olarak yurtdışına gitmek zorunda kaldı. 300 kişi kuşkuyla bir şekilde öldürüldü. Yüzbinlerle ifade edilen insan işkenceden geçirildi. Sonradan açılan davalarda **171 kişinin "işkenceden öldüğü" belgelendi.** 937 film "sakıncalı" bulundu ve yasaklandı. 24 000'e yakın yasal dernek, faaliyetten men edildi. 4 000'e yakın öğretmen, üniversitelerde ise 120 öğretim üyesi işten atıldı. 47 hakim de işine son verildi; 400 gazeteci için toplam 4 bin yıl hapis cezası istendi, gazetecilere verilen hapis cezaları 3 315 yılı geçiyordu. 31 gazeteci yargılanarak cezaevine girdi, bir çoğu uzun gözaltılarla hapisaneleri yaşadı. 300 gazeteci saldırıya uğradı, 3 gazeteci silahla öldürüldü. 12 Eylül sonrası büyük gazeteler, 300 günden fazla yayın yasağı yaşadı, 13 büyük gazete için 303 dava açıldı. 39 ton gazete ve dergi imha edildi. Cezaevlerinde toplam 299 kişi öldü. 144 kişinin ölümünde resmi görevlilerin parmağı olduğu kuşkusuna vardı. 14 kişi açlık grevlerinde öldü, 16 kişinin "kaçarken" vurulduğu söylendi. Çeşitli biçimlerde "çatışmalarda" öldürülen 73 kişiye, "doğal ölüm raporu" verildi, 43 kişinin "intihar ettiği" bildirildi.....

İnsan yaşamını doğrudan hedef alan bu suçların ötesinde, zorunlu din dersleri konuldu, Suudi Arabistan merkezli Rabıta-ül İslam Örgütü, din adamlarımızın maaşlarını ödedi, Türk İslam Sentezi'ni temel alan bir kültür millete dayatıldı. Laiklik yara aldı. Bütün iktidar, generallerden oluşan MGK'nin eline bırakıldı, MGK kararları daima kurucu ya da yasama meclisinin önüne geçti vs. vs.

2010'da yapılan Anayasa referandumu ile kaldırılan geçici 15. Madde sayesinde, dava nihayet 4 Nisan 2012'de açıldı. Dava 19 duruşma sürdü. 18 Haziran'da görülen son duruşmada, Ankara 10. Ağır Ceza Mahkemesi, darbeci generaller Kenan Evren ve Tahsin Şahinkaya için 765 sayılı TCK'nin "Devlet kuvvetleri aleyhine cürümler" başlıklı **146. Maddesi uyarınca ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına çarptırdı. Dava boyunca süren iyi halleri göz önünde bulundurularak cezaları müebbet hapis cezasına çevrildi. Ayrıca rütbelerinin sökülmesine de karar verildi.**

Haziran'dan Haziran'a Tuzluçayır Direnişi

Engin Aygün

Aslında sadece 5 km. Evet Tuzluçayır Meydanı, Kızılay Meydanı'na sadece 5 km. Bu kadar yakın olmasına rağmen şehre, şehirde yaşayanlara yıldızlar kadar uzak olan bir semt. Geçmişten günümüze hep politik olmuş, haksızlıklara karşı ilk tepkileri vermiş bir semt. Nam-ı diğer "Küçük Moskova".

Gezi ya da Haziran Direnişi adına nedersek diyelim, Türkiye'de taşların yerini değiştirmese de yerinden oynatan bir direniş oldu, hala da oluyor ve tabii ki Tuzluçayır ilk günden itibaren bu direnişin içinde oldu. 31 Mayıs günü İstanbul Gezi Parkı'nı yıkmak isteyen iktidara karşı başlayan direniş, 1 Haziran günü Ankara ve Tuzluçayır'da da destek buldu. Genel birliktelik; yaşam alanlarının daraltılması, iktidarın fütursuz ve baskıcı politikalarına karşı olsa da her semt kendi sorunlarını da meydanlara taşıdı. Yıllardır Tuzluçayır üzerinde uygulanan baskıcı toplum mühendisliği oyunları böylece semt haricinde de görülmeye başlandı. 1 Haziran günü mahallenin çocuğu Ethem'in vurulmasının ardından öfke büyüdü, semtin sokaklarına sığmaz oldu. Önceleri az sayıda insanla başlayan Tuzluçayır Direnişi zamanla on binlere ulaştı. Haziran boyunca Tuzluçayır Meydanı'nda toplanan kitle eylemlerin ve çatışmaların yoğun olarak yaşandığı Kızılay'a yürüyüşe geçti. Ancak her seferinde Kolej-Kurtuluş civarında polisle karşı karşıya geldi. Ankara'daki vahşi polis saldırıları Tuzluçayır'lıları da hedef aldı.

Yıllarca iktidar tarafından yok sayılan, baskı altında tutulmaya çalışılan ve çeşitli cezalandırmalara tabii tutulan Tuzluçayır, Haziran Direnişi ile birlikte, yıllardır yaşadığı baskıyı daha fazla taşımak istemediğinden sokaklara çıktı ve bir direnişe adını verdi: Tuzluçayır Direnişi. Gelen her ölüm, yaralanma ya da başka kötü haberlerle öfkesi ve isyanını daha da büyüten Tuzluçayır Direnişçileri, devlet tarafından başka taraflara yayılmaması için ciddi depolitizasyona ve diğer çeşitli yöntemlere maruz kaldı.

Haziran boyunca Tuzluçayır Direnişi; çağrı-toplanma-eylem-yürüyüş şeklinde devam ederken 7 Temmuz günü mahalle ve çevresinde aktif olan örgütler ve partiler meydandaki boş alana çadırlarını kurdu. Bu hareket ile Tuzluçayır direnişi başka bir safhaya geçmiş oldu. Çünkü genel kanı olarak halktan ve mahalleliden kopuk olduğu söylenen örgütler ve partiler ile semt halkı müthiş bir dayanışma içerisine girdi. Gezi Parkı sonrası 24 saat direnişin ve dayanışmanın olduğu tek alan Tuzluçayır Meydanı oldu. Her örgüt kendisini bir çadır ve çadıra bağladıkları bir bayrak ile temsil etti. Uzun zamandır birbirinden uzak olan yapı/gruplar bir arada yaşamaya başlayarak bir komün hayatı kurdular. İlk günden itibaren direnişe destek veren Tuzluçayır Halkı Direniş Çadırları'na da sahip çıktı. Birlikte yemekler yenildi, türküler hep bir ağızdan söylendi.

Ramazanla birlikte yeryüzü sofraları kurulurken 10 Temmuz günü Ali İsmail'in ölüm haberiyle Tuzluçayır'da öfke "Alevileri bilerek mi hedef gösteriyorlar, bu Alevilere karşı yeni bir linç girişimi mi?" sorusu ile birleşti. Hâlbuki

Ali İsmail'in ölümünden 14 gün önce, yaşananların bir devamı olarak baskıcı politikalara ve kalekol yapımını protesto eden Medeni Yıldırım devlet tarafından katledilmişti. Medeni Yıldırım'ın ismi bütün Gezi Şehitleri anmalarında zikredildi. Ancak Tuzluçayır mücadelesinin ana aksına oturan cami-cemevi mücadelesinden olsa gerek, ölenlerden hep alevi olanlar için kırk yemekleri verildi, onlar için özel anma etkinlikleri yapıldı.

Devletin grisine karşı gökkuşağı renkleri ile merdiven boyamaları, her cumartesi gerçekleşen çeteleşmeye ve baskıcı politikalara karşı yürüyüşler ve direniş çadırları alanında gerçekleştirilen eylem, etkinlik ve forumlarla geçen Temmuz ve Ağustos sonrasında, 7 Eylül günü yıllardır planlanan ve bu plan için ev kundaklamalarına, tehditlere varan baskıların yaşandığı cami-cemevi ve aş evi projesi temeli atıldı. Temel atma törenine iktidar partisi, muhalefet el ele kol kola Şişli Belediyesi otobüsleri ile geldi.

Bir asimilasyon ve rant projesi olan bu projeye Tuzluçayır halkı ilk günden itibaren karşı durdu. Tuzluçayır'lılar biliyorlar ki, bu proje ile orada yaşayan insanlar zorla evlerinden edildi, aşevi ile fakir çevre halkı iktidar yanlısı yapılmaya çalışılacak... Projeye yürüme mesafesinde bir cem evi, yine yürüme mesafesinde 4 cami varken bu projenin ısrarının sebebinin iyice incelenmesi gerektiğinin farkında. Cem evleri resmi olarak ibadethane olarak sayılmamışken bir taraftan iktidar ve cemaatin böyle bir projeye girmelerinin altında yatan sebepler araştırılmalı ve tabii ki karşı çıkılmıyordu. Zaten projenin finansmanını sağlayan kurumlar incelendikçe cemaate ve iktidara yakın vakıflar ve kurumlar ortaya çıktı.

Temel atma protestolarına saldıran polis Mamak Belediyesi ekipleriyle birlikte 7 Eylül günü Direniş Çadırlarını yıktı. Bu tarihten itibaren başlayan direniş artık yeni bir mücadele alanını temel edinmişti. Yaşanan protestolarda polis şiddeti çok yoğun oldu. Akşamları alanda toplanan kitle inşaatın olduğu alana yürümeye çalıştı. Polis engelledi ve şiddetli çatışmalar yaşandı. Bu süreçte birçok kişi yaralandı, onlarca insan gözaltına alındı.

Yoğun çatışmaların yaşandığı bu dönemde Tuzluçayır'da insanlar bir araya gelmekte zorluk yaşadı. Gezi ile birlikte ortaya çıkan forumlar Türkiye'nin her yerinde devam ederken, Tuzluçayır'da polis şiddeti ve terörü sebebiyle 4 kişiden fazla insan bir araya gelemez oldu. Fikir alışverişinde bulunabilmek ve gidişatı değerlendirmek için fırsat buldukça bir araya gelen Tuzluçayır'lı yapı ve kişiler 23 Eylül günü meydana yakın bir yerde forum düzenlediler. Yol uçlarında gözlemciler olduğu ve amacın sadece konuşmak olduğunun polis tarafından bilindiği halde Türkiye'de ilk defa bir foruma polis saldırısı oldu. Cılız bir iki tepki haricinde kimseden bir ses çıkmadı. Hâlbuki Tuzluçayır ülke gündemini ilgilendiren ve Gezi'ye karşı yapılan her eyleme destek veriyordu ve verecekti.

Gezi Parkında yeşili ve yaşam alanlarımızı koruyabilmek, "üç beş ağaç" kurtarabilmek için başlayan direniş Ankara Büyükşehir Belediyesi'ne bağlı ekiplerin ODTÜ arazisinde yol açma çalışmalarına başlaması ile yeni bir boyut kazandı. Kurban Bayramı tatili sebebi ile okulun boş olmasını fırsat bilen polis destekli ekipler 18 Ekim gece vakti ODTÜ arazisine girerek, henüz mahkemesi bitmemiş olan yol çalışmasına başladılar ve binlerce ağacı yok ettiler. Bunun üzerine Ankara'nın her yerinden özellikle yol sebebi ile büyük yara alacak 100. Yıl ve Çiğdem mahalleleri ile Tuzluçayır, Dikmen, Batıkent ve daha birçok yerden insanlar çalışmaları durdurabilmek için gece boyunca ODTÜ A4 kapısı ve çevresinde çaba sarf etti. Ancak polis belediye araçlarını ve çalışma sahasını yoğun güvenlik çemberine aldığı için, insanların çabası boşa çıktı. Hâlbuki Gezi Parkı'nda ağaçların kesilmesini engellemek için iş makinelerinin önüne geçen Sırrı Süreyya gibi bir kişiye ihtiyaç varken, Ankaralı siyasetçiler, zaten hukuksuz olan bir yolu hukuk yolu le durdurabilmek için gece boyunca nöbetçi savcı aradılar. Sosyal medyada yaşanan bilgi kirliliği sebebi ile insanlar dağıldı devamı →

ve sabah olduğunda yol için gerekli alan ağaçlardan tümüyle temizlenmişti.

ODTÜ yolu protestoları hem şehir merkezinde hem de semtlerde uzun süre devam etti. Tuzluca'yır'da da yol protestosu için defalarca eylem yapıldı. Yol protestosu ile birlikte Tuzluca'yır'lılar cami-cemevi projesine karşı da eylemler hazırladılar ve bunun sonucunda yine çok sert çatışmalar yaşandı.

Yaşanan bu yoğun çatışmalar arasında Tuzluca'yır'da bulunan parti, örgüt ve yapılar, çatışmaların daha fazla uzamaması, insanların daha fazla zarar görmemesi ve -aksayan yaşam sebebiyle- eylemciler ile halkın arasının daha fazla açılmaması için bir süreliğine eylemsizlik kararı aldılar. Ancak mahallede, çoğu zaman kimse tarafından tanınmayan kişiler tarafından eylemler ve çatışmalar devam ettirildi. Bununla ilgili yoğun görüş; Tuzluca'yır Direnişçileri ile orada yaşayan halkın arasını açabilmek için çeşitli güçlerce taşıma insan getirildiği yönündeydi.

Ekim, Kasım ayları böyle geçtikten sonra Aralık ayında Türkiye'de ses kayıtları ile ortaya çıkan yolsuzluk operasyonları gündeme geldi. Cemaat ile iktidarın arası bozuldu. Cemaat ve ona yakın kuruluşlar iktidara karşı yoğun bir yıldırma politikasına girdiler. Türkiye çapında birçok kesim tarafından cemaate ve onun uzantılarına sempati ile bakılmaya başlanırken, Tuzluca'yır halkı gerek cami-cemevi projesine gerekse iktidarın ve muhafazakâr kesimlerin baskılarına karşı durmaya devam etti. Bu noktadan sonra Tuzluca'yır Direnişinin temel karşı durulan nesnesi, iktidar ve yolsuzlukları ile alevi inancı üzerindeki asimilasyon ve linç girişimleri oldu.

Yerel seçimlerin yaklaşması ile birlikte tüm Türkiye'de olduğu gibi Tuzluca'yır'da da örgütler ve partiler kendi adayları ile ve seçim işleri ile ilgilenmeye başladı. Bu sebeple, arada birçok olay olmasına rağmen tüm Türkiye'de direnişler örgütsüz kaldı. Bu zaman aralığında gezi direnişi ile ilgilenen örgütler de seçim yatırımı olarak çalışmalar yürüttüler.

Birçok örgüt seçim için farklı çalışmalar ve argümanlar geliştirdi. Bir kısım iktidarda bulunan belediye başkanına

karşı en güçlü adayda birleşmesi gerektiğini söylerken, diğer bir kısım birleşilecek adayın kendilerine uymadığı için kendi adaylarını çıkartılması gerekliliğini savundular. Tuzluca'yır'da da durum aynıydı. "Gökçek'e karşı Mansur Yavaş desteklenmesi gerekir" diyenlerle, "Mansur Yavaş bir ülkücü, kendi adayımızı desteklemeliyiz" diyen insanların tartışmaları devam etti gitti.

11 Mart 2014 günü, aylardır kafasına aldığı gaz fişeği darbesi sebebi ile komada olan Berkin Elvan'ın ölüm haberi geldi. Seçim çalışmalarına kendini kaptıran bazı örgütler durumu kavrayamadı bile. Ancak Tuzluca'yır halkı anmaları ile Berkin'i unutmadı.

Seçim sonrası yaşanan hile iddiaları ile süreç bir süre daha devam etti. Daha sonrasında insanlar ve örgütler/yapılar öncesinde her ne üzerine çalışıyorlarsa onun üzerinde çalışmaya, her neye karşı duruyorlarsa yeniden ona karşı durmaya çabaladılar.

Sürekli olarak devam eden çatışmalar, diğer yandan sürekli değişen gündem ile sürekli bir koşuşturma içerisinde geçen zamanlar sonrasında 1 Mayıs çağrısını ısrarla yine Sıhhiye Meydanı yapan meslek odaları ve sendikalara karşı çoğu sosyalist mitingün Gezi ile kazanılan, Ethem'in vurulduğu Kızılay Meydanında olması gerektiğini söyledi ve Ankara'da 1 Mayıs, sosyalist ve solcular arasında iki farklı alanda kutlanmaya çalışıldı. Tuzluca'yır'da bulunan örgütlerin tümü Kızılay Meydanına çağrı yaptı.

Ölümler, çatışmalar, yaralanmalar, gözaltılar, sürüp giden tartışmalar devam ederken Tuzluca'yır Direnişi de bazen gündemle birlikte savruldu, bazen birilerinin güdümüne girdi, bazen de sadece kendisi gibi oldu ve direndi. Tüm bunlar olurken Tuzluca'yır mücadelesinin temelini şekillendiren cami-cemevi projesi polis koruması altında devam etti. Bitmek üzere olan inşaat açılışında bakalım devlet ve muhalefet erkânından kimler kol kola gelecek.

Dilek Ağacı

Seğmenler Forumu

Ankara'da Gezi, 31 Mayıs 2013'te, Kuşlupark'ta başladı... Ve hâlâ devam ediyor!

Silkinip kendimize geldik Gezi'yle, ağaç sevgisinin insan onuruyla birleştiğinde ne kadar güçlü olduğunu farkettilik. Meta yerine doğayı, tüketim yerine üretim ve dayanışmayı, anlayışsızlık yerine hoşgörüyü savunduk... Birleşerek değişip dönüştükçe, daha da güzelleştik, daha da büyüdük...

Egemen düzen için ürkütücüydü birlik, bozulmalıydı. Mücadele ettik korumak için, sisteme direndik, bedeller ödedik. Yine de vazgeçmedik Gezi'den, çünkü hayal ettiğimiz dünyaya ucundan da olsa dokunduk Gezi'yle, uzak sandığımız ütopyanın ne kadar yakın olabileceğini gördük. Otoritenin ve toplumsal bilinçaltımızın bizi kampaştıran engelleri ortadan kalktığında, özgür olmanın hafifliğini, dayanışmanın verdiği güveni, farklılıklarımızın bizi ne kadar zenginleştirdiğini deneyimledik.

Ve aradan bir yıl geçti... 31 Mayıs 2014, Gezi'nin doğum gününü kutlamak için Seğmenler Forumu olarak Kuşlupark'taydık. "Bu daha başlangıç" olduğuna göre, tüm başlangıçlar hayaller ve niyetlerle başladığına göre, her yıl yeni yaşımızda pastamızdaki mumları üflerken dileklerimizi sönen alevlerin dumanlarıyla evrene sunduğumuza göre, Gezi'nin birinci yaşında da dilekler olmalıydı. Dilekler dile gelip "Dilek Ağacı"nda ifade bulmalı, gökyüzünün mavisine, doğa annenin bilgeliğine, önünden geçerken merak edip okuyanların gönüllerine uzanmalıydı. Dilek ağacında Gezi'nin yıldönümünde bizleri yıldızlardan izleyenler de olmalıydı: Ethem Sarıslülük, Abdullah Cömert, Mehmet Ayvalıtaş, Ahmet Atakan, Ali İsmail Korkmaz, Medeni Yıldırım, Hasan Ferit Gedik, Berkin Elvan, Uğur Kurt, Elif Çermik.

Bu niyetlerle kuruldu Kuşlupark'ta 31 Mayıs akşamı Dilek Ağacı... Dileklerle düş kurmayı hatırlamak, düşlerimizle geleceği üretmek ve yaratmak için... Rengarenk umutlarla asıldılar dilekler ağaca... Sabaha karşı yağın yağmurla buluştular doğayla...

Can Ertuna ile Irak'ta olup bitenler ve yeni kitabı "Arap İsyanları Güncesi" üzerine... **İŞİD, Sünni Kesimin Bir Bölümünden Toplumsal Destek Görüyor!**

Burcu Cura

Ortadoğu asırlardır gövde gösterilerine sahne oluyor. Kimi zaman dışarıdan müdahalelerle, kimi zaman da mezhep çatışmalarıyla kan hiç durmadan akıyor. Artık Ortadoğu, haber bültenlerinin ayrılmaz bir parçası oldu... Ancak sınır komşularımızda patlayan bombalar bizde duruma yabancılaşma yaratmaya başladı. Haberlerde izlediğimiz ölen ve ya öldüren on, yüz, bin kişi artık rakamsal bir çağrışımından öteye geçemez bir hal aldı. Ekran başında olanlar için durum çoğu zaman bundan ibaretken, peki ya sahada gazeteciler nele tanık oldu? Bu sorunun yanıtını 10 yıllık habercilik hayatında Suriye'de, Mısır'da, Irak'ta, Libya'da devrimlere, isyanlara tanıklık eden Can Ertuna "Arap İsyanları Güncesi" kitabıyla veriyor.

İŞİD Musul'u ele geçirdikten sonra bölgeye giden NTV Muhabiri Can Ertuna döner dönmez, İstanbul'da buluştuk, iki Ankaralı olarak... Ertuna, Ortadoğu'yu, İŞİD'i, Irak'tan gözlemlerini ve yeni kitabı "Arap İsyanları Güncesi"ni Solfasol'a anlattı.

Can Ertuna siz sosyoloji kökenli bir gazetecisiniz. Genel yapı olarak, Ortadoğu'da insanların arasında bir çatışma var. Bu bölgede mezhepsel farklılık olsa da ortak nokta İslam. Sizce, bu çatışmanın sebebi ne olabilir?

Şimdi buna bir gazeteci olarak yanıt vereceğim. Dolayısıyla teolojik boyutlarına birikimim el vermediği için girmeyeceğim. Tarihsel perspektiften yanıt vermek gerekirse, Ortadoğu asırlar boyunca çeşitli mücadelelerin olduğu alan ola gelmiş. Bunun başında, bu bölgenin zengin enerji kaynaklarının yatağı olması var. Birinci Dünya Savaşının ortalarından itibaren İngiliz diplomat Sykes'la Fransız diplomat Picot'nun kendi ülkelerinin çıkarları doğrultusunda nasıl amansız bir savaş verdiklerine bakacak olursak, bu enerji savaşı yüz yılı aşkın süredir devam ediyor. Sadece enerjide değil, birçok noktanın birbirine bağlanmasında çok stratejik bir yerde. Ticaret yollarının bu noktadan geçtiğini düşünecek olursak, nasıl bir ticaret önemine sahip olduğu ortada. Ayrıca, bu bölge her zaman dünya üzerinde egemenlik kurmaya çalışmış güçlerin ilgi ve çıkar alanı.

Batılılar bu bölgeyi ellerinde cetvelle çizirken, enerji ve ticaret ağları açısından nasıl paylaşılabilir buna bakmışlar. Şuna bakmamışlar: Bölgedeki halkların etnik kökenleri... Aynı bölgede kalan halklar arasında da barış ve istikrarı sağlamak kolay olmamış. Dinsel olduğu kadar sosyo-ekonomik sebepleri de var. Bölgede genel bir geri kalmışlıktan da söz ediyoruz. Refahın adaletli paylaşılabilmesi, aydınlanmanın ve aydınlanma sonrasında sosyal devlet uygulamalarının bu bölgeye gelememesinin de bu kaynayan kazanın ısısını daha

da arttırdığını söyleyebiliriz. Halklar arasında da etnik mezhepsel bir gerilim var. Bu gerilimin şiddete dönüşmesini ve şiddetin boyutlarını arttırmasının da kültürel sosyo-ekonomik sebepleri de var. Tüm bunlara bir de dış müdahaleyi kattığınız zaman tam olarak kaynayan bir cadı kazanına dönüşüyor.

"Ortadoğu'daki zenginlik halkın refahına yansımıyor."

Ekonomi olarak güçlü bir coğrafya olduğunu söylediniz, ancak Batı'ya baktığımızda ekonomi güçlüyse, eğitim de üst seviyede... Burada neden bunu gözlemleyemiyoruz?

Güncel bir örnek vereyim: Geçtiğimiz günlerde Irak'taydım. Irak güçlü bir petrol üreticisi... Musul ve Erbil arasında bir benzin istasyonunun önünde, bir kilometreye yaklaşan bir kuyruk vardı. Orada birisiyle konuştuk, üç buçuk saatir beklediğini söyledi. "Daha ne kadar bekleyeceksiniz" diye sordum. "Belki de akşama kadar beklerim" yanıtını verdi. "Bir petrol ülkesinde, bu kuyruğu neye bağlıyorsunuz" diye sordum. "Benzin bizim benzinimiz değil. Bunu size satıyoruz, başkasına satıyoruz. Bunun sahibi biz değiliz" diye yanıtladı. Bu abartılı bir örnektir belki. Çatışmanın olması rafinerilerin güvenliğinin sağlanamaması asıl sebep buydu. Ancak, coğrafyadaki zenginliğin halkın refahına yansıtılmadığı kesin. O bölgedeki refah onlar için fayda sağlamak bir yana başlarına bela olmuş durumda.

İŞİD'e gelecek olursak, son dönemde güç kazanan bir terör örgütünden bahsediyoruz. Irak'tayken sahada da gözlemlene fırsatınız oldu, nasıl ve neden bu kadar güçlü bir duruma geldiler?

Irak-Şam İslam Devleti'nin doğuşuna bakmak lazım. Aslında Irak-Şam İslam Devleti, Amerikan işgalinin bir ürünüdür. Irak El-Kaidesi olarak 2004'te kuruluyor. Sünnilerin kurduğu örgüt... Hatırlanacağı üzere, Amerikan işgaline karşı Sünniler gibi Şii'lerinde mehdi ordusu vardı. Ancak biz burada Sünni örgütlerden bahsediyoruz. Felluce ve Ramadi'de Amerikan birliklerine karşı ciddi bir direniş gerçekleşti. Zerkavi'yi Amerikalılar öldürdükten sonra lider değişikliği oluyor. 2010 yılında Ebu-Bekir El Bağdadi başa geliyor. İŞİD'in ve diğer cihatçı örgütlerin asıl sıçramasını yapması Suriye'deki savaşa gerçekleşiyor. 2012 yılında cihatçılar Suriye'ye akmaya başlayınca, Irak-Şam Devleti adını, Irak-Şam İslam Devletine çeviriyor. Vizyonunu genişletiyor. Kuzey Batı Afrika'dan İran'a kadar çok geniş bir coğrafyada bir İslam emirliği kurma vizyonu Suriye'ye de giriyorlar. Suriye'ye girdikten sonra El-Kaide'yle sorunlar başlıyor. Suriye'deki yegane İslam örgütü, Irak-Şam İslam Devleti Örgütü değil.

Çok çeşitli örgütler var. Bunlardan belki adı en çok bilinen El-Nusra cephesi. El-Kaide önce El-Nusra'nın kendi uzantısı olduğunu söylüyor. Irak-Şam İslam Devleti'ni kendinden itiyor. Bu tam tersine, Irak-Şam İslam Devleti Örgütü'nün popüleritesinin artmasına sebep oluyor. Çok ciddi sayıda yabancı savaşçı var. Peki nerelerden bunlar? Amerika'dan, İngiltere'den, Fransa'dan, Bosna'dan, Türkiye'den, aklınıza gelebilecek her yerden... Suriye'den de çok sayıda cihatçının Irak-Şam İslam Devleti Örgütü'ne katılması söz konusu. Örgüt Rakka ve Azaz'ı ele geçiriyor. Orada ilk kez bir coğrafyanın sahibi oluyor. Kendini yeniden üretmeye başlıyor. Bölgeden devşirdiği savaşçılara da eğitim vererek insan gücünü de arttırma şansını kazanıyor. İŞİD'in Irak'a dönmesi doğmuş olduğu topraklara dönmesi demek. Bu Musul saldırısıyla olmadı. Geçtiğimiz şubat ayından itibaren Ramadi'de Irak-Şam İslam Devletiyle ciddi çatışmalara girdi. Kontrolü önemli ölçüde eline aldı.

Musul saldırısını kimse beklemediydi ancak Musul'un şöyle bir özelliği var. Amerikan işgalinden sonra Irak'taki en güvensiz bölgelerden biri hep Musul oldu. Sünni çoğunluğun olduğu bir kent ve Irak-Şam İslam Devleti kendine toplumsal bir taban da bulabildi. Kısaca özetlemek gerekirse, kaynakları insan gücü ve cihat

çevrelerindeki popülaritesi Suriye savaşıyla beraber artmış Irak Şam İslam Devleti, Irak'taki mezhep gerilimlerinden beslenerek, egemen olduğu coğrafyadaki hakimiyetini daha da genişletti. Türkiye'de insanlar beş altı bin kişilik bir örgütün militanlarının işgali olarak görüyor ama Irak'ta ciddi bir toplumsal destek de söz konusu. Örneğin o bölgedeki Sünni aşiretlerden, Saddam Hüseyin öldükten sonra yer altına çekilen Baas Partisi unsurlarından destek aldığı ortaya çıktı. Aslında bunun IŞİD önderliğindeki bir Sünni Koalisyon olduğu da açık. Ancak şöyle bir risk de var. Çatışma anında yapılan ittifakların ne zaman bozulacağı hiç belli olmaz. Aynı cephede savaşanların yarın namluları birbirine çevirip çevirmeyeceği net değil.

"Cihat örgütleri, Suriye'deki savaşla yükselişe geçti."

Çatışmanın ve silahlanmanın oldukça maliyetli olduğunu düşünecek olursak, IŞİD tüm bunlar için nereden kaynak sağlıyor?

Sadece çatışmak değil bir devlet vizyonu var. Kendi hukuklarını yürürlüğe koyuyorlar. Tabi ki burada katı kurallardan bahsediyoruz. Hırsızlık yapanın elinin kesilmesi, kadınlara örtünme zorunluluğu, sigara içen veya alkol tüketen kişilerin ağır bir biçimde cezalandırılması gibi. Bu bir yüzü madalyonun. Bir de diğer yüzü var. Ciddi eğitim veren merkezlerin açılması, örgüte insan gücü yetiştirmek için. Çiftçilere verilen krediler... Kendi gıda denetim birimlerini bile oluşturdukları söyleniyor. Bozuk, sahte gıda satanların cezalandırılması gibi. Tam anlamıyla bir devlet gibi faaliyet göstermeye başlıyor. Dolayısıyla çok ciddi kaynak gerektiriyor. Peki bunu nasıl sağlıyorlar? Özellikle Suriye'de Esad rejimine karşı savaşan çok sayıda yönetimin desteğini aldılar. Para ve silah olarak... Türkiye her zaman, Suriye'de ılımlı muhaliflere yardım ettiğini söylüyor. El-Nusra Cephesi ya da Irak Şam İslam Devleti gibi radikal örgütlere yardım etmediğini söyledi. Ancak basında yer aldığı üzere El-Nusra'ya destek sağladığı yönünde iddialar vardı. Bu doğrulanmadı. Ancak Benim alandan şahit olduğum bir şey var. Bir bölgeye silah yolluyorsanız ve ya bunun aracısı haline geliyorsanız, silah Suriye'ye vardığından sonra kimin elinde olacağı belli değil. Kuzey Suriye'deki çatışmalarda hep bunu biliyoruz: Sadece Esad rejimine karşı savaşmıyorlar. Oradaki Özgür Suriye Ordusu ve Irak Şam İslam Devleti de birbirleriyle savaş halinde... Ve en önemli mühimmatı birbirlerinin cephaneliklerine el koyarak sağlıyorlar. Siz bir yeri cephaneliğe çevirirseniz o silahların kimin eline geçeceğini asla bilemezsiniz. Libya'da da öyleydi... Libya savaşında kullanılan silahların Suriye'de ortaya çıkması, küresel silah ticaretinin bir sonraki durağının neresi olacağını bilinmemesi bu durumu gözler önüne seriyor. Ayrıca şu da var: Mevzi kazandıktan sonra kendi ekonomisini de yaratıyor. Petrol kaynaklarının bulunduğu yerleri ele geçirerek... Yarın öbür gün IŞİD'in içerisinde bulunduğu bir petrol akışı

olmayacağını kimse garanti edemez. Dolayısıyla, sadece dışardan değil, içerden de bunu sağlayacak ekonomiyi kazanmış durumda.

Irak'ın Sünni, Şii ve Kürt Bölgesi olarak üçe bölünme ihtimali çok konuşuldu. Hatta fiziken olmasa da fiilen şu an bölünmüş olduğuna dair iddialarda var. Sizin öngörünüz nedir bu duruma?

Ayrılması çok muhtemel gözüküyor. Benim oradayken konuştuğum insanlar da genelde bu yönde düşünüyor. Ancak şuna bakmak lazım: Bu ayrılma tüm sorunların çözümü anlamına mı gelecek? Hiç sanmıyorum. Çünkü Irak'ta mezhep dersiniz etnik kökeni nereye koyacaksınız. Örneğin Türkmenler... Birleşmiş Milletler Irak'ta iki milyon Türkmen olduğunu söylüyor. Hatta Türkmenler bu sayının daha yüksek olduğunu iddia ediyorlar. Irak üçe bölündüğünde Türkmenler nerede var olacaklar? Irak Türkmen Cephesi Lideri Erşad Salih, biz de özerk bölge istiyoruz diyor. Kerkük kentine bakacak olursak üzerinde anlaşılabilen, bir türlü kime ait olacağına karar verilemeyen çok önemli bir petrol kenti. Türkmenler de tarihsel olarak Türklerin Kudüsüdür diyorlar. Bundan sonra gerilim nasıl aşılabilecek... Kürt Bölgesine dahil edilmiş bir Kerkük'e Türkmenlerin razı olmayacakları yönünde açıklamaları var. Tabii nüfuslar da iç içe geçmiş durumda... Tüm bunlar ülke bölünse bile oradaki ateşin sönmeyeceğini ortaya koyan veriler aslında.

"Irak'ın üçe bölünmesi muhtemel ve Irak'a Amerikan müdahalesi sorunu daha da derinleştirebilir"

Amerika'nın Irak'a müdahale hazırlıklarına dair iddialar basında yer aldı. Bölgeye olası bir Amerika müdahalesi olayları nereye sürükler?

Bunun için kahin olmaya gerek yok, geçmişteki örnekler bakmak lazım. Kara birliklerinin dahil olduğu iki tane büyük savaş var: Bir tanesi Afganistan diğeri Irak... Ve Afganistan'ın bugün geldiği nokta ortada. Kara birliklerini bırakın insansız hava araçlarıyla müdahale edilebileceği söyleniyor. Bu da Afganistan'da bize gösterdi ki, yanlış uygulanırsa sorunu daha da derinleştirebilir. Çünkü sivil kayıplar tepkiyi daha büyütüyor ve radikal örgütlenmenin tabanını daha da genişletiyor. Dolayısıyla, faydadan çok zarar getireceği kesin.

Peki, müdahale olacağını düşünüyor musunuz?

Belki göstermelik bir müdahale olacaktır. Ancak uzun dönemde bir çare olabileceğini kesinlikle düşünmüyorum. Tam tersi, sorunun derinleşmesine sebep olabilir...

"Türkiye'nin El-Nusra'ya destek sağladığı iddiaları var."

Musul'da kaçırılan Türklerin sayısına dair bir çelişki var mı? Çünkü birçok kaynaktan doğrulamayan bilgiler geliyor. Hatta bugün 15 Türk işçinin daha kaçırıldığını okudum

Şu aşamada bunu bilmek çok güç. 15 Türk işçinin kaçırıldığını Dış İşleri kaynakları doğrulamadı. 80 kişi kaçırıldı diye biliyorduk. Başbakan konuşmasında "yaklaşık 100 Türk vatandaşı IŞİD'in elinde" dedi. Buna şaşırmamak lazım. Çünkü SOMA faciasında bir madende çalışan kaç işçi olduğunu kaç işçinin hayatını kaybetmiş olabileceğini biz günler sonra öğrendik. Türklerin çok sık faaliyet gösterdiği bir yerde insanların başına neler gelmiş olabileceğini kestirmek çok güç. Kestirilmiş de olabilir ancak Başbakan'ın medyadan istediği gibi "olası bir müzakere sürecine halel gelmemesi için" açıklanmıyor olması da pek muhtemel.

"Bahar kelimesini kullanmak için çok erken... Savaşı gördükten sonra gündelik hayatın rutinine dönmek kolay değil..."

Neden Bahar değil de İsyan?

Bahar kelimesi peşin hüküm olarak olumlu anlamlar taşıyan bir kelime. Doğanın uyanışı, doğum anlamına geliyor. Ama yaşadığımız süreç bize gösterdi ki, bahar kelimesini kullanmak için çok erken. Bahar kelimesini ender olarak kullanabileceğimiz yer Tunus belki. Hatta orada bile belirsizlikler var. Uzun süren teokratik bir

yönetimi yıktıktan sonra demokrasi arayışını en diri tutabilen coğrafya Tunus... Libya'ya baktığımız zaman aşiretler arası bir çatışmaya dönüşmüş durumda. Mısır'da yaşanan süreç darbeydi ama ciddi bir toplumsal desteği olduğunu da unutmamak lazım. Müslüman kardeşler gittikten sonra da çok ciddi can kayıpları yaşandı. Suriye için hiçbir şekilde bahar denemez. Çünkü uluslar arası güçlerin ve o güçlerin vekalet verdikleri örgütlerin denetiminde bir savaş devam ediyor. Yüz altmış bin kişi hayatını kaybetti. Şu an Türkiye'de bir milyondan fazla Suriyeli yaşıyor. Bunu nasıl bahar olarak nitelendirebiliriz...

Kitap 2010 ve 2014 arasında sahada yaptığınız tanıklıklardan derlendi. Sizin deyiminizde dört yılın fotoğrafını çektiniz... Peki onca savaşa tanıklık edip döndükten sonra burada bıraktığınız yerden devam etmek nasıl mümkün oldu?

Gelir gelmez içine düştüğün bir boşluk oluyor ister istemez. İçinde bulunduğun bölge en uç bölge. İnsanların ölümle yaşam arasındaki uzun ama aslında çok kısa olan öykülerine tanıklık ettiğin nokta. Onları gördükten sonra gündelik hayatın rutinine dönmek kolay olmuyor. Elbette her şey bir takım izler bırakıyor. Onca yıkım, onca acı, onca ölüm... Onlarla yaşamaya alışıyorsun, unutmak diye bir şey söz konusu değil... Hiç beklemediğin anda, bazen uykuya dalarken, bazen yolda yürürken öykülerine tanıklık ettiğin insanlar gelip sana dokunuyor... Onlarla beraber yaşamaya çalışıyorsun.

Sayfada gördüğünüz tüm fotoğraflar Can Ertuna imzasını taşıyor. Bazen tek bir karenin kelimelerden daha fazla şey anlattığını düşünerek kitabında da görsellere de yer vermeyi ihmal etmemiş... Daha fazlası için Can Ertuna'nın gözlemlerini aktardığı ve geniş bir fotoğraf arşivi içeren www.canertuna.com adresine bakılabilir.

Atopya Şimdiden Başlayabiliriz...

Röportaj: Özge Altınyayla - Buse Kaynarkaya / Fotoğraf: Efecan Tan

Başkent'in göbeğinde, Başçavuş Sokak'ta bir işgal evindeydik. Sohbet bitip evden ayrıldığımızda, yaklaşık 15 kişilik grubun içerisinde neredeyse kimsenin ismini sormadığımızı, isimimizin sorulmadığını farkettilik. Bize verilen kimlikleri üzerimizden çıkarmış, sadece insan olarak birbirimizle iletişim kurmuştuk ki bu bizim için çok yeni bir şeydi.

Atopya hem bizim İstanbul'dan aşına olduğumuz işgal evlerinden ve sıkışmış hayatlarımızdan çok farklı, hem de aslında orada yaşayan insanları için de alışılmadık bir deneyim. Yeni doğmuş bir çocuğa heceleri tek tek ve büyük bir sabırla öğretmiş gibi kendi pratiklerini okudukları üzerine düşündüklerinden yola çıkarak geliştirmeye çalışıyorlar. Bazı konularda net olamadıklarını, kuralları reddeden yapılarına rağmen eve beraberlerinde getirdikleri alışkanlıkları bırakana kadar birtakım kurallar belirlediklerini kabul ediyorlar. Kafalarında çelişkiler de var ve bunları aşmak için konuşup tartışıyorlar. Bu ülkede, hatta dünyada olmayan bir şey değil mi artık düşünmek? Bu nedenle çok değerli ve sahip çıkılması gereken bir hareket onların başlatmaya çalıştıkları bu yeni yaşam.

Umuyoruz ki, bu sınırsız söyleşi; ulaştığı her yerde, bu söyleşiden arta kalanlarla yetinmeyip emekle yaşanabilir bir hale getirilen, yaşayan bu evin bahçesinde daha derin sohbetlere dalınmasına vesile olur.

"Atopya, Foucault'un Kelimeler ve Şeyler kitabından "yoldan çıkmak" anlamına gelen bir kelime. Aslında müzik grubumuza isim ararken seçtim ben bu kelimeyi ve üzerine kendi kafamda da bir şeyler geliştirdim. Sokak müziği yapıyoruz ve zabıta buna müdahale ediyor biliyorsunuz. Aynı zamanda polis var, sonra devletin kendisi var. Bu tip dikey örgütlenme biçimi, öznelerin bulunduğu alandan başka bir alana yatay olarak örgütlenmesini engelleyen bir şeydir. Bunun farkındaydık. Müziğe başlarken hiç düşünmedik zabıta'yı. Zabıta kafamıza dikildi, kendimizi dayattık ve zamanla gelmemeye başladılar. Ütopyada gelecekte çok güzel yaşamlar olacaktır, mutlu hayatlar sürülecektir gibi bir anlayış vardır. Bir nevi geleceğe bırakma hali. Biz de madem böyle bir hayat yaşanabilir, bunu şimdi başlatabiliriz dedik. Biz de öğrenmeye başlıyoruz. Yaşamın nasıl olabileceğini biliyoruz, bunu istiyoruz; ama gönüllülük, kendini iyi hissetme durumunu zamanla öğrenmeye çalışıyoruz." — Atopya İşgal Hareketi

Gezi sürecinden sonra işgal evleri oluşmaya başladı ve 'Atopya' Ankara'da bir ilk. Bu evi işgal ederken amacınız neydi?

İşgali yaygınlaştırmak; ama sadece bir kültür evi değil de eylemli anarşi olarak. Gezi sürecindeki eylem tarzlarından ziyade yeni eylem tarzları oluşturma çabası. Evlerin,

betonların arasında sıkışmış hayatları bırakıp doğayla insanla bir arada olmak için.

Peki, bu işgalin süreci nasıl gerçekleşti? Nasıl bir araya geldiniz?

Benim işgale dair hep bir hayalim vardı; ama bunu bir türlü hayata geçiremedim. Tanıştık, 2 gün sonra falan da bu binayı iki arkadaşımız buldu ve burayı işgal ettik. Aslında çok da hızlı oldu. Toplam 15 kişiydik.

İstanbul'daki işgal hareketlerinin bu süreci tetiklediğini söyleyebilir miyiz?

İstanbul'la çok alakası yok aslında. Burada bulunan insanlar Gezi'den önce de bir arada olan insanlardı. İşgal etmeyi yani 'doğrudan eylem' bir eylem biçimi olarak savunan insanlarız. Çok da düşünüp tasarlamadık. "Ankara'da işgal olmaz, imkansız." diyenler vardı. Bunu söyleyen anarşistler bile vardı. Ama biz zaten mülkiyeti sorgulamadığımız için buradayız. Bu pratikle ilgili bir şey. İşgal evi olmaz dediğin zaman bu senin tembelliğinle ilgili. Sen kendini hapsediyorsan, kendi adına, bir grup adına bir şeyler yapmıyorsan, kafanda büyütürsün zaten. Biz hiç kafamızda büyütmedik ve on beş kişiyle burayı işgal ettik.

O zaman İstanbul'dakilerden sonra olması bir tesadüf ve herhangi bir bağlantı yok diyebiliriz.

Tamamen farklı. Ben birebir gördüğüm için konuşabilirim: Don Kışot mesela, gece 10'dan sonra kapanıyor. Bir etkinlik, bir kültür merkezi gibi. Buranın farklı olmasının sebebi, burada bir hayat kurmuş olmamız. Hepimiz burada yaşıyoruz aynı zamanda.

Peki, Berkin Elvan bir öğrenci eviydi, Don Kışot kültür merkezi, Caferağa mahalle evi, Atopya için ne diyebiliriz?

Bence öyle bir tanıma gerek yok. Bir işgal hareketi buradaki. Bu sistemdeki bir çatlaktır ve bu çatlaklar büyümeli, yeni

işgal evleri oluşmalı. Ancak böyle başarılı olabiliriz. 'Sisteme yaralanacağı yerden vur.' diye bir söz vardır. Burası bir özel mülk; o nedenle daha anlamlı ve değerli benim açımdan. Bir vakıf binasına girmek çok da zor değildir.

Burasının üç kardeşe miras kaldığını, sonuçlanamayan bir davanın olduğunu ve işgalden sonra ev sahibinin geldiğini fakat bu durumu sorun etmediğini duyduk. Aslında bunlara bakınca, bir kamu malından daha kolay gibi geliyor bana.

İşgal ederken bunu bilmiyorduk, sonra öğrendik. İlk başta ev sahibi geldi ve "Ne işiniz var burada?" dedi. Bir zararımız olmadığını gördükten sonra "Dava sonuçlanana kadar kalın." dedi. Ama böyle bir durum olmasa da direnirdik.

Bu durumda da polis müdahalesi pek olmuyor.

Ev sahibiyse konuştuğumuzdan beri 10 defaya yakın polis geldi, terörle mücadelede bile geldiler. Polisler birinde şikâyet var diye uydurma bir bahaneyle geldi, sonra bayrağı indirin dediler. Biz indirmedik tabii. Şimdi polislerin ayağı kesildi; ama siviller, faşistler... Yani başka şekillerde gelmeye devam ediyorlar. Geceleri güvenliği sağlamak için nöbet tutuyoruz mesela...

Burada kural olmayan, hadi ilke diyelim, neler var?

Ben 10'dan sonra gürültü yapılmadığı, üst katın Afgan mültecilere ayrıldığını bile duydum. Öyle çok motomod şeyler yok ama üst iki kat yaşadığımız yer. Burada mültecilerle ilgili bir şey düşünmedik. Aslında onlar için yeni bir işgal evi düşünmüştük ama onlar buradaki eylemlerini bitirdiler. Zaten bir evde yaşayalım gibi bir derterleri yoktu, kendi evleri vardı. Amaçları bu değildi. Daha çok başka şeyler için eylemdeydiler. Bunun için forum düzenledik ama onlardan böyle bir talep olmayınca bıraktık.

Burada, değişen kişiler olduğunda mesela, karar alma mekanizmanız nasıl gerçekleşiyor?

Karar alanlar, bu evi oluşturan ve sonradan buraya katılan insanlar. Ama dışarıdan gelen biri referans olmadığı zaman gece kalamaz. Burası daha politik, daha radikal yapılmak istenen şeyler açısından. Kural koymak zorundasın. Yasalar olmasın, insanlar bir takım şeyleri halledebilirsin tabii ki, bizim amaçladığımız da bu. Ama insanlar dışarıdan bir takım alışkanlıklarla geliyor ve onları buradaki yaşantıya dayatabiliyorlar. Onun önüne geçmek için kurallar koymak zorunda kalıyorsun. Herkes burada bu ölçüde istediğini yapabilir. Ama örneğin alkolü yasakladık. Bu alkol karşı ahlaki bir davranış değil ama burası kurtarılmış bölge değil henüz, devrim falan olmadı. Bu nedenle burada her istediğimizi yapmak henüz mümkün değil. Bu nedenle dikkatli ve temkinli olmamız gerekiyor.

Referanssız biri geldi diyelim, uyum süreci nasıl oluyor?

Buraya bir süre gündüzleri gidip geliyor. Alışma süreci oluyor vesaire, daha sonra onu tanıyıp güveniyorsak burada kalmaya başlayabiliyor. Bu süreçle ilerliyor. Bazen bir bakıyorsun kişiler buranın kendiliğinden bir parçası oluyor. O zaman burası şu an röportajı yaptığımız bahçe gibi, insanın doğayla bir olduğu, kendisi olduğu bir yer. Bahçedesin ama taş binalar var etrafta. Birçoğumuzun kafasındaki şey evrenle ilgili... Kaos: yani kendiliğinden bir düzen hali, en başta olan şey... Bu insanların doğa üzerindeki müdahalesi, kurgulamasıyla insanın kendine dünyada evrenler yaratmasıyla ket vurulan bir şey. Anarşistler için ulaşılmaz istenen şey bu öze dönmek. Bunu yapmanın yolu da bu tip doğrudan müdahalelerle kendini o duruma daha çok yakınlaştırma çabası. Burası bir sembol, bir alışma evresi diyebiliriz. Kurtuluş; ama kurtuluş burada değil, kurtuluş sende. Burası yayılmasını sağlayabilir, bunu amaçlıyoruz.

"İşgal evi bir başlangıç ve burası sistemin bütününe karşı çıkmak için bir kıvılcım" diyebilir miyiz o halde?

Ve bir anlamda buraya gelen insanlar için burası bir izole etme durumu oluşturuyor mu?

Bu bizim de kafamızı kurcalayan, çelişkili ve sıkıntılı bir konu. Toplantılar yaparak bunları konuşuyoruz. Yayılmasından ziyade, buranın işleyişi açısından kafamızda çok fazla şey tasarladık. Çünkü en azından kendi kendimize yetecek duruma gelmeliyiz ve bu örnek teşkil ederek yaygınlaşmalı. Öyle ki kafamızda buranın bir otonom bölge olması fikri bile var. Daha bir ay oldu, ama bu fikir uzun vadeli bir iş tabi. Çelişkiyi yaşıyoruz tabi ki. Hala dışarıya bağlıyız, henüz kendi üretimimizi yapamadık. Buna da başlamak istiyoruz burada.

Peki, burası için anarşistlerin bir arada olduğu bir yer diyebilir miyiz?

Burada kendini anarşist olarak tanımlamayanlar da var; ama buraya gelen ister istemez kendini anarşist olarak tanımlıyor. İnsan kültürü inşa etmiş, kültür üzerine siyaset kurmuş, resmi kurumlar var ve resmi kurumları yıkacak olan sosyalizmi inşa etmiş. Yani kurumları yıkıp yeni bir kurum kuracaksınız. Anarşizm sadece insanın değil, doğanın, doğadaki her şeyin kurtuluşu. Derdimiz biyoiktidarlar, yani sizinle benim aramdaki iktidarlar da ilgili.

Buraya farklı kafalardan insanların geldiği oldu mu? Mesela bir sosyalist geliyor mu?

Oldu. Başlarda kurumsal olarak sosyalistler geldi. Örneğin bir kadın ya da bir adam geldi ama o aynı zamanda üyesi olduğu partiydi. Biz ona direk tepki göstermedik; ama konuşmalarımızla onun yanlış bir tavır sergilediğini anlattık ve ikinci üçüncü gelişinde özne olarak geldi. Sadece buraya değil eylemlere de bir bayrak sallayarak değil, kendileri olarak katılmasını istiyoruz insanların. Derdi varsa, samimiyse, sistemle ilgili kişisel olarak bir sıkıntısı varsa o kişinin bir kurumla bağlantılı olması gerekmez. Örgütlenme açısından da birisinin onu bir yerlere konumlandırmasına gerek yoktur. İnsan zaten kendisini bir şekilde o çemberin içinde bulur.

Yeni bir işgal hareketi de olsa mahalleden gelip gidenler burada kolektif bir yaşamı görüyorlar ve sizce yavaş da olsa "onun erik ağacı, onun bahçesi" kafası değişmeye başlıyor mu?

Mahalleliyi aramıza katma çabaları var. Onlarla örneğin atölyeler düzenleyerek ortak bir şeyler yapmaya dair planlarımız da var. Mahallenin değişmesi derken, biz burada tutup onlara "Çok saçma sapan bir hayat

yaşıyorsunuz bırakın bu hayatı." gibisinden yaklaşamayız. Eski klasik bir yaklaşım vardır ya, bildiri yazıp dağıtmak, bunun propagandasını yapmak... Ama buradaki daha çok o insanlarla birlikte, pratikte bir şeyler yapabilmek. Mesela Gezi'deki 'Yeryüzü Sofraları' gibi... Bunlar güzel pratiklerdi aslında. Burada da tandır yapmayı düşünüyoruz. Yani tandırda ekmek yapıp, mahalleliyle bunu paylaşmak... Bunun dışında kafamızda hani diyoruz ya yeni bir dünya arayışı, Atopya, şimdiden başlayabiliriz bu dünyaya... Ve bunu da yapacak olan yeni jenerasyon aslında. Çünkü insanları katmak derken tutup da birilerinin kulağını çekip onları düzeltme anlayışı değil. Bir ağdan bahsediyoruz, bir örgütlenme ağından ve yatay, otonom bir örgütlenme ağından. Devlet ve kurumları var örneğin bunlar her türlü ihtiyacı karşılıyormuş gibi görünüyor. Su patlıyor örneğin arıyorsun geliyorlar yapıyorlar. Ama otonom örgütlenme

ağından bahsediyoruz. Ve burada bu yok. Bulduğun alanda zaten sen özne olarak dahil oluyorsun, dayanışma içinde müdahalede bulunabiliyorsun. Sokak ve komşularla ilgili bir tespit yapmak gerekirse onların ait olduğu sokak veya onlara ait olan sokak bu sokak... Yan taraftaki evleri, komşuları... Kendi iradeleriyle burayı yaşam alanı haline çevirenler de Atopya'dakiler. Onlar sonuç itibarıyla bir sahip olma durumundan dolayı bu sokakta bulunuyorlar. Buradaki arkadaşlar da burayı seçtikleri için buradalar. Ve aslında alternatifini yaratan da bu... Yani bireysel mülkiyeti aşip ortak yaşam alanı oluşturmak da böyle mümkün, burası ve buranın benzerleriyle... Ve sınırların kabul görmesinin sebebi de bu alternatif. Yani mahalleli için 'bu insanlar buraya geldiler burada yaşıyorlar bize zararları yok ve bizimle ilişki halindeler' diye bir fikir oluştu sanıyorum. Aslında mahalleli bizi seviyor. Örneğin kandil namazından çıkan bir adam balkona bir şey fırlattı. Önce ne olduğunu anlamadık ama bir baktık çikolataymış.

Peki, burada neler yapıyorsunuz forumlar, takas pazarı, yoga ve tiyatro dışında. Ya da neler yapacaksınız?

Bahçeyi yaptık, tandır yaptık, forumlar oluyor, onun dışında atölyeler üzerinden ilerliyoruz. Haftaya konserve atölyemiz var. Teknik olarak başlamayacağız henüz ama neler yapabiliriz, nasıl yapabiliriz onu tartışacağız. Okuma, fikir atölyeleri var. Müzik atölyesi de aynı şekilde.

Son olarak; Ankara'da başka işgal evleri yapmayı düşünen var mı ya da sizin böyle bir planınız var mı?

Aslında var ama şu an sayıca çok az. Başka bir ev işgal etsek buradaki 15 kişi yarı yarıya bölünecek. Bu nedenle önce çoğalmayı planlıyoruz. Daha sonra bunun yaygınlaşacağına inanıyoruz.

Atopya İşgal Evi'nin ihtiyaç listesi

- Yatak, yastık, battaniye, vb. şeyler
- Su, yiyecek, vb.
- Mum, gaz lambası
- Mutfakla ilgili herşey (elektrik yok)
- Temizlik malzemeleri
- Pencere, kapı bulursanız..
- SİZ

Kadın Sorunlarını Görünür Kılan Yazar

Röportaj : Buse Kaynarkaya

Ali Murat İrat, eczacılık, siyaset bilimi, kamu yönetimi ve felsefe gibi pek çok alanda eğitim görmüş donanımlı bir yazar. Alevilik üzerine kitapları ve bir de romanı var. Aynı zamanda BirGün'de her cumartesi yazdığı Orta Dünya isimli bir köşesi vardır. Köşesinde kadın sorunlarına sık sık yer veren Ali Murat İrat'la bir söyleşi gerçekleştirdik.

Bir farkındalık yaratmak için bir spor yazarı yazılarında örneğin bir tecavüz davası ile ilgili notlar düşse işe yarar mı sizce?

Yapılacak her şey işe yarar; ama bu meselenin de erkekler eliyle hiçleştirilmesine neden olabilir. Doğru yerde, doğru zamanda, doğru şeyleri söylemek gerekiyor ve bunun da kadın örgütleriyle bağlantılı olarak yapılması gerekiyor. Her mecrada sürekli aynı şeyleri duyduğunuz zaman bu belli bir süre sonra bir duyarsızlaşmaya neden olabilir. Örneğin Twitter'da bir konu başlığı açılrsa "kadın cinayetlerini durdurun" diye, bunun tamamen etkisiz olduğunu düşünüyorum. Bu sokağa inmeye ilgili bir şey ve özellikle kadınların kürtaj meselesinde sokağa inmeleriyle bir farkındalık yarattılar. Onun dışında yazılanlar, çizilenler ya akademik çevrede ya da bu konuda duyarlı olan insanlarda bir etki yaratır.

Bir çocuğun tecavüz davasında "Rızası vardır" denilebiliyor ve tecavüz eden kişiye hiç ceza verilmeyebiliyor. Alınan bu tarz kararların erkeklerin cesaretini kırmak yerine onları yüreklendirdiğini söyleyebilir miyiz?

Cesaretlendiriyor ama bu mesele bu hükümetin meselesi değil. Türkiye Cumhuriyeti Türklük, Müslümanlık -onun da Sünnilik versiyonu- ve erkeklik üzerine. Tabii ki Cumhuriyet tarihinde, örneğin kadınlara seçme seçilme hakkı gibi, pek çok iyileştirme çalışmaları yapılmış. Genel olarak kadının kamusal yaşamdan dışlanması, yalnızca belirli bir alana sıkıştırılması söz konusu. Örneğin kadın cinayetlerinin işlendiği yere bakarsak, ağırlıklı olarak mutfak veya yatak odası olduğunu yani cinsellik ve hizmetin olduğu yerlerin olduğunu görüyoruz.

Kadının evinde özgürleşmesi zaten söz konusu olmadı hiç. Bir kamusal dava üzerinden kadın meselesini konuşabiliriz; ama önemli olan aile yapısı dediğimiz kadını hapseden, sistemin elinin sürekli üzerinde olduğu yapıyı değiştirmeye başlamak. Kadın sadece kamusal alanda değil özel alanda da sıkışmıştır. "Özel olan politiktir" ve kadınların ısrarla vurguladığı şeyin özünde bu var. Bu hükümet bunu derinleştiriyor; çünkü kadının kamusal alandan uzaklaştırılması hem ekonominin hem nomosun -Antik Yunan'da namus- sürekli olarak kadını bir arzu modeli haline getirmesi ve o arzu modeli üzerinden toplumsalın şekillendirmesine neden oluyor. Yani kadın fetişleştiriliyor, metalaştırılıyor. Bu arzu imparatorluğu aslında iktidarın kendisinin nasıl işlediğini gösteriyor. Çünkü sokakta linçlerden toplumsal yapıların, kesimlerin birbirlerine karşı bu tarzda öldüresiye bir düşmanlıkla karşılaşmalarının altında yatan da tam bu arzu politikasıdır. Bunun ortasında da kadın var. Bu nedenle kadın meselesi bir erkek meselesidir ve iktidarın çözülebilmesi ya da ona karşı gelenebilmesinin bir zemini olarak da önümüzde duruyor.

Kadın-erkek eşitliğine inanmadığını söyleyen bir başbakanın hükümetinde sizce, erkeklerin hissettikleri üstünlük duygusunu da düşünürsek, kadınlar güvende hissetmemekte haksız mıdır?

Tayyip Erdoğan iktidarı boyunca en dürüst söyleminde bulundu. Gerçekten kadın-erkek eşitliğine inanmıyor. Samimi değil deriz hep iktidar için. Ama kadın meselesinde hep inandıklarını söylüyorlar. Kadınlar güvende değil; çünkü kadınların tecavüze uğramasının, öldürülmesinin dışında başka sorunları da var. Gündelik hayatlarında da kadınlar bazı saatlerde bazı yerlerde bulunamıyorlar. Kadın bedeni zaten ontolojik olarak, varlık olarak olduğu andan itibaren iktidarın hedefi. Dolayısıyla bir güvenlik sorununun ötesinde varlıksal bir durumu var. Kadın, varlığıyla, bedeniyle politiktir ve bunu fark ettiğinde özgürleşebilir. Eğer bir toplumda bir kadın belli bir saatte belli bir sokağa giremiyorsa o toplum erkek egemen bir toplumdur. Asıl mesele budur.

AKP hükümeti döneminde yapılan bir araştırmaya göre kadına karşı şiddet %38 arttı. Polis korumasında öldürülen kadınlar biliyoruz. Bu böyle nereye gider, bizi nasıl günler bekliyor olabilir?

Bu da AKP'nin derinleştirdiği bir konu. Bedeni üzerine söz söyleme hakkı sadece o bedenin sahibine aittir. İktidarlar şimdi eski öldüren iktidarlar gibi değil. Biz buna biyoiktidar diyoruz. İktidar artık toplumun bütün kılcallarına girebilme hakkını kendinde görüyor. Bunu yapmak zorunda çünkü artık modern dönem öncesinde olduğu gibi öldürme tehdidiyle ayakta kalamaz. Artık iktidarlar dönüştürmek zorunda. Bu dönüşümün de ancak bedenin kontrol altına alınmasıyla olduğunu gördüler. Dolayısıyla kürtaj, vajina, çocuk sayısı gibi meseleler hepimizin ayakları altında olan kadın bedeni konusunun iktidarlar tarafından ısrarla işgal edilmeye çalışılmasıyla ilgili bir mesele. Bu nedenle bizim bedenin herhangi bir uzvuyla ilgili her türlü tartışmaya şiddetle karşı çıkmamız gerekir.

Bingöl'ün AKP'li belediye başkanı Yücel Barakgazi'nin açıklamalarının ardından AKP'li kadın bir belediye meclis üyesi istifa etti. Diğer AKP'li veya BDP'li üyelerden böyle bir tepki gelmedi. Bunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

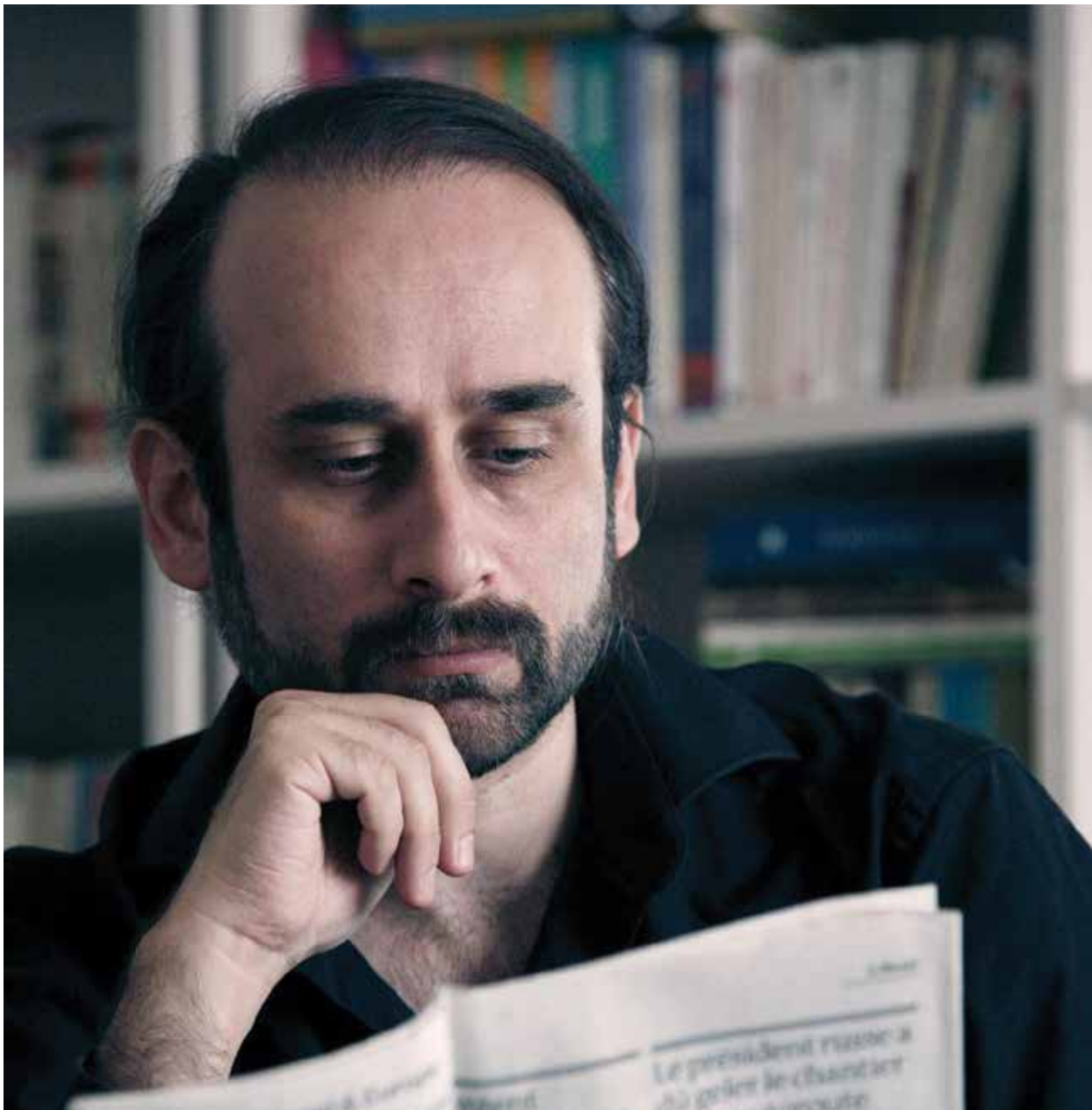
BDP'nin kadın üyelerinin istifa etmesine gerek yok; çünkü BDP seçimlerde kadın adaylara en çok yer veren parti oldu. İkinci olarak da bölgedeki kadınların feodal ortamdan kopmaları konusunda da Kürt hareketinin çok önemli çabaları var. AKP'lilerin çok ilginç bir paradoksa düştüklerini görüyorum. Muhalefet çok başarısız bir seçim dönemi geçirdi; ama muhalefetin en başarılı olduğu şey bence şu oldu: AKP yönetimini AKP'ye oy veren kitlenin kandırılabilir bir kitle olduğuna inandırdı. Ben bunun böyle olduğuna hiç inanmadım. İktidarın çok arzulanabilir bir şey olduğunu düşündüğüm için bu kitlenin de tam da AKP'nin yapmak istediğini arzulayan bir kitle olduğunu düşündüm. Artık ne çıksa montaj diyorlar vesaire... Aksine bu kitle bunun farkında. Bu meselede de kadınların Türkiye siyasetinde son 30 senede iki siyasi hareket tarafından ön plana çıkarıldığını gördük: Kürt hareketi ve İslamcı hareket. İslamcı hareketin baş örtüsü meselesiyle ön plana çıkarmış olduğu kadınların kendi güçlerine varmasının bir sonucu.

3'ü büyükşehir, 4 merkez belediyede başkanlar kadın. İlçelerde ve eşbaşkanlık sistemiyle bu sayı artıyor. Sizce seçimlerin kazananı kadınlar olmuş mudur ya da bu seçimler gelecek seçimler için umut vaat ediyor mu?

"Kadın doğulmaz, olunur." Beauvoir'ın hayati bir sözü. Biyolojik olarak kadın olanların, kendini kadın hissedenlerin bir yerlere gelmesinin önemi olduğunu hiç düşünmedim. Çünkü olması gereken bu. Bu ülkede Kürtler üzerine cumhurbaşkanı da oldular gibi şeyler konuşuldu; fakat Kürtçe konuşan bir cumhurbaşkanı olmadı. Zaten olsa, o makama gelemezdi. Tanımadığım adayların olduğu bir yerde ben de tanımadığım bir kadın adaya oy vermeyi tercih ederim. Kadın adayların sayılarının artması çok önemlidir; ama niceliksel değil niteliksel olarak ne olacağını da bundan sonra göreceğiz. Ben çoğunu tanıyorum. Bu nedenle kadın meselesini bir iktidar meselesi olarak göreceğimizi bildiğim için umutluyum.

Ankara'da Çankaya CHP'nin kalesidir. CHP Çankaya için kadın bir aday gösterse fena fikir olmazdı sanki...

devami →

Ali Murat İrat, Ankara Üniversitesi Eczacılık fakültesinde lisans, yüksek lisans, doktora eğitimi görmüş; ODTÜ'de siyaset bilimi ve kamu yönetimi bölümünde ikinci yüksek lisansını yapmıştır. Mülkiye'de ikinci doktorasını yapmış ve bir zamanlar Sartre, Althusser, Foucault, Deleuze gibi kuramcıların ders verdiği Paris'teki Ecole Normale Supérieure'da felsefe eğitimi almıştır. Şu an BirGün gazetesi yazarıdır, her salı Radyo Özgür'de Zamane Seyyahları adında bir program düzenlemektedir. Ankara'da yaşamaktadır. 4 kitabı vardır:

- Aleviliğin ABC'si
- Yitik
- Modernizmin Erittikleri Sünniler, Şiiler ve Aleviler
- Devletin Bektaşî Hırkası

Aslında CHP hakkında söylenen kitabi her bilginin CHP pratiğiyle karşılaştığında paramparça olduğunu görüyoruz. Bu nedenle buna şaşırılmamaya başladık artık. Sadece Çankaya'da kadın aday değil, Türkiye'deki diğer adaylarda da CHP'nin genel olarak politik tercihleri üzerine de, okuduğumuz bir kamyon kitap şöyle olursa doğru olması ihtimali daha yüksek dediği halde, CHP hep en küçük ihtimaller üzerine gitti. Bir CHP klasiği...

Ka-mer'in raporuna göre Doğu ve Güneydoğu'da her 3 kadından 1'i çocuk gelin. Bunun sebebi olarak törenin yanı sıra eğitimsizliği de söyleyebiliriz. Hükümetin gözlerini, kulaklarını kapamak yerine eğitim konusuna iyice odaklanması gerekmez mi?

Kuşkusuz eğitim, kadınların ekonomik yaşama her alanda katılmaları ve kendi ekonomik bağımsızlıklarını kazanmaları önemli; ama bu çocuk gelin meselesini sadece eğitime ve ekonomiye bağlamak aslında Kürt meselesini de sadece eğitime ve ekonomiye bağlamak gibi hatalıdır. Bu çok derin, sosyolojik ve belki antropolojik bir mesele. Bu bölgedeki kadın meselesi sadece Kürt hareketi üzerinden çözülebilmştir bu zamana kadar. Bölgedeki kadınların kabaca yarısı AKP'ye yarısı da BDP'ye oy veriyor. Bölgede CHP veya MHP'nin hiçbir fonksiyonu yok. Demek ki bu yarılmanın kendisi de bölgedeki kadın meselesine ya da başka her meseleye sirayet edecektir. Ben aslında bu araştırmaların daha derinleştirilmesi, bu araştırmaların yapılabilmesi için para da akıtılması gerektiğine

inananlardanım. Bölgedeki çocuk gelin meselelerinin ya da kadın meselelerinin nasıl ne şekilde çözülebilmesi için daha keskin verilere ihtiyacımız var. Kürt hareketinin başarılı olduğu yerlerden yakalanması gerektiğine ve onun da yetersiz kaldığı yerleri görmemize şiddetle ihtiyaç olduğuna inanıyorum.

Kürt hareketinde kadınların aktif olarak rol aldıklarını, seçimlerde en çok BDP'nin kadın adaylarının kazandığını biliyoruz. Bu Kürt coğrafyasındaki kadına şiddet, töre cinayetleri, çocuk gelinleri düşündüğümüzde bir soru işareti ortaya çıkarmıyor mu sizce de?

Hayır oluşmuyor. Bölge çok büyük bir bölge, çok fazla dinamiği olan ve herhangi bir hareketin tek başına baş edemeyeceği bir bölge. Feodal yapıları barındırıyor, aşiret bağları var hala, seküler bir Kürt hareketi, İslamcı bir Kürt hareketi var, devletçi ve İslamcı bir AKP var. O nedenle bir neslin yapabileceği bir şey değil bu. Burada büyük bir kavga var, büyük bir çatışma ve çekişme var. Oradaki seküler yapının kendi politik programını ortaya koyması ve uygulaması bu kadar kolay olmayacaktır. Zamana ihtiyaç var.

Alevilikte kadınlara yaklaşım nasıldır?

Genel olarak o hareketin sadece kamusal alanda değil, aile yaşantısında da şiddete uzak olması kadının yerini belki daha iyiymiş gibi gösteriyor; ama yakından baktığımız zaman akşam misafir gelecekte yemeği düşünmek zorunda olanın, yemeği

yapanın, akşam servisi yapanın ve yemeği toplayanın da yine kadın olduğunu görüyoruz. Öğretide daha eşitlikçi ama pratikte değil.

Mezhepler ve kültürler arası "Kız verilmez, kız alınır" yaklaşımını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bu birinci olarak kadının alınıp verilme meselesi haline getirilmesi. İkincisi ister alınsın, ister verilsin, kadının gittiği yeni ortamda var olan kurallara uyması gerektiğinin bilinci var burada. Bu meselenin kendisi bile tartışılmaması gerektiğini gösteriyor.

AFK Oturma Eylemi Sürüyor. Sekizincisi 20 Temmuz'da Güven Park'ta! Erkekler Öldürüyor, Kadınlar Burada ve Susmuyor!

Şahika D.

Ankara Feminist Kolektif, erkek şiddetine ve kadın cinayetlerine karşı her ayın 3. pazarı yaptıkları oturma eylemlerinin yedincisinde Güven Park'taydı. Her ayki eylemde ülke gündemi ile ilgili konular hakkında da pankartlar taşıyan grup bu kez yeni Ceza Yasasına karşı muhalefetlerini dile getirirdi. Öte yandan Mayıs ayında öldürülen ve şiddete maruz kalan kadınların acı çetesini verdi.

AFK aşağıdaki basın açıklamasını okurken bir grup genç erkek duvarların üstünde oturup "kadın seyreden" bir duruş sergilerken, ordan geçen kimi Ankaralılar durup pankartları okudu, kimisi basın açıklamasını dinledi. Emniyetten gelen sivil polisler eylem yapanlara nazikçe bunun politik bir eylem olup olmadığını sordu, oradaki feministler de akılları karışmasın diye "kişisel olan politiktir" gibi bir cümle sarfetmeyip polislerin nezaketine karşılık verdiler.

Basın açıklamasında şunlar söylendi:

Erkekler tarafından öldürülen binlerce kadın, cinsel, fiziksel, ekonomik ve psikolojik şiddet gören yüz binlerce kadın için biz feministler acımızı öfkeye ve mücadeleye dönüştürdük ve buradayız.

Bu ay içinde Türk Ceza Kanununda cinsel saldırı suçlarıyla ilgili maddelerde, kadın, LGBTİ, çocuk ve insan haklarıyla ilgili örgütlerin tüm itirazlarına rağmen, cezaları artırarak adaleti sağlıyoruz görüntüsüyle değişiklikler yapıldı. Oysa sözde ceza artırımını özde cezasızlık getiren, çocuk istismarı kavramını ters yüz eden, imzalanan uluslararası sözleşmelere uymayan yasalarla karşı karşıyayız. İtiraz ediyoruz ve yine buradayız.

Kadınların şiddetten korunması için cezaların artırılmasından çok şiddeti önleyici kurumsal mekanizmalara ve uygulanabilirliğin artırılmasını sağlayacak yönetmeliklere ihtiyaç var. Yasaların uygulanmasında aksayan yönlerin düzeltilmesi için de bu aksaklıkları açıkça ortaya koyan sivil toplum örgütlerinin sesine kulak verilmesi gerekiyor.

Erkekler Mayıs'ta 14 ilde 23 kadın öldürdü, 10 ilde 13 kadın ve kız çocuğuna tecavüz etti. Yalnızca basına yansıyanlara göre 21 ilde 36 kadın, erkekler tarafından şiddete uğrayarak yaralandı ve 6 ilde 25 kadın tacize uğradı. Erkek şiddetine maruz kalan kadınlardan ikisi trans seks işçileriydi.

Kadınların yüzde 56,5'ini kocaları öldürdü: 13 kadını kocaları, ikisini sevgilileri, ikisini erkek kardeşleri, ikisini annelerinin sevgilisi, birini akrabası olan bir erkek, birini eski nişanlısı, birini nişanlısı, birini ise kayınpederi öldürdü.

Kadınlar güvenli hayatlar kurmaya çalışırken öldürülüyor ya da şiddete maruz kalıyor.

Boşanmak istedim Diye Öldüremezsin!

Mayıs ayında üç kadın boşanmak istediği için öldürüldü, 11 kadın yine boşanmak istediği için şiddete maruz kaldı. Bir kadın kocası hakkında çıkarttığı uzaklaştırma kararına rağmen öldürüldü. Sevgilisini öldüren bir erkek ise "öldürme" ve "cinsel taciz" suçlarından bulunduğu cezaevinden afla çıkmıştı. Bir kadın panik butonunun süresini uzatmak için gittiği adliye çıkışında saldırıya uğradı.

Devlet Kadınları Korumuyor!

Yeni Cinsel Saldırı Suçlarıyla İlgili Yasa Sözde Ceza Artırımı Özde Cezasızlık!

Yeni yasa mağduriyet önlemeye yönelik değil! Kadın cinayetleri ve kadına karşı şiddet için hiçbir çözüm üretmiyor! Tam tersine, kadınlara şiddet uygulayan erkeklere "ceza indirimleri" geliyor! Cinayet davalarında ise haksız tahrik indiriminin uygulanmasını önüne geçecek bir düzenleme yok.

Yasada, çocuğun ve kadının beyanı esas alınmasına dair bir hüküm yok. İspat yükümlülüğü hâlâ mağdurun üstünde. Oysa cinsel saldırı suçlarında suçun işleniş biçimi yüzünden delil ve tanık göstermek zordur. Bu sebeple "kadının beyanı esastır" ilkesi kadınlar için vazgeçilmezdir.

"Kadının ve mağdurun beyanı esastır" demek şikayetin ciddiye alınmasını istemektir! Hukuki süreçte mağdur horlanmadan soruşturma yapılması demektir. Mağdurlar onlara şüphe ile bakmayan resmi kurumlara başvurur. "Ya mağdur yalan söylüyorsa" varsayımı ile hukuk işlemez. Yalan söylüyorsa yargı onu da ispat etsin.

Yasada 15-18 yaş arası genç kadın ve erkekler arasındaki cinsel ilişkiye dair hapis cezasının artırılmasına hükmedilmiş, bu kabul edilemez! Aynı yaş grubundaki ergenlerin rızalarıyla cinsel ilişkiye girmesi başka şey, çocuk yaşta evliliğe zorlanma, ve çocuk istismarı başka şey.

Yeni yasada "ruhsal zedelenme" değerlendirmesi kaldırıldı. Maddi delili olmayanlar ne yapacak? Ruhsal durumun bozulması suçun işlendiğinin delili olarak kullanılamayacak. Ruhsal durum raporu istemek bile hakim inisiyatifine kalmış. Bu durumda kimi suçlar cezasız kalacak, cezalar indirilecek ve şikâyetler azalabilecek.

Kadına Yönelik Şiddet Sınır Tanımıyor!

İsveç'ten Türkiye'ye tatile gelen iki kadın tecavüze uğradı. Şikâyetinde bulundular, iki erkek gözaltına alındı.

Hindistan'da 14 ve 16 yaşlarındaki kız çocuklarına topluca tecavüz edildi ve bu kız çocukları asılarak katledildiler. Faillerinin bulunması için çoğu kadın gösterici polis müdahalesine maruz kaldı. Aynı günlerde yine Hindistan'da başka bir eyalette 22 yaşındaki bir başka kadın da tecavüze uğradı ve asit içirilerek öldürüldü..

Nijerya'da müzakerelere rağmen hâlâ Boko Haram örgütünün elinden kurtarılamayan kız çocuklarına kaçırılan yirmi kadın daha eklendi.

İşid müftüsünün Musul'da düşman kabul ettiği Maliki için çalışan tüm asker ve polis eşlerinin eş ve kızları militanlara helaldir gibi korkunç bir fetva verdiği iddia ediliyor.

Bütün bunların acısını hissediyoruz.

İnadına İsyan, İnadına Özgürlük, İnadına Yaşam!

Öldürülen, intihar eden, tecavüze ve tacize uğrayan kadın arkadaşlarımıza karşı, erkeği koruyan devletiniz, bakanlığınız, kolluk kuvvetleriniz, yargılama sisteminiz ve mahkeme salonlarımız hepimiz suçlusunuz!

Her türlü karşı çabaya ve sindirme politikasına rağmen, yıllardır süren mücadelemizle sesimizi yükseltmeye devam ediyoruz. Birer hapishaneye çevirdiğiniz hayatlarımız, bedenlerimiz bizim.

Yasasın Feminist Mücadelemiz! Yaşasın Kadın Dayanışması!

Not: Veriler www.bianet.org sitesinden alınmıştır.

Foto: Şahika D

Yatağan İşçilerinin Ankara Direnişi

Roportaj: Fahri Aksirt , Akın Atauz - Fotoğraflar: Fahri Aksirt, Birgül Ulutaş

Sabah gelip, akşamları bütün pankartları, dövizleri ve iplerle kurulmuş olan her şeyi derleyip kaldırıyorlar. Geceleri sendikanın misafirhanesinde kalıyorlar. Yıllık izinden kullanarak Ankara'ya geliyorlar ve burada belirli bir süre (10 gün) kaldıktan sonra dönüyorlar ve yeni bir ekip geliyor.

Kalıcı olan bir tek, parkın piknik masalarının üstüne gerilmiş olan naylon örtü. Bu da ağaçlara iplerle tutturulmuş ve giderken bir tek bunu toplamıyorlar, polisler de buna ilişmiyorlar. Ancak bunun kalıcı olması bile, epey bir mücadele sonucu elde edilmiş.

Karşıdaki Özelleştirme İdaresi'nin çalışanlarının işe giriş ve çıkış saatlerinde protesto ediyorlar, yüksek sesle (gürültü- patırdı çıkartıyorlar) ancak polis buna müdahale etmiyor.

Genel durumu bu şekilde kaleme almıştık röportajdan sonra. Geçen ayki sayımıza röportajı yetiştiremeyince, Türkiye'de de gündem baş döndürücü bir hızla değiştiğinden o tarihten bu tarihe tabi ki çok şey yaşandı. Yatağan direnişçileri bu tarihten sonra Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı önünde eylem yaptılar. Konfederasyonlarına duydukları tepkiden dolayı Türk-İş genel merkezini işgal ettiler. Özelleştirme İdaresi Başkanlığı önünde eylemlerde bulundular. Verdikleri bütün mücadeleye rağmen Yatağan Termik Santrali 12 Haziran'da 1091 milyon Dolara üç yıllık karı karşılığında kömür ocakları ve 30 yıllık kömür rezervi ile birlikte özelleştirildi. (Elsan Elektrik A.Ş.) Bunun üzerine Yatağan İşçileri 10 Nisan'da Ankara'ya taşıdıkları direnişlerini 12 Haziran'da (Ankara ayağını) sona erdirmeye karar aldılar. İlerleyen süreçte bunlar yaşansa da Maden-İş Sendikası Muğla İl Temsilcisi Süleyman Girgin'in söylemleri gerçekliğini yitirmiş değil.

Bugüne Kadar Neler Yaşandı?

Bugün 48'ci gün. Yatağan'da da 255. gün. 27 Ağustos 2013'te Yatağan Termik Santrali, Özelleştirme İdaresine (Öİ) bağlanarak, özelleştirme işlemi somut olarak başladı. Bizim uzun yıllardır devam eden bir mücadele ve deneyimimiz var. Ancak bir de, Ağustos'tan beri yoğunlaşan bir mücadelemiz var. Yürüyüş, afiş, AKP önünde protesto, gösteri, basın açıklaması, hepsini deniyoruz. Başbakanla, Enerji Bakanıyla görüştük. Seçimden önce "seçimi atlatalım seçimden sonra sizin defterinizi düzeriz" dercesine ihaleleri iki ay ertelediler.

Kamuoyunda "milletin malına sahip çıkıyoruz, özelleştirme fakirliktir, peşkeştir ve talandır" diyerek Türkiye gündemine bunu katıp, özelleştirmeleri sorgulatmak için birçok etkinlik yaptık. Yatağan ve Milas'ta işçi arkadaşlarımızın yanı sıra yöre halkının çok büyük desteğini aldık. Bu önemli ve mücadeleyi Ankara'ya taşımaya karar verdik. Yeniköy ve Kemerköy santrallerinin ihalesinin son teklif verme günü 10 Nisanda buraya Özelleştirme İdaresi'nin önüne geldik. Milas'ın ihalesi yapıldığı gün burada şiddete maruz kaldık. Gaz, tazyikli su ve plastik merminin son zamanlarda en fazla kullanıldığı, atlı polislerin üzerimize sürüldüğü bir müdahale oldu. Şiddete maruz kalmamızla AKP'nin bu mücadelenin büyümesinden korktuğunu gördük. Bizim bu

davada ne kadar haklı ne kadar meşru olduğumuzu ve iktidarın bu mücadelenin toplumsallaşmasından ne kadar korktuğunu da gösteriyor. Bu da bizim direncimizi artırıyor, mücadelemizi çelikleştiriyor.

Maliye Bakanlığı'nın önünde kendimizi zincirledik. Çünkü Maliye Bakanı "cari açık kapatılacak" demişti. Toplam kuruluş maliyeti, rezervi, lojmanı, tesisleri, limanı 30 yılda elde edilecek gelirin altında bir fiyata verdiler. Bu diyelim ki, toplam 6 liralık malı, 1 liraya satarak nasıl açık kapatacağınız diye "Özelleştirme İdaresi'nin önünde kendimizi zincirledik. Taşeronlara karşı yapılan mitinglere katıldık.

"Somalı Kardeşlerimize Sözümüz Var"

Soma katliamı oldu ve bu özelleştirmelerin yolsuzluk, işsizlik, fakirlikten sonra cinayet olduğu da görüldü. Maalesef işçiler açısından, özelleştirmelerin artık bizim canımızı aldığını da gördük. Bunun için tekrardan mücadelemizi yükseltmeye başlayacağız. Ayrıca "Somalı kardeşlerimize sözümüz var" Soma'nın hesabı soruluncaya kadar ve bu ihalelerin iptal edildiği ilan edilene kadar, Ankara'dan ayrılmayacağız. Geçen hafta, Yatağan'ın ihalesi yapılacak ertelediler. Soma'yı biraz unutturmak istiyorlar. Ama soğuduktan sonra bunu tekrar yapacaklar.

Biz hiçbir zaman, Soma oldu diye, bu ihaleleri kesinlikle iptal edeceklerini düşünmüyoruz. Ancak örgütlü gücümüz, kararlılığımız, mücadele ve dayanışma ile geri adım atılabılır. "Yatağan'da yanmayalım", "yeni Soma'lar olmasın" ve "Milas'ta yanmayalım" diyoruz. Yeni Somalar olmaması için bu mücadeleden sonuç alana kadar mücadelemiz devam eder. Bu mücadelede mola olmaz. "Nasılsa bir gün bıkar ve giderler" diye düşünüyorlar ve yanıldıklarını görecekler. Madenci zaten ölüyor. Satıldığımızda/ özelleştirmemizde, zaten 3 yıla kalmaz ölürüz, bari mücadele ederek ölelim "gelsin ölürsünler" diyoruz. Bu kararlılıkla devam edeceğiz.

"Yatağan Kazanırsa Türkiye Kazanır"

Ankara'lılardan , siyasi partilerden, sendikalardan ve emekten yana olanlardan, destek görüyoruz. Önümüzdeki günlerde özelleştirmenin ve taşeronlaştırmanın ölüm olduğunu, iş güvenliği yasasının yeniden değerlendirilmesi gerektiğini anlatmaya çalışacağız. Yer altında sendikası çalışılmasının yasaklanmasını, 176 sayılı madenlerde işçi sağlığı ve iş güvenliği ILO sözleşmesinin imzalanmasını, iş güvenliğinin devlet tarafından sağlanmasını, fenni nezaretçilerin bağımsız olmasını, işçi sağlığı ve iş güvenliği uzmanının iş güvenliğinin devlet tarafından sağlanmasını ve başta madenler olmak üzere bütün özelleştirmelerin durdurulmasını ve özelleştirilmiş olan kurumların da geriye kamulaştırılmasını istiyoruz. Bu ve benzeri taleplerle bu mücadele Yatağan ve Milas'lı işçilerin mücadelesi olmaktan çıkmış bütün aydınların, yurtseverlerin, öğrencilerin, çocukların ülkemizin geleceğini ilgilendiren bir mücadeleye dönüşmüştür. Yatağan kazanırsa Türkiye kazanır.

"Çizmemi Çıkartayım mı?"

Biz madenlerde zaten tek tek ölüyorduk. Tek tek öldüğümüz zaman haber olmuyorduk ama topluca ölünce madenci haber oluyor. Soma'da topluca öldük. İnsanların madeniye bakış açısını şu olay çok etkiledi. İşçilerden biri, sedye kirlenmesin diye "çizmemi çıkartayım mı" diyordu. Bu işçinin aldığı genel bir aile terbiyesinden ziyade üreten kendisi olmasına rağmen, sistemin madenciye kendisini ne kadar değersiz hissettirdiğinin bir ifadesiydi. Bu, zaten acı içindeki milletin yüreğini çok burktu ve madenciye bakış açısını değiştirdi.

Madenciye bir sempati de var. Zonguldak, Kozlu, Dursunbey, Afşin, Elbistan, Kemalpaşa ve en sonunda Somada öldük, hepsinin temelinde özelleştirme ve taşeronlaştırma var. Afşin Elbistan'da da aşırı kar ve üretim baskısıyla ölüyor insanlar. Devletçeyken bu kadar ölüm olmuyordu ve işçi sağlığına hassasiyet vardı. Sendikali olan yerlerde sendikanın varlığı denetimin unsuru haline geliyor.

"Asıl Suçlu ..."

Sendikal anlamda Soma'da bazı şeyleri sendika olarak masaya yatırmak zorundayız. Bunu biliyoruz ama asıl suçlunun bu politikalar olduğu göz ardı ediliyor. Özellikle AKP iktidarı ve yandaş medya kanalıyla asıl suçlunun sermayenin iktidarının uygulamaları olduğu, özelleştirme politikaları olduğu, patronların kar hırsıyla işçi sağlığı ve iş güvenliği önlemlerini almadığı, özelleştirme politikaları ve denetim yapması gereken devletin denetim yapmadığı göz ardı ediliyor. Siyaset sermaye ilişkisinin ölümlerin sebebi olduğunu gözden geçiriyoruz. Sendikal bazı hatalarımız daha fazla ön plana çıkarıldı, toplumda sendika fikrine olan inancın yok edilmeye çalışıldığı bir saldırıya dönüştü. Herkes hata yapabilir. Ancak örgütlülüğün önemine, şimdi daha çok sahip çıkmalıyız. Soma'dan sonra bu daha fazla önem kazandı. Soma -Yatağan mücadelesini mutlaka birleştirmeliyiz.

"Ankaralıların demokratik refleks gösterme kabiliyeti yüksek."

Her sabah buraya geliyor ve akşam giderken ve ya ziyaretçilerimiz geldiğinde arkadaşlar, bir farkındalık yaratmak için eylemler yapıyorlar, sloganlar atıyorlar. Buradan geçen Ankaralılar, el sallıyor, korna çalıyor. İlgiyi görüyoruz. Onaylıyorlar. Börek, çay, ekmek ve pasta getirenler bile var. Bildiri dağıttığımızda, Kızılay'da Güvenpark'ta sürekli olarak ilgi görüyoruz. Ankaralıların demokratik refleks gösterme kabiliyeti yüksek..

Sosyal medya üzerinden örgütlenen, isimlerini ilk defa duyduğumuz dayanışma grupları var, onların sürekli desteğini görüyoruz. Akşamları mahallelere çağırıyorlar. Forumlar yapıyoruz. Üniversitelere gidiyoruz. Asıl mevzi Yatağan ve Milas'taki işyerlerimiz olmakla birlikte, mücadelemizi Türkiye kamuoyuna maletmek için Ankara'da da eylemler yapıyoruz ve bunun için destek görüyoruz, Ankaralılardan memnunuz.

Değişen Bir Şey Yok

İngiltere'de 1926 yılında büyük madenci grevinde başpiskopos işçilere "bu yaptığımız Tanrıya ve İngiltere'ye başkaldırı ve isyandır" demiş ve o günden bu güne çok fazla değişen yok. Soma'da bir katliam yaşandı. Yerin altına giren maden işçisi, yine yerin üstüne çıktığında onu üç kişi bekliyor. önce bankacı bekliyor, çünkü herkesin borcu var ve sonra siyasetçi bekliyor, çünkü oy devşirecek, üçüncüsü de dinci (dindar değil) bekliyor; İngiltere'deki başpiskopos gibi. "Aman isyan etmeyin, onlar şehit oldu" diyorlar.

Vahşi kapitalizm denilen yöntem, yüzyıl önce ve sonra, neredeyse aynı. Asıl sorgulanması ve ayırt edilmesi gereken nokta, onları sömürenin vahşi kapitalizm olduğunun anlaşılması.

Yapılması Gereken

Sendikalar olarak ne yapmamız gerektiğini masaya yatırmamız gerek. Kendiliğinden hiçbir şey olmaz. Soma faciası oldu diye hükümet bir-iki adım atar ama mehter marşı gibi, bir adım ileri iki adım geri atarlar. Bir yandan da her yeri taşeronlaştırmaya çalışıyorlar. Sendikalar bir araya gelerek ortak platform oluşturup, eylem kararları almalı. Bunun öznesi sendikalar olmalı. İşçi sendikası, memur sendikası, Hak-İş, Disk, Türk-İş ve diğer bütün sendikalar bu konu çözülünceye kadar, eylem kararları almalı. Ortak akıl ve mücadele yöntemlerinin belirlendiği bir platform oluşturulmalı ve sonuç alınuncaya kadar mücadele edilmeli. Bu işin öznesi bir adım atmalı ve bunun tam da zamanı. O zaman Ankara halkı da, siyasi partiler de herkes de destek verir.

Türk-İş'in bu doğrultuda çalışmaları olduğunu duyuyoruz. Somut bir hale gelmesini bekliyoruz. Kendi sendikamızda da kendi içimizde de bunları konuşuyoruz. Çağrımızı kendi federasyonumuza yapıyoruz.

Gözlem Notları 29 Mayıs 2014: Direnişler ve Ankara

Kolej'den Cebeci'ye doğru giderken, Kurtuluş Parkı'nın yanından geçerken, Ankaralılar, aylardır parkın duvarlarına asılmış olan pankartları görüyorlar. Orada bir kalabalık, bir grup işçi var. Karşı kaldırımda da, Özelleştirme İdaresi'nin önü bir hapisane duvarı gibi. Demir parmaklıkların önünde bariyerler, bazen kaldırım kaplıyor, bazen daralıyor. Kaldırım üzerinde park etmiş polis otobüsleri, Ankara Belediyesi'nin polislere destek için verdiği belediye otobüsleri, cadde kenarına dizili ve demir parmaklığın yasaklarıyla bütünleşmiş birçok polis... Öylece bekliyorlar orada.

Polisler anlamsız bir biçimde, kaldırım üzerinde "tedbir olarak" bulunmak zorundalar. Karşıdaki işçilerin ise, orada bulunmalarının bir anlamı var. Ağaçların altında, oldukça sessiz bir protesto sürüp gidiyor. Ama protesto edilen nedir? Ankaralılar bu protestodan ne anlıyor? İşçiler özelleştirmeye karşı direniyorlar. Ama direnen kim? Ankaralılar direnen işçilerle gerçekten bütünleşiyor mu? Yoksa direnişin kıyısından akıp-gidiyor mu sadece?

Daha da genel bir soru olarak düşünülecek olursa, Ankara/Ankaralılar, protestoların, direnişlerin, isyanların ve diğer tür kentsel mücadelelerin neresinde? Ankaralılar direnişlere ve direnişçilere ne kadar sempati gösteriyor? Onlardan ne kadar

hoşlanıyor? Ankara, bir anlamda bir öğrenci kenti; üniversite öğrencilerinin kenti. Ama öğrenci direnişlerinin de kenti mi? Protestocular, karşı çıkışlarını/ meramlarını sokaklarda anlatmaya çalışanlar, meydanları dolduranlar, Ankaralılar tarafından seviliyor ve kucaklanıyor mu?

Şöyle de sorulabilir: "Direnenlerin amaçlarına göre bazı kesimlere daha fazla sempati gösteriyor mu?" Örneğin, siyasi gösterilere, ekoloji mücadelesi yapanlara, şiddete karşı duran kadınlara, işçilere, öğrencilere, ya da kendine özgü anlamını geçen yıl Gezi'de tanımlayan "çapulculara" karşı, farklı farklı ilgiler var mı? Onları görüp, onlarla etkileşime geçiyor mu? Etkileşiyor mu gerçekten?

Aslında çok genel olduğu için, bir tek yanıtı da olamayacak türden bir soru bu. Bazı mahallelerin polise karşı barikatları nasıl desteklediğini ve biber gazına, şiddete karşı direnişçilerle aynı safta mücadele ettiğini de gördük zaman zaman. Ama bazı tür protestolara, çok kanıksamış, lakayt ve ilgisiz davrandığını da gördük.

Bir önceki büyük işçi direnişi, "tekel direnişçileri", mücadelelerini tanımladıkları yer ne kadar dar olursa olsun, sanki Ankaralılar tarafından, kentin bağına çok daha fazla basılmıştı. Evini-ailesini bırakarak Ankara'ya gelmiş ve burada direnen Yatağan direnişçilerine, hele Soma'daki cinayetler ne kadar haklı olduklarını bir kez daha kanıtlamışken, Ankaralılar yeteri kadar ihtimam gösteriyor mu acaba?

Her türlü direnişin giderek daha güç olmaya başladığı bir dönemdeyiz. Direnmek gereken çok fazla nedenin, çok fazla baskının da üzerimize gelmekte olduğunu, direnişlere karşı devlet şiddetinin giderek arttığını bilmek, Ankaralıların protestolara doymuş gibi davranmasını açıklamaya yeter mi?

Bütün bu soruları, aylardır orada direnmekte olan Yatağan işçilerine de sormak gerekiyordu. Üstelik direnişlerinin içinde olduğu aşama, bunca gündür orada Özelleştirme İdaresi'nin karşısında, parkta dikilmenin öğrettikleri, kazandırdıkları vb türü sorularımız vardı. Bunun için yağmurlu bir Mayıs günü konuşmaya gittik ve yağmurun altında, bir banka oturup, ikram ettikleri çayı yudumlayarak, direnişçilerle konuştuk.

Sevgili Solfasol Okurları,

Haziran sayımızda yayımlanan "Yatağan İşçileri Hala Ankara'da" başlıklı yazıda, bir kısmını Mayıs sayımızda kaynak belirterek kullandığımız 10 fotoğrafın 9'u Recep Yılmaz'a biri de Emine Kart'a aitti. Mayıs sayımızın aksine bu sefer sözü geçen yazıda fotoğraf sahiplerinin isimlerini yazmayı gözden kaçırdık. Dahası fotoğrafların altına yanlış isimler girdi. Bu sayıda aynı fotoğrafları yayımlayarak ve isimlerini anarak kendilerinden özür dileriz. Emine Kart'a da anlayışı için teşekkür ederiz.

Buna karşın benzer bir teşekkürü Recep Yılmaz'a da etmek isterdik ancak ne yazık ki edemiyoruz. Geçen sayımızda bu hatamızı fark edişimizin hemen ardından kendisiyle telefonda görüştük, özürlerimizi dile getirdik ve bu sayımız için düzeltme yayımlama sözü verdik. Ancak kendisi telefon görüşmesinde bu durumu anlayışla karşılayıp gözükmesine karşın, hemen ardından kendi Facebook hesabından şu mesajı paylaştı:

"benden Yatağan işçilerine yapılan polis saldırısı esnasında çekilmiş fotoğraf isteyen ve bu fotoğrafları kaynak belirtmenizi suretiyle verebilirim dediğim halde kullanıp kaynak olarak ise başka isimleri belirten Solfasol Gazetesi kendinizden

utanmalısınız ! Bu ufak bir hata olarak görülecek bir hata değildir, düpedüz ayıptır ! Yazıklar olsun size ! Emek hırsızları!"

Hatamızı düzeltmek için özür dilemiş, yeni sayıda hatanın telafi edileceğini söylemişken ve ayrıca varsa başka önerisi ve talebi sorulmuşken Recep Yılmaz'ın bu anlaşılabilir davranışı ve orantısız tepkisi bizi gerçekten üzdü. Medeni dünya adında ayıp ettiğini düşündük. Öğrendik ki heyecanlı, hevesli bir arkadaşımızmış. Canı sağolsun, heyecanına verelim dedik. Eşek şakası olmasın diye de bu sayıda bütün fotoğrafların altına "Recep Yılmaz" yazmaktan son anda vazgeçtik.

Solfasol

Foto: Recep Yılmaz

Foto: Recep Yılmaz

Foto: Emine Kart

Foto: Recep Yılmaz

Foto: Recep Yılmaz

Foto: Recep Yılmaz

Foto: Recep Yılmaz

Foto: Recep Yılmaz

Foto: Recep Yılmaz

Latin Amerika, Dünya Kupaları ve Diktatörlükler

Osman Bulugil

Britanya İmparatorluğunun Latin Amerika sömürgelerinin liman şehirlerinde, kraliyet yelkenlileriyle gelmişti meşin yuvarlak. Latin Amerika'da ilk kulüplerin gelen Britanyalıların oluşturduğu kulüpler ve onlara karşı oluşturulan kulüpler olduğunu görebiliriz. Futbolun gelişinden beri farklı biçimler alan sömürü bugün futbolcular ve ülkelerin imgeleri üzerinden de devam ediyor.

Latin Amerika futbol tarzı da, kenar mahallelerden, işçilerden, bir yumakla ya da içi doldurulmuş bir bezle, taşların kale direği olduğu oyunu oynayanlardan çıkıyordu. Hareketlerin bir dans edasında, topa dokunmanın da bir müzik aleti çalarcasına yapıldığı, hafifçe, topu okşarcasına dokunuşlarla, kenar mahallerde, kumsallarda Britanya'dan gelen oyun, başka bir eğilimle büyüdü. Latin Amerika kulüplerinin birçoğu işçi sınıfının mücadelesini taşıyordu bünyelerinde. Geçirdikleri dönüşümle (ki hala devam ediyor) artık bugün işçi sınıfının önce "ofsaytta kaldığı", sonra da oyundan atıldığı bir dönemi yaşıyoruz. İşçi sınıfının damga vurduğu futbolda, dünya savaşları ve ara dönemlerde faşizmin tavan yaptığı bir eğilime karşılık geliyordu ve hala sürmekte olan bir eğilim. Brezilya'da melezlerin zor oynayabildiği, siyahların oynamasının mucize olduğu 1920'lerde soyunma odasında kıvrık saçlarını düzleştiren oyuncular... 1934 Dünya Kupası'ndaki afişlerdeki herkülün ayağındaki topla faşist selamı verdiği... Bugün faşizm hem aynı hem de benzer iktidar pratikleriyle var oluyor. Dışlama pratiklerinin yanı sıra içselleştirerek dışsallaştırma pratiklerini de görüyoruz.

Faşist iktidarlar için memleket sorunu olan futbolun kitlelerin afyonu olarak nitelenmesine en net karşılık gelen dönemdi. Siyah ve melez oyuncular daha sonra Brezilya futbol tarihini oluşturdu ve oluşturmaya devam ediyorlar (Garrincha'dan, Sokrates'ten Ronaldo'ya kadar).

1978 dünya kupasında Arjantin'in, diktatörlüğün dünya kupasının ışıltılı görüntüsünün hemen yakınında yaptığı katliamları örtmesinin bugün de devam ettiği aşikâr. General Videla'nın FIFA patronu Havelange'a nişan taktığı kupa sahnesi... Aynı kupada Arjantin diktasını selamlamayan Hollandalı oyuncular... Ya da 1986 dünya kupasında artık TV de paketlenip satılan bir gösterinin futbolunda maçların saatlerinin oyunculara (arı kovanına çomak sokan oyuncular: Maradona gibi) hiç bakmaksızın TV'ye göre belirlenmesi.

2014 Dünya Kupası Latin Amerika'da yapılıyor. Brezilya'da yeni havaalanları, otoparklı stadyumlar, lüks basın merkezleri inşa edildi. Olimpiyatlar ve diğer küresel

büyük ölçekli organizasyonların hepsinde olduğu gibi Brezilya'da da, ışıltı büyüdükçe sömürünün de ne kadar büyüdüğü gizlenmiş oluyor. Yeni yapılan bir stadyumun hemen iki sokak arkasındaki bir kenar mahallede insanlar açıktan kırılırken (turnuva için yerlerinden sürülürken), stadyumlarda milyon dolarlık ayaklar gösterinin futbolunu pazarlayacak, basın da Brezilya devletinin ne kadar iyi bir iş çıkardığını, çok güzel tesisler ve organizasyon yaptığı vurgulayıp duracak.

FIFA'nın organizasyonlarda sponsorlara 'alan' inşa ettiğini biliyoruz (2010 G.Afrika Dünya Kupası'nı hatırlayabiliriz:). Stadyumların çevresinde tüm ekonomik etkinlik (büyük oranda yiyecek-içecek tüketimi) sponsor olan Çok Uluslu Şirketlere veriliyor, yani yerel bir esnafın kofte-ekmeği satmaya çalışması bir anda FIFA'nın alanına girmeye karşılık geliyor: bu da suç olarak karşımıza çıkartılıyor.

Kupanın ışıltılı açılış töreni ve ilk maçı São Paulo kentindeki Arena Itaquera'da oldu. Stadyumun inşası sırasında bölgede yaşayan binlerce insanın yaşam alanları işgal edildi ve yurtlarından çıkartıldılar. Kupaya ev sahipliği yapan 12 şehirdeki stadyumların inşasıyla birlikte 4 bine yakın aile (15 bine yakın insan) evsizleştirildi. Maracana stadi çevresinde büyük tadilat yapıldı. Stat yenilenirken, bir de otopark inşa edildi. 20'ye yakın yerli kabile de Dünya Kupası'nın kentsel dönüşümünün kurbanı oldular...

osmanbulugil@gmail.com - http://twitter.com/osmanbulugil

Piyasa Sistemi ve İnsan Hakları

Hüseyin Özel - Hacettepe Üniversitesi İktisat Bölümü, ozel@hacettepe.edu.tr

Maltepe Üniversitesinden Dr. Çiğdem boz, Soma faciasının hemen ardından, sorduğu final sorusunda, "Günah listem uzun. İktisat biliminin ortaya çıkması için 'Homo economicus'un (çıkarını kollayan adam) sahneye çıkmasını beklediğini söylerken, bunun iyi bir şey anlamına geldiğini ima etmiş olma ihtimalim için... Üreticilerin amacının kâr maksimizasyonu olduğunu, bunun da ancak fiyat artışı ya da maliyet düşüşüyle olabileceğini söyleyerek kârdan daha önemli şeyler olduğunu belirtmediğim için (maliyetleri düşürmek adına maden ocağında, yüzlerce ocak söndürüldü zira)... Tüketicilerin amacının fayda maksimizasyonu olduğunu söyleyip, hayatta kendi çıkarından başka bir şey düşünmeyen bencil bir insan tipi çizerek, arkadaşlarını kurtarmak için duman dolu madene kendini atan insan olasılığını atladığım için... İktisat politikalarının en önemli amaçlarından birinin üretimi artırmak olduğunu söyleyip, yaşam kalitesini artırmayan iktisadi büyümenin bir anlamı olmadığını yeterince vurgulamadığım için... Ders kitaplarında anlatılanlarla gerçek hayat arasındaki farkı yeterince anlatmamış olma ihtimalim için beni bağışlayın" diyerek iktisat "biliminin" etik ve insani gözardı ettiğini belirterek hepimizi vicdanlı olmaya çağırıyordu.

Çiğdem hocanın da hatırlattığı gibi, iktisadın en önemli amacı, insanın mutluluğu ve korunması olmalıdır. Bu da, insan "türüne" özgü olan ve insanların nasıl muamele görmeleri gerektiğini soran insan hakları kavramının önemini bize göstermektedir (Kuçuradi, 1988, 1995, 1996, 1997). Temel insan hakları, öncelikle kişi haklarıdır; devletlerin kendi yurttaşlarına tanıdığı sosyal, kültürel ve ekonomik haklardan da farklıdır. İnsanın "değer"inin, yani "insanın diğer canlılar arasındaki özel yeri"nin (Kuçuradi, 1996: 49) bilgisinden türetilen insan hakları, insan türünün sahip olduğu özellik ve olanaklara dayandırılmalıdır. Temel insan hakları, kişinin içinde bulunduğu sosyal, ekonomik ve kültürel ortama bağımlı olmadan, yalnızca insana özgü olan olanakları, başka bir deyişle insanın "değerini" kişilerde koruma, onları sırf insan oldukları için koruma istemleri olarak anlaşılmalıdır; bu haklar, yasalar tarafından korunma altına alınmamış bile olsa, hak olma niteliğini sürdürürler; bu da insan haklarının, insan için "iyi" olanın ne olduğu sorusuyla ilgili olan etik boyutunu öne çıkarmaktadır. Bu bakımdan, insanın en önemli yapısal özelliği olan özgürlüğün de, insanın değerine saygı duyulan, insani olanakların serbestçe gerçekleştirilebileceği sosyal ve ekonomik koşulların yaratılmasıyla mümkün olacağı açıktır (Kuçuradi, 1988: 1-19).

Bu noktada, liberal düşüncenin, insan haklarının ancak bir piyasa sistemi içinde korunabileceği, çünkü bireyin kısıtlamalara uğramadan davranabilmesi anlamındaki özgürlüğün, ancak sözleşme serbestisi ile serbest girişim ilkesinin geçerli olduğu piyasa sisteminde korunabileceği savı akla gelmektedir. Piyasanın alanı, "insanın doğuştan gelen hakları için bir Eden'dir" ve bu "cennet", "Özgürlük, Eşitlik, Mülkiyet ve Bentham'ın ayırdedici alanıdır." (Marx 1976: 280). Ancak bu kurgu, insan türünün en önemli özelliklerinden birisi olan toplumsallık özelliğinin yadsınmasını, toplumun, kendi çıkarlarına göre davranan "atomlara" bölünmesi sonucunu verir. Bu, piyasa toplumlarının önceki toplumlarda egemen olan akrabalık, komşuluk, meslek ve yetenek gibi unsurlara dayanan sözleşme dışı ilişkilerin ortadan kaldırılması, bireyin toplumla olan bağının kopmasını gerektirmektedir. Oysa, Aristoteles'in bize öğrettiği şey, insanın "politik bir hayvan" olduğu, yalnızca "Polis" yani kent devletini oluşturan topluluğun bir parçası olduğu ve başka insanlara gerek duymayan bir varlığın "ya bir tanrı, ya da bir hayvan" olduğu gerçeğidir (Aristoteles, 1975: Kitap 1, Bölüm 2). Piyasa ekonomisinin kurumsal yapısı insanları, birbirinden ayrılmış, parçalanmış bir yaşama zorlar; insanın hem doğayla, hem de içinde yaşadığı toplulukla olan bağlantısı piyasanın güdümü altına girecek, bu da insanın özünün "bütünlüğünün" parçalanmasına yol açacaktır. İnsanlar artık hem doğayı, hem de birbirlerini yalnızca kendi çıkarlarını gerçekleştirmede kullanabilecekleri araçlar diye görmeye başlarlar. Bu da, insan ilişkilerinin doğrudan olma, yüzyüze olma özelliğini ortadan kaldırarak toplumsal çözülmenin yoluyla insanın toplumsal bir varlık olma özelliğini ihlal etmesidir. Böyle bir ortamda insanlar, yalnızca ekonomik aygıtın işlemlerini sağlayan dişlilere dönüşerek hem öteki insanlarla bağlarını hem de kendi güçlerini yitirerek, kendilerine, kendi üretken etkinliğine, topluma ve giderek insanlığına yabancılaşmış hale gelmektedir (Marx, 1975).

Bu durum, neoliberalizmin egemen ideoloji haline geldiği günümüzün "küreselleşmiş" dünyasında daha ağırlaşmış hale gelmiştir. Kısaca, piyasanın kayıtsız şartsız tek egemen güç haline gelmesini savunan neoliberalizm, öncelikle, refah devletinin, çalışanlarla yapılan, tam istihdam ve kapsamlı bir toplumsal güvenlik biçimindeki "toplumsal sözleşme"nin bozulmasını haberlemektedir (Kapstein, 1997). Bunun yanında, eğitim, sağlık ve doğa da dahil olmak üzere insanın yaşamının, insani olanakların geliştirilmesi

ve gerçekleştirilmesi bakımından vazgeçilmez olan bütün boyutlarının metalaşmasını öngören liberalleşme süreci, insanın kendine bakışını da dönüştürmüştür. Artık insan, tam da iktisadın öngördüğü gibi, tümüyle kendi çıkarını gözetken, çevresindeki öteki insanlar dahil olmak üzere herşeyi kendi "ekonomik" amaçlarını gerçekleştirmek için kullanabileceği araçlar olarak değerlendiren bir "bireydir". Böyle bir tasarım da, insani "olanakların" ancak piyasanın sınırları içinde, ancak kazanç güdüsünün izin verdiği ölçüde gerçekleştirmelerine izin verilmemesi demektir. Pratikte ise bu, pek çok insan için, giderek artan eşitsizliklerin, güvensiz bir yaşamın, Soma'da ya da Tuzla tersanelerinde olduğu gibi, asgari ücretle, hatta onun bile altındaki ücretlerle son derece riskli işlerde çalışmak zorunda kalmanın, kısaca tümüyle piyasanın insafına kalmış olmak anlamına gelmektedir. Böyle bir durumda ise, insan hakları ile piyasa sistemi arasındaki zorunluluk ilişkisinden söz etmek, boş sözlerden öte gitmemektedir. Tam aksine, insan haklarının ve özgürlüklerinin korunması, herşeyden önce insani, piyasanın boyunduruğundan kurtarmakla başlamalıdır.

Göndermeler

Aristoteles (1975), *Politika*, çeviren: Mete Tuncay, İstanbul: Remzi Kitabevi.

Kapstein, Ethan B. (1996). "Workers and The World economy," *Foreign Affairs*, vol. 75, No. 3, May/June.

Kuçuradi, Ioanna (1997), "İnsan Hakları ve Özgürlük Sorunu," *Çağın Olayları Arasında*, Ankara: Ayraç Yayınevi, s. 54-66.

Kuçuradi, Ioanna (1996), "Felsefe ve İnsan Hakları," *İnsan Haklarının Felsefi Temelleri*, Yayın Hazırlayan: I. Kuçuradi, Ankara: Türkiye Felsefe Kurumu içinde, s. 49-54.

Kuçuradi, Ioanna (1995), "Human Rights Instruments Questioned in the Light of the Idea of Human Rights," *The Idea and the Documents of Human Rights*, Ankara: International Federation of Philosophical Societies and Philosophical Society of Turkey, s. 3-12.

Kuçuradi, Ioanna (1988), "Özgürlük ve Kavramları," *Uludağ Konuşmaları: Özgürlük, Ahlak, Kültür Kavramları*, Ankara: Türkiye Felsefe Kurumu içinde, s. 1-19.

Özel, Hüseyin (2013), *Piyasa Ütopyası*, 2. Baskı, Ankara: BilgeSu yayınları.

Hakkârigücü Kadın Futbol Takımı Ankara'daydı... Futbolla Direnmek

Nur Yılmazlar

Hakkârigücü kadın futbol takımı 19-20 Nisan tarihleri arasında Kadınlar 2.ligi play-off karşılaşmaları için Ankara'daydı. İnsan Hakları Derneği Ankara Şubesi Kadın Komisyonu Hakkâri'nin başarılı, genç kadın ekibini küçük bir yemekte ağırlayıp onlarla tanışma sohbet etme şansı yakaladı. Bu yemekle başlayan tanışıklığın sürmesi hepimizin dileği oldu. Takım Hakkâri'ye döndü ama biz onların futbol gibi bir "erkek" sporunu seçmelerinin, bu seçimle başlayan serüvenlerinin detaylarını öğrenmek ve başka genç kadınlara aktarmak istedik. Ortaya, takımın kaptanı Cemile Timur'la internet üzerinden yaptığımız bu röportaj çıktı.

Nur Yılmazlar: Hakkârigücü kadın futbol takımının kurucusu ve kaptanısınız. Kadınların ülkemizde futbolla teması aynı evi paylaştıkları kardeşleri, kocaları yada babalarının televizyon kumandasını maç yayınları nedeniyle ele geçirmeleri ve uzun saatler televizyonda maç ve yorumlarını izlemek zorunda kalmaları gibi çileli bir süreçtir genelde. Tabi kadın futbolsever yok demeyeceğim taraftar olarak var ama bizzat futbolcu olmayı düşünen ve bunu başaran çok az kadın var. Sizin futbola ilginiz nasıl başladı? Nasıl futbolcu olmaya hatta takım kurmaya kadar vardı?

Cemile Timur: Hakkâri doğumluyum. Hakkâri Meslek Yüksekokulu Bilgisayar Programcılığı Bölümü mezunuyum. Ve halen Spor yönetimi bölümü okuyorum. Spor hayatıma 9 yaşında atletizmle başladım. Çeşitli Türkiye birinciliklerim oldu. 2007 senesinin sonlarına doğru sahipsizlikten dolayı atletizmi bırakmak zorunda kaldım. Sonra futbola yöneldim. Halen Hakkârigücü kadın futbol takımının hem sorumlusu hem de lisanslı oyuncusuyum. 2 yıl TFF-Ülker Futbol Köyü'nde eğitimci olarak görev aldım. Futbol ve atletizm antrenörlüğü belgelerim var. Aynı zamanda lisanslı futbol ve atletizm hakemiyim.

Hakkâri 3 bin 600 metrelik bir duvar gibi yükselen Sümbül Dağı'nın eteğinde kurulu bir kent. Buranın sadece yüzde ikisi toprak. Geri kalan bölüm dağ ve yayla. Bir gencin bu coğrafyadan çıkıp bir başarı öyküsünün kahramanı olması açıkçası çok zor. Hele söz konusu bir kız çocuğuyorsa işler çok daha güçleşiyor. Ben tüm bu olumsuzluklara rağmen içimden gelen spor sevgisiyle hem kendi yoluma devam edip hem de gençlerin bir yerlere gelmesi için mücadele ettim. Kız çocuklarına çıkış olabilecek bir yol bulduğuma inandım. Bu da spor dalları içinde en sevdiğim branş olan futboldu.

Ben o zaman lisede okuyordum. Futbola olan merakımdan dolayı kızların Yatılı İlköğretim Bölge Okulu'nda kendi aralarında yaptıkları sınıflar arası maçları izlemeye giderdim. Aynı zamanda okullar arası erkek futbol takımları arasında oynanan maçlarda da hakemi olarak görev yapıyordum. Karşılaşmalarda tribünlerdeki o coşku ve heyecanı görünce, "Neden bayan futbolunda da takım olmasın?" dedim ve yola koyuldum. Kızların her birinin bir hayatı vardı. Onlar iyi bir gelecek arayan genç beyinlerdi. Daha önce bazıları yatılı bölge okulunda okuyorlardı. Onlarla görüştüm. Çoğu liseye yeni geçiş yapmıştı. Önerimi sundum, kabul ettiler ve böylelikle ilk adımı attık.

NY: Takımdan söz edelim; gördüğüm kadarıyla çok genç bir ekibiniz var, lise ve üniversitede okuyanlar var. Tam bir aile havası hâkim ekipte. Oyuncuların amatör bir ruhla tüm zorluklara karşı profesyonelce çalıştığı izlenimi edindim. Nasıl bir araya geldiniz? Kadınların futbol takımı kurma sevdası Hakkâri'de nasıl karşılandı?

CT: Her birinin bir hayali var. Öncelikle örnek ve iyi bir insan olmak, üniversitede spor akademisinde okumak, illerine özveriyle hizmet etmek için iyi bir eğitmen, kariyer sahibi olmak istiyorlar ve çoğunluk bunu başardı, Manevi açıdan da çok şey kazandığımızı inanıyorum biz kendimizi kızlara ve ailelerine, disiplin, ahlak, eğitim örf ve adetlere uygun davranma v.b konularda kanıtladığımızı inanıyoruz. Hakkâri esnafı memuru, halkı tarafından sevilen sayılan bir grup haline geldiler.

Feodal geleneklerin çok yoğun yaşandığı Anadolu bölgesinde kız çocukların karşılaştıkları zorluklar da artıyor. "Bir kız nasıl şort giyer, futbol oynar?" diye tepkiler vardı. Ben de örneklerini gösterdim. Azimle, istekle ellerinden gelen her şeyi yapmaya çalıştılar. Bunun yanında ilerleyen süreçte aileleri de büyük destek verdi. İmkânları çok kısıtlı bu şehirde çıkış yolu bulmaları, gelir elde etmeleri, okumaları, kendi ayaklarının üstünde durabilmeleri için futbolu tek yol olarak gördüler. Kızların da en büyük isteği futbol aracılığıyla geleceğini kurtarmak ve aynı zamanda ailelerine de yardım etmek. Töre gereği kız çocuklarının okula bile gönderilmediği Doğu Anadolu'da, her zaman olduğu gibi ilkler Hakkâri'den çıkıyor, şehir bayan futbol takımı ile adeta bir değişim rüzgârı estiriyor. Çevre baskısını futbol sevgisiyle aşan kızlar, kent için de yepyeni bir pencere açtı.

Köklü bir takım alt yapısı olan milli takıma, Üniversiteye, spor liselerine kazandırdığımız futbolcu sayısı 14 olmasına rağmen tesisi, barınma yeri, aracı olmayan, herhangi bir kuruma bağlı veya sponsoru olmayan bir kulübüz.

NY: Söz ettiğiniz koşullarınız da göz önüne alındığında öykünüz çok daha değerli; sizin yeteneğiniz, başarıma azminiz genç kadınlara futbolla kendi kararlarını alma, kaderlerini değiştirme şansını yakalayacakları bir kapı açmış, onlar bu şansı değerlendirecek cesareti, çabayı göstermiş ve sonuç kendileri için başarı, onları tanıyanlar için umut olmuş. Futbolla çok ilgili olmayan okurlar için "Kadınlar Ligi"nden söz edelim; Ligin işleyişinde bölge esas olduğu anlaşılıyor, bu durumun avantajları ve dezavantajları olmalı. Hakkârigücü, yani takımınız bölge birincisi bir takım takımınızın bundan sonraki hedefleri neler?

CT: Kadınlar futbol ligi 1.lig 2.lig ve 3.ligden oluşmaktadır. Bizim en büyük sıkıntımız hevesimizi kıran bazı kulüplerin Türkiye Futbol Federasyonu'na Hakkâri'yle oynamayı istememeleri ve TFF'nin de buna göz yumması. Hakkâri dediğin de terör bölgesi diyorlar. Biz il dışına çıkınca farklı bir bakışla karşılanıyoruz açıkçası, Bu bizim için büyük bir sıkıntı. Kulüpler 'Hocam ya bize saldırırlarsa, nasıl gelelim' diyorlar. Gelen takımlar yanıldıklarını anladılar ama bazılarının bakış açısını değiştiremedik. Dışarıdaki takımların Hakkâri'ye gelmemesi nasıl bir mantık? Hakkâri'ye gelen tüm takımlara halk olarak her zaman can güvenliği konusunda sorumluluğu üstlenmeye hazırız, ama biz batıya gittiğimiz zaman bizim üstlendiğimiz gibi can güvenliğimizin sorumluluğunu kim alacak merak ediyorum, onlar can, biz neyiz peki? Bu ayırım değilse peki nedir, beni en çok üzen bu. Üçüncü sezon oldu bölge şampiyonu olarak play-offlara yükseliyoruz ve bu play-off sistemiyle tarafsız sahalarda diğer bölge şampiyonlarıyla eşleştirip tek maç eleme usulü ile tanımadığımız takımlarla oynuyoruz. Hakkârigücü 1.ligi hak eden bir takım. 1.ligde olup başvurularını yapmayan ligden çekilen takımların yerine sıradaki play-off a çıkan ilk yedek takımları alıyorlar ama hak ettiğimiz halde bizi iki sezondur bir türlü almıyorlar. Bazı takımlar 'Gidemeyiz, orada can güvenliği yok' dedikleri için hocaların inisiyatifleriyle engel olunuyor. Çünkü yükselirsek, Hakkâri'ye deplasmana gelmek zorunda kalacaklar. Hakkâri Türkiye'nin bir ili, bize kötü gözle bakmamalılar. Bundan sonra da 2013-2014 Türkiye'de 8 grubun en iyi ilk iki takımı ile 2014-2015 sezonunda rakiplerimiz olacak. Sekiz grubun geriye kalan takımları 3.lige düştüler. Hedefimiz yılmadan bütün bu sorunların önüne geçerek şimdiye kadar sıkıntılarının hakkından nasıl geldiysen yine sorunların hakkında gelmeye kararlıyız.

NY: Umut ederim gelecek sezon takımınızı 1.lige taşırsınız. Hakkârigücü Futbol kadın takımını 1. ligde olması demek Hakkâri'ye coşkulu maçlara ev sahibi olma şansı tanımak, futbol aracılığıyla ülkenin en doğusuyla en batısındaki kadınların temasının artmasını, ön yargıların aşılması, dostluğun kazanmasını sağlamak demektir.

Son olarak kadın olmanın Hakkâri'de ve genel olarak ülkemizde zorlukları hakkında konuşalım. Toplumsal cinsiyet eşitsizliği denen bir olgu var; çok özet hali; "İsveç'te kadın olmakla Türkiye'de kadın olmak" aynı şey değil, kadınlara yüklenen roller doğanın yada kaderin değil toplumsal yapının sonucu olarak ortaya çıkıyor. Bu roller eşitsizliklere neden oluyor, kadını siyasi, sosyal, ekonomik, işgücüne katılım vb. alanlarda geri bırakıyor. Kadına yönelik şiddetin temelinde de bu eşitsizlikler var. Ülkemizde kadına yönelik şiddet maalesef son derece yaygın ve bu kadınların yaşamına mal olan boyutta. Çocuk yaşta evliliklerle kız çocuklarının geleceğinin elinden alınması, zorla evlendirilmesi başka bir şiddet biçimi... Toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve kadına karşı şiddetin her türü ile mücadele etmek devlete olduğu kadar sivil topluma da düşen bir görev.

Kürtlerin bir deyişi var, hatta 8 Mart Dünya Kadınlar Günü yürüyüşünde Kürtçe ve Türkçe olarak dövizlerini taşıdık. "Jin, Jiyan Azadi" "Kadın Yaşam Özgürlük". Kadının yaşam ve özgürlükle eş tutulması, çok güzel bir üçleme... Kadına karşı şiddetin önlenmesi için siz neler düşünüyorsunuz? Takımınız kadına yönelik şiddetin önlenmesi için sorumluluk almayı mesela maçlara kendi sahanızda "kadına yönelik şiddete hayır" yada "çocuk yaşta evliliklere hayır" yazan pankartlarla çıkmayı veya formanızda benzer ifadeleri taşımayı düşünür müsünüz?

CT: Bence kadına karşı şiddetin önlenmesi için kadının kendisinin elinde olan bir durum. Eğer kadın özgür iradesine sahip çıkarsa kendini kimsenin namusu olarak görmese kendisine inanırsa o şiddet ortadan kalkar veya şiddetin hakkından gelir. Ayrıca eşitlik ve özgürlük varsa şiddet de kendiliğinden biter kadının zorluklara karşı direnmesi lazım "DİRENMEK YAŞAMAKTIR" (...berxwedan jiyane...) diye düşünüyorum.

Bizim Hakkâri yöresinde de bunu aştığımızı inanıyoruz ve her alanda öncülük yaparak. Ama tabi tüm kesimler için bu söylenemez. Tabi futbol kuralları gereği reklam, pankart asma TFF izni olmadan yasak. Her şeye rağmen kadınların özgürlüğü söz konusuysa yasakları çiğnemeye de hazırız.

Barcelona Yazıları III Diğer Meydan, *Plaça de Catalunya*

Murat Sevinç

Dört bir yanında heykeller var ama ne yaparlarsa yapsınlar, bodur sayılabilecek derli toplu tıraşlanmış ağaçların arasından başlarını uzatıp bir türlü kendilerini gösteremiyor ve meydana damga vuramıyorlar; sesini duyurmaya çalışan, bağırıp çağırmadan başarılı olamayan çocuklar gibi.

Heykellerin hemen yanında serpiştirilmiş irili ufaklı havuzlar, çeşmeler ve fiskiyeler var.

Sabah akşam şarıldayan ve nasıl oluyorsa belli bir albenisi olmasına karşın yine de kendini pek gösteremeyen havuzlar. Havuzların hemen önünde sıra sıra dizilmiş banklar, caddeye yakın ve bir daire şeklindeki meydanı çevreliyorlar. İlk sıradaki banklarda yer bulamayan yorgunlara arka sıradaki banklar nefes aldırır. Önlerindeki bodur bitkiler nedeniyle oturduğunuzda meydanı göremediğiniz, buna mukabil meydana biraz olsun saklanıp rahat etmek istediğinizde size yardımcı olan, evsizlerin evi olan banklar. Bankların hemen önünde, meydanı çepeçevre saran ve dört bir yanından çıkışa izin verecek kadar boşluk bırakan bodur bitkiler.

Bitkilerin hemen önünde bu kez meydanı seyir için konulmuş ön sıra bankları var. Arkadakilerden daha şanslı olduğunuzu düşünenlerin oturduğu, yemek yediği, sigara içtiği, sızdığı, yankesicilik yaptığı, dalıp gittiği, boş boş oturduğu, poz verdiği, öpüştüğü 'loca' konumundaki ön sıra bankları. Ön sıra banklarının hemen önündeki geniş meydanın, ilk ve asfalt olan en büyük halkası. Bu halkanın içinde yer alan ve ortasında yıldız motifli asıl meydan halkaları. Asıl meydanın üzerinde yaşayan herkes ve her şey....

Meydanı bir ucundan diğerine yürümek için, 'dünya bir sahnedir' dercesine kullananlar, meydana yatanlar, meydana oturanlar ve yuvarlananlar, meydana kaykay yapanlar. Ve bunu yapar, kaykay ile olmadık hareketler denerken popo üzeri oturup etrafı belli belirsiz süzdükten sonra kimsenin ilgilenmediğini fark etmelerinin ardından bu kez daha büyük bir hırsıyla kendisini sergilemeye çalışan sivilceli ergen oğlanlar. Onlara ergen oğlanlara bakıp

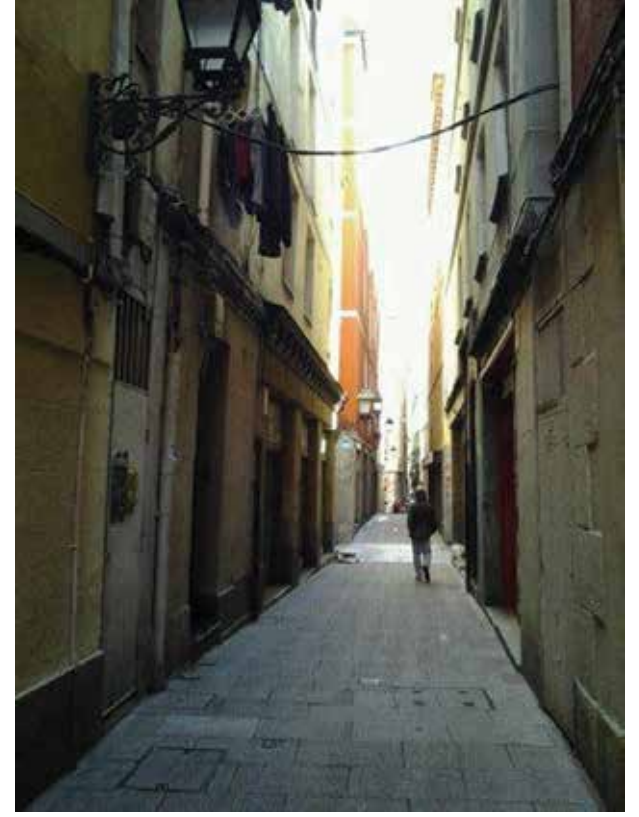
dalgasını geçen, zihinsel açıdan hiç kuşkusuz daha erken gelişmiş ve bunun tadını çıkararak ergen kızlar. Meydanda yemek yiyenler, meydana sarhoş olanlar, meydana hâlihazırdaki sarhoşluklarını kutlayanlar, meydana ellerindeki bir euroluk ışıklı fırıldakları olabildiğince yükseğe atmaya çalışan Paki'ler. Bu işi yapmaya çalışan ve her gün yüzlerce kez aynı hareketi yapan, kaç kuruş kazandığını bilemediğim Paki'ler.

Diğer satıcı Paki'ler ile kavga eden, sigara isteyip aldıktan sonra bir anlık sigara kardeşliğinin verdiği samimiyet duygusundan olsa gerek hemen ot isteyip istemediğini soranlar. Loca olamamış arka sıra banklarda yatan evsizler. O evsizlerin hemen ayak dibinde huysuzlanan ama kendisini, kendi huysuzluğuna dahi ikna edemeyecek gibi görünen çirkin ve uyuz köpekler. Köpeklerin, evsizlerin, ışıklı fırıldak satmak için birbirini yiyip bitirenlerin, yankesicilerin, ot satıcılarının, yalnızlıktan delirmiş ve önüne gelene laf atmak isteyenlerin inadına, onların tam karşılarında dikilen İspanyol Kredi Bankası-Merkez Bankası- büyük alışveriş merkezi ve Mac'in iki katına yerleştiği ışıltılı, 'ben en pahalıyım, pek havalıyım' dercesine ışıklandırılmış bina.

Daha neler neler... Dibe vurmuşların karşısında, meydanı çevreleyen irili ufaklı heykellerin ve havuzların, çeşmelerin, tam ortasında yaşanan birbiriyle ilgisiz hayatlar. Fotoğraf çektiren turistler. Face pozu veren turistler. Yahu el insaf, face pozu için elektrik direğini öpen turistler. Face pozu için bir eli direkte, diğeriyle ufku gösteren ve bir ayak yana doğru hafif kalkmış poz veren kadın turistler. Öpüşürken kendilerini çekebilmek için bir eliyle kadının belinden tutarken diğeriyle fotoğraf makinesini ayarlamaya çalışan ve tam bu sırada öpüşmeye çalışırken göz ucuyla makineye bakmak zorunda olduğu için ne öpüşebilen ve ne de fotoğraf çekebilen gerçek üstü turist erkekler.

Meydana açılan geniş caddeler. Pahalı markaların ve Gaudi evlerinin havasını yol boyu atan ve Gracia mahallesinden süzülüp gelen cadde. İstiklal'i andıran, mağazalarla ve güzel yapıların yanında çirkinde de yer veren, eski şehre giden cadde.

Ve hepsinden değerlisi, denizden gelen ve her denizden gelenin esintisiyle gelen, denizden gelenin kokusuyla ve denizin kiri ve yosunuyla gelen, eski binaları, kalabalığı, pejmurdeliği ile yetmiş küsur yıl önce Franco'ya karşı koymak için bir araya gelmiş on binlerce Cumhuriyetçi'nin yürüdüğü, heyecan verici, herkesi barındıran ve akşam vakti ayakta duramayan bir ayyaşın bir evsizin, herkesin gözünün içine bakarak mastürbasyon yaptığı, bir başkasının köşesinde oturup hüüngür hüüngür ağladığı, bir diğerinin bağırarak kalabalığın üzerine yürüdüğü, zabıta görünce koşmaya başlayan seyyar satıcının ve diğerlerinin kirli mekânı, Rambla caddesi... İşte bu caddelerin birleştiği ve Rambla ile kesiştiği köşesine, milli kahramanları Francesc Macia anıtını kabul eden, İspanya Meydanı'nın yanında pek mütevazı ancak bir ucundan

ona bakıp 'görmek ve güzellik sende ama beni seviyorlar, Allah çirkin şansını vermiş' diyen, İspanya meydanında işi bitince ayrılanların gelip geç saatlere kadar oturduğu ve herkesin var olabildiği, adını hak eden meydanın adı, **Plaça de Catalunya...** Çok çekmişler Franco'dan. Ve bu yüzden, eşit yurttaş olduklarını belki de en çok bu meydana hatırlıyorlar. Catalunya adı verilmiş bu meydana.

Hesapta yoktu doğrusu ama madem yazının sonunda bu kadar yer verdim La Rambla caddesine, şimdi onu da anlatmasam hatırı kalır. Bir sonraki Barça yazısı, **Rambla** üzerine olsun...

Gitmesek de Kalmasak da Bir NIHA Vardı Uzakta...

E.İrem Akı

114'ten indik, yokuşu tırmanıyorduk. "Şu an Ankara'nın en yüksek tepesinde miyiz?" diye sordu. "Bilmem" dedim. "En yüksek Köşk sanırım." dedi. Tırmandığımız yokuş, Uğur Mumcu Caddesi'nden Koza Sokak'a çıkan sokağın yokuşuydu, bir diğer ifadeyle NIHAnkara'nın yokuşuydu.

NIHA (Netherlands Institute for Higher Education Ankara) yani Hollanda Yüksek Öğrenim Enstitüsü Ankara, seneler içinde çeşitli etkinliklere ev sahipliği yapmıştı. Bunların pek çoğuna katılmadığımı/katılmadığımı belirtmeliyim. Ama katılmış olduğum ve hafızamda iz bırakanlar mevcut: Koza Visual çerçevesinde yapılan toplantılar, Hattuşaş ve Kızılcahamam (Geo-Tour) gezileri, NIHA partileri, yabancı konukların sunduğu tebliğler. En çok aklımda kalan ise Ankara yazın sıcağın kavrulurken NIHA'nın serin arka bahçesinde yapılan sohbetler...

Evet, her etkinliğine gitmesek de, sene de birkaç kez uğrasak, hatta uğramasak da, bir NIHA vardı uzakta... Ankara sirtlarında...

Yokuşu tırmanırken, NIHA'nın Nostalji Gecesi'ydi gittiğimiz. NIHA 21 Haziran'da parti gibi bir parti vererek kapanışı yaptı. Hollanda'da yükseköğretime ilişkin faaliyetlerini ise farklı kurumlar vesilesiyle sürdürecektir. Bilgi için: <http://www.nihankara.org/2014/04/nihanin-gelecegi-ile-ilgili-bilgi-guncellemesi/?lang=tr>

NIHA sekiz yıllık kısa tarihiyle Ankara'nın bir parçası olmuştur bazılarımız için. NIHA'da yolu kesişenlerin, farklı vesilelerle buluşması dileğiyle...

Sinemacı Jacqueline Lentzou İle Söyleşi

Onur Mat

Bu senenin Uçan Süpürge Film Festivali katılımcılarından Yunanistanlı genç kadın yönetmen Jacqueline Lentzou ile sinema üzerine bir söyleşi yapalım istedik. Sağolsun ricamızı geri çevirmedi, kendisine teşekkür ederiz...

Yakın zamanda Londra'daki sinema eğitimini tamamlayıp Yunanistan'a dönen Jacqueline soru sormamı beklemeden kendisi giriyor sohbe...

Burada herkes ümitsiz. Yönetmen Constantine Giannaris'i biliyor musun? Şimdi onun uzun metrajlı son filmi için çalışıyorum. Filmde oyuncu olmayan, sokaktan insanlar rol alacak. Ben de kastinge yardım ediyorum. Bunun için sokaklarda 16-18 yaş arası rastgele gençler ile konuşuyorum. Bu gençler okumuyorlar, okula gitmek istemiyorlar. Bir hayalleri olmasına izin verilmemiş. Arkadaşlarıyla takılmaktan başka hiçbir şeyi anlamlı görmüyorlar, hiçbir şeye değer vermiyorlar. Her şeyin kötü ve anlamsız olduğunu düşünüyorlar. Çıkış yolları yok, ümitleri yok.

Her yerde yolsuzluk var, çok yaygın. Hep böyleydi ama bir şekilde idare edilebiliyordu. Artık birikti, taşı, idare edilemeyecek noktaya geldi. Herkes bunu biliyor, artık her şey ortada ama kimsede bir şeyin değişebileceğine dair umut yok. Ana akım medyadan olanı biteni takip etmek mümkün değil. Medya tam bir kurgu. Objektif kaynaklar bulmak çok zor.

Demokrasiye inanmıyorum. Diktatörlüğe kılıf olmaktan başka bir şey değil. İnsanlar olanları çok çabuk unutuyorlar. Bunda da bir yerde haklılar. Bir şeyi değiştirme ümidin yoksa unutmaya eğilimli olursun. Bu bir savunma mekanizması.

Peki bu durumdan nasıl kurtulacağız? Sen çıkışı nerede görüyorsun?

Hiç çıkışı göremiyorum. Lanet bir durumdayız. Oy kullanarak bir şey değişmeyecek. Bize verilen araçlarla bir şey değişmeyecek. Tek ümit yaratıcı üretimde yatıyor, ancak karnımızı doyuramazken nasıl insanların yaratıcı olmalarını bekleyebiliriz?

Uçan Süpürge'de gösterilen kısa filmin 13 Yaş Hüznü (Thirteen Blue), ergenliğe adım atan ve ilk defa varoluşsal kaygıları ile yüzleşen bir kızın dünyasında geçiyor. Bu karmaşık iç dünyayı çok başarılı ortaya koyuyorsun.

Ellie çoğunlukla yalnız vakit geçiren bir tek çocuk. Hızla büyüyor ve değişiyor. Dünyası artık ona dar geliyor ve ailesi, annesi, anneannesi bunu fark etmiyor. Eskiden içinde oynadığı, onu serinleten, rahatlatan havuz ona artık dar geliyor. Kızın annesine öfkelenildiği bir anda bu havuzu parçalaması mesela bunun sembolik anlatımı. Kendi içinde bu hareketin küçük bir devrim olduğunu düşünüyor ama ailesi bunu fark etmiyor, üzerinde durmuyor bile.

Film 90'larda geçiyor. Bu atmosferi dijital ile veremeyeceğim için 16 mm olarak çektim. Bütçenin büyük kısmı buna gitti.

Filminde tüm ana karakterler; kız, annesi, büyükannesi ve yakın arkadaşları hep kadın. Karakterler erkek olsaydı ne farklı olurdu sence?

Her şey değişirdi. En belirleyici, önemli ilişki anne ile çocuğun ilişkisi. Bunu sadece Freudian açıdan söylemiyorum. Bu ilişki insanın hissettiği ilk bağ. Bu bakımdan filmim bir kadın filminden çok evrensel bir film. Eğer karakterler erkek olsaydı bu evrenselliği veremezdim, daha çok erkek ilişkilerini anlatan bir film olurdu.

Öte yandan erkek karakterlerim de var. Sıradaki kısa filmim babasının yokluğunda onun yerini almak isteyen 17 yaşındaki bir erkek çocuğun etrafında geçiyor. Daha karanlık bir film.

Ellie sonunda evi terk ediyor ve kendi yoluna çıkıyor. İleride eğer olursa sence o nasıl bir anne olacak?

Olursa bence iyi bir anne olur. Ama hiç anne olmaması, aile kurmaması da çok olası.

Bunun çok tanıdığın bir alan olduğu belli. Sen de mi tek çocuksun?

Evet. Çocukken hiçbir zaman kardeş istediğimi söylemedim. Çünkü o zaman bu eksikliği fark edemiyorsun. Ancak büyüdüğünde bu boşluğu hissediyorsun. Bu sevgi görmemek gibi değil, ailen seni seviyor ama yalnızsın.

Tek çocuk da oyun oynar, ailesi de görüp mutlu olduğunu zanneder. Ama çocuk yalnızdır. Bu da hayatındaki en belirleyici dinamiktir.

Bu sene içinde çekmeyi umduğum uzun metrajlı filmim de yine tek çocuk olan, bu sefer yaşça biraz daha büyük bir genç kız ile ilgili. Kurgu ve karakterler olarak değilse de ruh hali olarak devamı gibi görülebilir.

Festival seçkisinde hem konu hem teknik olarak güzel bir çeşitlilik vardı. Bu Yunan sinemasındaki çeşitliliği yansıtıyor mu?

Evet, büyük bir çeşitlilik var. Kriz nedeniyle sosyal konular öncelik buluyor ama bu konulara eğilen çoğu sanatçının kişisel olarak durumdan faydalandığını düşünüyorum.

Sinema bir sanattır. Çok kişiseldir. Ancak iyi bildiğin, içselleştirdiğin konuları iyi ifade edebilirsin. Yoksa herkesin her konu ile ilgili bir fikri var. Ben de örneğin Franco ile ilgili bir film çekip festival festival dünyayı gezebilirim. Ama ben kendimle doğrudan ilgili olmayan, derinden hissetmediğim bir şeyin filmini yapamam.

Bu sektörde bir çokları yapmak yerine konuşmayı tercih ediyor. Ben de festivallerle birçok ülkeye gittim. Sonra işimin bu olmadığını, bununla çok vakit kaybettiğimi fark ettim. Benim işim film çekmek. Bir yerde sabit durup bunu yapmam gerekiyor.

Bu yer şu anda bulunduğun Atina mı?

Londra kısmı okulla birlikte şimdilik bitti. İşim için iyi bir ortam olursa dönebilirim. Orada insanlar tutunabilmek için çok emek harcıyorlar. Getirilerinin yanında çok da yorucu bir şehir. Öte yandan Yunanistan'da film yapmak da zor. Bütçeyi düşük tutmak zorundayım mesela. O yüzden bu sefer dijital çekmek durumundayım. Yine de Yunanistan'da yapmayı tercih ediyorum. Milliyetçi bir duyguyla değil, en iyi bildiğim yer olduğu ve ana dilimde kendimi daha iyi ifade edebileceğim için. Yoksa işlediğim konular coğrafyadan bağımsız, daha çok içsel, kişisel konular.

Bunun ötesinde çok ev hissi taşıyan birisi değilim. Çocukluğum hep yer değiştirerek geçti. Atina'dan Selanik'e taşındık, sonra tekrar Atina'ya. Atina'dakiler Selaniklilerin dedi, Selanik'tekiler de Atinalıdır. Hiçbir yerde evde hissetmedim. Bu bir boşluk ama sinemacı olmama yardımcı oldu. Yalnızlığımı sinema ekiplerinin içinde unuttum. Sinema benim evim, bilinçli olarak seçtiğim ailem. Sabahın 4'ünde mutlu bir şekilde uyanıp sete koşuyorum.

Bir kadın sinemacı olarak ayrımcılıkla karşılaşıyor musun?

Sürekli. Erkeklerin domine ettiği bir sektör. Filmrimi gönderdiğim erkek sinemacılardan sıklıkla "bu konuyu akşam yemeğinde konuşalım" cevabı alıyorum. Beni bir meslektaşları olarak görmüyor, bir şey yapabileceğime inanmıyorlar. İşimle değil kadınlığımla değerlendirme eğilimindedir. Neredeyse bildiğim tüm kadınlar da bunu yaşıyor. Bu İngiltere'de de hissediliyordu ama Yunanistan'da çok daha fazla var.

Uçan Süpürge'de nasıl yer aldın?

Uçan Süpürge bildiğim köklü bir organizasyon. Takip ediyordum. Seçildiğim ve filmim Türkiye'de gösterildiği için çok mutluyum.

Biz de senin filmi ve diğer Yunanistan filmlerini gördüğümüz için mutluyuz. Teşekkürler.

Festival "Belleği": Ankara Uluslararası Film Festivali (AUFF)

Ceren Mete

Bu yıl çeyrek asırlık yaşını kutlamaya SineBellek gösterimleriyle önceden başlayan Ankara Uluslararası Film Festivali, 5-15 Haziran'da yine dopdolu geçti.

Goethe Institut (Alman Kültür Merkezi)'deki ücretsiz kısa film ve belgesel gösterimlerinin yanısıra, Büyüklü Fener'deki biletli gösterimler arasında, Andrzej Wajda'nın yeni filmi "Walesa", yetenekli genç yönetmen Xavier Dolan'ın "Tom Çiftlikte (Tom at the Farm)" filmi, Terry Gilliam'ın klasikleşmiş distopyası "Brazil", Eski Vogt'un ilk yönetmenlik denemesi "Körlük (Blind)", Orson Welles'in restore edilmiş kopyasıyla ilk kez gösterilen "Othello (The Tragedy of Othello: Moor of Venice)" filmi, Romen yönetmen Lucian Pintilie'nin "Bir

İşkencecinin ikindisi (Dupa-amiaza unui tortionar)" ve "Reconstruction" filmleri gibi dünya sinemasından seçkilerin yanısıra, Tayfun Pirselimioğlu'nun "Ben O Değilim", Ferit Karahan'ın "Cennetten Kovulmak", Reha Erdem'in "Şarkı Söyleyen Kadınlar", Ramin Matin'in "Kusursuzlar", Hakkı Kurtuluş ve Melik Saraçoğlu'nun "Gözümün Nuru" filmleri gibi Türk sinemasının son dönem örnekleri dikkati çekti.

Festivalde, Türk Eğitim Derneği'nin de katkılarıyla gerçekleştirilen ilk üç seansta Askıda Bilet uygulamasıyla, kısıtlı maddi imkanları nedeniyle festival filmlerini izleyemeyenler, festivali takip olanağı buldu.

Festival, başkan İnci Demirkol'un "Burası aynı zamanda bir okul" söylemini desteklercesine ücretsiz atölye ve söyleşilerle de izleyicilere sinema mutfağının kapılarını araladı. Piotr Niemyski ile Görüntü Yönetmenliği Atölyesi, Mariusz Wilczynski ile Masterclass, Mekelle Mills ile Film Sohbetleri, Abhishek Shukla ile Alternatif Öykü Anlatımı, Farklı Kültürlerde Film Yapmak atölyeleri, Tanıkların Söyleşişi, Belgeselciler ve Kısa filmcilerin buluşmaları ile sinemaseverler ilgi duydukları alanda interaktif bir bilgi edinme platformuna kavuştu.

Foto: Eren Çelebi

Foto: Fuat Salman

Her yıl olduğu gibi festivalin kapanış töreninde kazanımları açıklanan Ulusal Film Yarışması'nda, "En İyi Film" ödülü Tayfun Pirselimioğlu, Mert Fırat, Belçim Bilgin, Dr. Ali Karadoğan ve Andreas Sinanos'un oluşturduğu seçici kurul tarafından "Daire" filmine (Atıl İnaç) verilirken, "En İyi Yönetmen" ödülü ise "Şarkı Söyleyen Kadınlar" filmi ile Reha Erdem'in oldu. Törene katılmayan Atıl İnaç, mesajında ödülünü Berkin Elvan'a adadığını belirtirken, "Tarih temizlenemez! Ama sorgulanabilir" sloganıyla yola çıkan festivalin "belleksiz-leşme" vurgusunun altını çizmiş oldu.

Ulusal Kısa Film Yarışması'nda ise, Rezan

Yeşilbaş, Tufan Taştan, Bülent Özkam, Berrin Balay Tuncer ve Natali Yeres'ten oluşan jüri, "Kurmaca" dalında birincilik için Onur Yağız'ın "Patika" filmi belirlerken, "Canlandırma" dalında Koray Sevindi "Kafa" isimli filmiyle, "Deneyisel" dalında ise, Oğuzhan Kaya "Mükemmel Bir Gün" filmiyle ödül kazandı.

Festivalde yarışmaya katılan 11 belgesel film ise, Kurtuluş Özgen, Dilek Gökçin, Mehmet Eryılmaz, Tülin Erarslan ve Özgür Doğan'dan oluşan Ulusal Belgesel Film Yarışması Seçici Kurulu tarafından değerlendirildi. Buna göre, belgesel dalında Güliz Sağlam'ın "Tepecik Hayal Okulu" filmi birinciliği kazandı.

Kafanızı Kaldırın!

Amatör Astronom - Özgür Cengiz
ozgurcengiz2008@hotmail.com - www.astronomigunlugu.blogspot.com

TEMMUZ AYI GÖZLEM TAVSİYELERİ:

Yaklaşımlar: Ay, Mars, Spica ve Satürn 6 Temmuz'da güneybatı yönünde yakın konumda olacaklardır. Aynı gün Ankara Üniversitesi Rasathanesi de "Türkiye ve Dünyada Gözlemleri" temalı halk günü etkinliği yapacaktır. 24 Temmuz'da Ay ve Venüs yakınlaşmasına tanıklık edeceğiz.

Gezegenler: Merkür, temmuz ayında güneş doğmadan 1 saat kadar izlenebilir. Venüs, sabah yıldızı olarak Boğa ve ikizler takımıyıldızında sadece sabahları gözlenebilecek. Kızıl gezegen Mars güneş battıktan hemen sonra ufka yakın izlenirken halkalı Satürn ise gece yarısına kadar gözlem imkanı verecektir. Temmuz ayında Jüpiter izlenemezken, Uranüs ve Neptün gece yarısında doğacaklardır.

Meteor Yağmuru: Delta Aquarids meteor yağmuru en iyi koşullarda saatte 20 meteor ile maksimum sayıya ulaşacaktır.

AMATÖR ASTRONOMUN GALAKSİ REHBERİ - 12

Şekil 1 : Mercekli teleskobun çalışma prensibi...

Mercekli (Refraktif veya dioptrik) teleskoplar, ışığı toplamak için mercek takımı kullanan teleskoplardır. En basitinden bir dürbün ile aynı mantıkta çalışırlar. İlk mercekli teleskop 1608 yılında Hollandalı bir gözlük üreticisi olan Hans Lippershey tarafından tasarlanmış olup, bu teleskobu gökyüzü gözlemlerinde ilk kez Galileo Galilei 1609 yılında kullanmıştır. O zamandan bu zamana mercekli teleskopların tasarımı benzer olsa da gelişen teknoloji ve artırılan mercek kaliteleri

sayesinde günümüzdeki mercekli teleskoplar daha fazla verimli çalışabilmekte...

Geçtiğimiz sayıda teleskopların nasıl çalıştığından bahsetmiştik. O yüzden bu konuya tekrar girmeyeceğim. Sadece bazı hususları tekrarlayacağım.

Mercekli bir teleskop 2 ana lens düzeneğinden oluşur. Işığın geldiği taraftaki odak uzaklığı ve çapı büyük olan merceğe "objektif", göz ile baktığımız yerdeline ise "oküler" adı verilir. Objektif merceğinin amacı ışığı toplamak, oküler mercek düzeneğinin ise görüntüyü büyütme diyebiliriz. Mantık olarak: Objektif çapınız ne kadar **büyükse** o kadar çok ışık toplarsınız. Oküler odak uzaklığınız ne kadar **küçükse** o kadar fazla görüntüyü büyütürsünüz.

Mercekli teleskoplar Galilean, Keplerian, akromatik ve apokromatik olarak sınıflandırılırlar. Galilean ve Keplerian teleskoplar artık kullanılmamakta. Gelişen teknoloji ile kalitesi artırılan mercekler sayesinde zamanımızda Apokromatik mercekli teleskoplar hizmettedir.

Mercekli teleskopların dezavantajları şöyle sıralanabilir.

1- Mercek sisteminin odak uzaklığı kadar uzun bir optik tüp kullanılmalıdır. Yani örneğin objektif odak uzaklığı 1000 mm olan bir teleskop için en az 1 metrelik optik tüpe ihtiyaç vardır. Bu durum hem ağırlığı ve taşınabilirliği, hem de teleskobun büyüklüğünü artırmaktadır.

2- Işığın içindeki farklı renklerin dalga boylarının farklı olması hızlarının da farklı olmasına sebep olur. Bu durum mercekte kırılan ışığın renklerinin farklı zamanlarda gözümüze gelmesi demektir. Böylece gözlemediğimiz yıldızın veya objenin etrafında farklı renklerde haleler görürüz. Bu hata, objektifte tek mercek değil de birkaç mercek kullanılarak en aza indirilir. Piyasadaki birçok mercekli teleskobun objektifi 3 veya 5 elementli mercek sisteminden oluşur. Bu tip mercekli teleskoplara "Extra Low Dispersion Apochromatic Refractive Telescope" denir

3- Mercek sisteminin ağırlığı yüzünden refraktif teleskopların objektif boyutu çok fazla büyütülemez. Ev kullanıcıları için en fazla 125 mm çap civarında objektifli teleskoplar üretilmektedir.

Bu tip refraktif teleskopların avantajları hiç mi yok? Elbette var:

"Doğa giz dolu o denli değişik hazineyle kaplıdır ki, bütün bunlar, insan zihninin hiçbir zaman taze gıdalardan yoksun kalmaması için yaratılmışlardır. "
(Johannes Kepler, *Mysterium Cosmographicum*)

1- Basit bir düzenek olduğundan, çok ucuza satılmaktadır. Objektif sistemi 3-5 elementli olanlar pahalıdır.

2- Aynalı teleskoplarda görülen "koma" hatası gözlenmez.

3- Özellikle astrofotoğrafçılıkla uğraşanlar için çok kullanışlıdır. Çünkü, ışık, teleskop içerisinde, aynalı veya diğer teleskop türlerine göre daha az yol kat eder. Bir anlamda refraktif teleskoplar "hızlı" teleskoplardır. Bu durum astrofotoğrafçılık için büyük bir avantajdır. Çekim süresini kısaltır.

Dünyanın en büyük mercekli teleskobu Yerkes Gözlemevindeki 40 inç (1 metre) çaplı mercekli teleskoptur. Bunu 30 inçlik (76 cm) Nice Gözlemevi teleskobu, 27 inçlik (68 cm) Viyana Üniversitesi Gözlemevi teleskobu, 20 inçlik (51 cm) Chabot Space & Science Center teleskobu takip eder.

Önümüzdeki ay "Aynalı" teleskopları daha yakından inceleyeceğiz.

Şekil 2: Astronomik çalışmalarda kullanılmış dünyanın en büyük mercekli teleskobu 1000 mm'lik (40 inç) çapı ile Yerkes Gözlemevinde bulunmaktadır.

Herkese açık ve temiz gökyüzü dilekleriyle...

Hafakan Karabiyik

HATTAT'ların Oteline İç ve Dış Mihraklar Türlü Kumpaslar Kurmuş!...

Fotoğraflar: Emre Baturay Altınok, Can Mengilibörü

Ankara'nın lüks semtlerinden Gaziosmanpaşa'da, Uğur Mumcu Caddesi'nde bulunan ve 1984 yılından beri bitirilemeyen Büyük Çankaya Otel'i'nin üzerinde unutulmuş vinç, Haziran ayı sonunda nihayet kaldırıldı. 80 darbesi sonrasında Kenan Evren'in beş yıldızlı otel arzusu ile yapımına başlanan otelin müteahhitliğini Emin Hattat'ın kardeşi Ahmet Hattat üstlenmişti.

Çeşitli nedenlerle çürümeye terk edilen 35 katlı binanın tepesinde cadde sakinlerinin can güvenliğini riske sokan vinç'i sökmek için; Cumhurbaşkanlığı'nın devreye girdiği, Çankaya Belediyesinin vinç için ihale açtığı biliniyordu. Vinç'i kaldırmak için 244 tonluk Türkiye'nin en büyük yürüyen vinci getirildi. Malatya'dan getirilen vinci'nin kapasitesi bile vinci'nin sökülmesi için yeterli değildi ve söküm işlemi büyük riskler içeriyordu.

Binanın tepesindeki vinç 5'er tonluk parçalar halinde sökmeye çalışıldı ve cadde trafiğe kapatılarak, parçalar indirildi. Vinci'nin sökülmesi sırasında yeterli güvenlik önlemlerinin alınmadığı gözlemlendi. Söküm sırasında trafiğe kapatılan caddede yayaların dolaşmasına engel olunamadığı görüldü. Nitekim rüzgarın hızlanması ile vinci'nin sökülmesine bir süre ara da verildi.

Tüm tehlikeler göze alındı ve herşeye rağmen çalışmalar durdurulmadı ve "Allahın da yardımıyla(!)" kazasız belasız vinci'nin sökülmesi tamamlandı.

Vinci'nin sökülmesi dolayısıyla 35 yıldır vinci o binadan sökmeyen Ahmet Hattat'ın açıklamaları ise akıllara ziyan bir açıklama oldu: Hattat, konuşmasında, 35 yıldır kendi sorumluluğunu unutturmasına oteli elinden almak isteyen dış mihrakları suçladı!? Gazeteler/Solfasol/Abo, Onur Bolat

Patronsuz, Sermayesiz, Hiyerarşisiz BİR ACAYİP GAZETE!

Özlem Mengilibörü

"Var mı öyle bir gazete?" diyeceksiniz; işte şu anda elinizde tuttuğunuzdur. "Amaan, kendilerini övecekler" deyip geçeceksiniz; geçmeyiniz, merakımız fazla uzun değil.

Meğerse biz kendimizi pek de iyi anlatamamışız! Geçen bir söyleşiye gittik ve bunu idrak ettik. Ka Fotoğraf Atölyesi bizi "Serbest Cuma" söyleşileri kapsamında konuk etti. Gelen sorulardan biri "Hangi yazıların yayınlanacağına kim karar veriyor?" sorusuydu. Çok hazırlıksız yakalandık; çünkü bir karar mercii yoktu! Etiğe ters düşmeyen, dışlamayan, ayrıştırmayan ve bir derdi olan tüm yazıların gazete-de kendisine yer bulduğunu söyledik.

Solfasol'de sabit bir yazar kadrosu, bir yayın kurulu, "Alo Fatih!" diye aranabilecek bir genel yayın yönetmeni yoktu. Patron da yoktu, sermaye de. Dolayısıyla üzerimizde baskı kurabilecekleri bir araç yoktu. Kimse bizi ihale vermemekle tehdit edemezdi. Çarşaf çarşaf rezidans reklamlarını kesmekle de tehdit edemezdi, çünkü zaten öyle reklam almıyor-

duk. Sadece sevdiğimiz, arkadaşımıza önerebileceğimiz yerlerin minik ilanları yer alıyordu gazetede.

Patron yok. Sermaye yok... Bu demektir ki, para da yok! Boşuna abonelik çağrısı yapıp durmuyoruz; maddi sıkıntı diz boyu! Siz yine de o çağrılarımızı es geçmeyin, ama bizim asıl ihtiyacımız, yaptığımız her neyse birlikte yapabilmektir. Yazı, çizi, fotoğraf, eleştiri,

öneri, aklınıza ne geliyorsa göndermenizdir, gazetenin hamurunu birlikte karmaktır. Gelin bize katılın demiyoruz, biz size katılalım, teması kaybetmeyelim.

"Zaten birileri yazıyor, benim

yazı çıkmaz!" demeyin; "Yayın kurulu beğenmezse?" diye düşünmeyin; dedik ya, yok öyle bir hiyerarşi. "Fotoğrafıma adımı koymazlarsa!" diye endişelenmeyin; unutulsa da bir sonraki sayıda hata mutlaka telafi ediliyor. Burası işte böyle bir yer. Buradaki insanların çoğu altı ay önce birbirini tanıyamıyordu.

Foto: Fahri Aksirt

Netice itibariyle, kendimizi pek de iyi ifade edemediğimize karar verdik ve işte böyle patronsuz, hiyerarşisiz, tamamen gönüllülük üzerine kurulu bir gazete olduğumuzu belirtelim istedik. Varlığımızı Solfasol'den esirgemeyin ki, 1936'da Yedigün'ün yayınladığı teşekkür bizim de teşekkürümüz olsun:

Foto: Oğuz Karakütük

"Bu sayımızı beğendinizse bizi değil, kendinizi tebrik ediniz. Bu yalnız sizin eserinizdir. Biz ancak sizin teşvikinizle buna muvaffak olduk."

**Patron yok. Sermaye yok...
Bu demektir ki, para da yok!
Boşuna abonelik çağrısı
yapıp durmuyoruz!**

**Gelin bize katılın demiyoruz,
biz size katılalım,
teması kaybetmeyelim.**

